

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU Academic Journal of Research and Innovation
(Humanities and Social Science)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) Vol. 3 No. 1 (January-June 2023)

ISSN (Online) : 2773-9570

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารวิชาการของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยวารสารมีนโยบายรับพิจารณาบทความหรือข้อเขียนของนิสิต นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักวิชาชีพ นวัตกรรม และบุคคลทั่วไปที่มีผลงานได้ตามมาตรฐานที่ วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) กำหนดไว้

ขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อย 3 คน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

กำหนดการเผยแพร่วารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารราย 6 เดือน มีกำหนดการตีพิมพ์และเผยแพร่วารสารดังนี้

ฉบับที่ 1 ออกเผยแพร่ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 ออกเผยแพร่ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

การติดต่อ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร 02-504 8341 โทรสาร 02-503 3580

เว็บไซต์ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/InnovationStou>

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

อธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรยา : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และระเบียบวิธีวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์ : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ การจัดการการสื่อสาร

การสื่อสารการเมือง การจัดการสื่อสารองค์กร

รองศาสตราจารย์.ดร.สมาน งามสนิท : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว : ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการสื่อสารการเมืองและการปกครอง

รองศาสตราจารย์วรุฒิ เทพทอง : ความเชี่ยวชาญด้านนิติศาสตร์และกฎหมายเอกชน

รองศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ จัตุระโทก : ความเชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผลและการวิจัยเชิงปริมาณ

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง : ความเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สันทัต ทองรินทร์ : ความเชี่ยวชาญด้านจริยธรรมสื่อ สื่อสารมวลชน สื่อใหม่ และการบริหารสื่อ

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.หัสพร ทองแดง (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ล้อมขวการ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เอี่ยมขันติถาวร (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุพงศ์ สุขโสด (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงลักษณ์ สกฤติจิตรสินธุ (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ รัตนโกคา (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณ จรรยาอุฒวิวรรณ (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.กานต์ บุญศิริ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.ปณณทรีย์ สันติสุภาพร (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.พิศุทธิภา เมธิกุล (สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.พชรนันท์ บุตรฉุย (กลุ่มงานวิจัย สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.พนทิพา อมรฤทธิ (กลุ่มงานวิจัย สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (อาจารย์พิเศษและนักวิชาการอิสระ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวดี มณีโชติ (คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัตน์)

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการสื่อสาร

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ ภู นาน (สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลธัญบุรี)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา)

รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม รัตนมณี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.พทุทธ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี (คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก)

รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (นักวิชาการอิสระ)

รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน (นักวิชาการอิสระ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม (คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ปิยพสุนทรา (คณะศิลปศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันตก

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา เชียงทอง (คณะพยาบาลศาสตร์และการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กศิกดิ์ กัลยาณมิตร (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี (คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาวิชาการดนตรีและศิลปะการแสดง

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร โพธิ์มณี (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) Vol. 3 No. 1 (January – June 2023)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชินีเพ็ญ มะลิสวรรณ (สาขาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธยา งามสนิท (สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

อาจารย์ ดร.สมัชชา นิลปัทม์ (คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)

อาจารย์ ดร.พิมพ์ชญา พักเปี่ยม (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี)

กองจัดการ

นางสาววรรณภา นิมอ่อน

ผู้จัดการวารสารฯ

นางสาวสุไรพร เต็มทอง

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสารฯ

ออกแบบปก

นางสาวอัญชลี คนชม

จัดรูปเล่ม

นางสาววรรณภา นิมอ่อน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ประจำฉบับ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจริญศิริประเสริฐ

ศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา

ศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ ณ น่าน

ศาสตราจารย์ ดร.ภูดินทร์ พรพันธุ์เกษภา

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท

รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ พิมพ์ทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.อะเคื้อ กุลประสูติติก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรลักษณ์ เขียวมีส่วน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธยา งามสนิท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตินรรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิมล นาคทัต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา เขียวทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธมนพัชร ศรีชะพลกุลสิทธิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุษ ประดิษฐ์ทรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงพร สรประเสริฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชินีเพ็ญ มะลิสวรรณ

อาจารย์ ดร.วิเชศ คำบุญรัตน์

อาจารย์ ดร.ศิริเนตร สุขดี

อาจารย์ ดร.ปรัชญา เปี่ยมการุณ

อาจารย์ ดร.ชาลินี สุวรรณวงศ์

อาจารย์ ดร.รักชนกขรินทร์ พูลสุวรรณนธิ

University of City Island

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วิทยาเขตวังไกลกังวล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) ซึ่งมีขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขานิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเห็นความสำคัญของการรวบรวมความรู้ ถ่ายทอดและเผยแพร่เป็นวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) โดยมีกำหนดออก 2 ฉบับต่อปี คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) ซึ่งเผยแพร่ในรูปแบบวารสารออนไลน์

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ขอขอบพระคุณสาขาวิชา นิเทศศาสตร์และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่เอื้อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการ และจัดทำจนได้วารสารฉบับนี้ปรากฏสู่สายตาของท่านผู้อ่าน

ขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกๆ ท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารโดยส่งงานเขียนที่มีคุณค่า และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ประเมินคุณภาพของบทความทุกชิ้น โดยให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงงานเขียนจนได้บทความที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาบทความทั้งหมดที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านให้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ

อาจารย์ ดร.พัสพร ทองแดง

บรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ.

(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ (Academic Article)

การจัดระเบียบองค์กรที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธธรรม

สมพงษ์ สุนทรธรรม, สมาน งามสนิท และ สุรินทร์ นิยมมางกูร.....1-5

กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

ของทิมไพเจน มากสุวรรณ

วนภรณ์ จักรมานนท์, วิทยาธร ท่อแก้ว และ สุภาภรณ์ ศรีดี.....6-18

บทความวิจัย (Research Article)

การประเมินผลการเผยแพร่ข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์

มนวิภา วงรุจิระ, สันตต์ ทองรินทร์ และ ไพบุรณ์ คะเชนทรพรรค์.....19-33

ระบบงบประมาณเพื่อการควบคุมสำหรับธุรกิจก่อสร้าง กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด

เอร่าวัน ดอนสัก คอน ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ดารา หมื่นหนู และ เดชา โลจนศิริศิลป์.....34-40

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชี กรณีศึกษา บริษัท สยามพี.พี.ซี ออโตเมชั่น จำกัด

ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภูริตา ชื่นเซ่ง และ เดชา โลจนศิริศิลป์.....41-55

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

ในตำบลพัททัน

อังชนา เสถียรถาวร.....56-67

ประสิทธิผลของเจลประคบเย็นต่อการลดอุณหภูมิผิวหนังของผู้ป่วยหลังผ่าตัดฟันคุด:

การลดระยะทางการแพทย์และการนำกลับมาแปรรูป

สิทธิเดช สุขแสง.....68-82

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล

อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

นพพล แก้วเรือง และ รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....83-94

อิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นุชรรัตน์ สถิตย์สุวรรณ และ จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์.....95-105

Received: October 21, 2021

Revised: April 12, 2023

Accepted: April 26, 2023

การจัดระเบียบองค์กรที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธธรรม

Desirable Organizational Order Management in Accordance with Buddhaddhamma

สมพงษ์ สุนทรธรรม (Sompong Soontorntham)¹

สมาน งามสนิท (Sman Ngamsanit)²

สุรินทร์ นียมามงกูร (Surin Niyamangkoon)³

E-mail: 1281sn@gmail.com

บทคัดย่อ

“องค์กร” เป็นส่วนประกอบย่อยขององค์การ ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกันและกัน เพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร พร้อมกันนั้นก็สร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ให้ทำหน้าที่ประสานกันอย่างเป็นระเบียบ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรบริหารส่วนราชการ หรือองค์กรบริหารธุรกิจเอกชนต่างให้ความสำคัญของคุณค่าร่วมขององค์กรที่สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญ ยึดถือปฏิบัติร่วมกันทั้งวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร แล้วแต่ละส่วนขององค์กรจะทำงานอย่างเชื่อมประสานเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย ดังนั้น การที่องค์กรจะเป็นสถานที่ทำงานนั้น องค์กรจึงต้องมีการจัดระเบียบองค์กรด้วยหลักสัปปายะ 7 ให้เหมาะสมแก่การเป็นอยู่ร่วมกันในองค์กร แม้ว่าองค์กรจะมีค่านิยมร่วมที่กำหนดไว้ในโครงสร้างขององค์กร แต่มนุษย์ในองค์กรยังเป็นปุถุชน จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีการจัดการองค์กรให้เป็นสถานที่ทำงานที่พึงประสงค์โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการกระตุ้นให้คนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ องค์กรที่พึงประสงค์ หลักพุทธธรรม

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
(Ph.D. Student, Doctor of Public Administration, Faculty of Social Sciences, MCU)

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
(Faculty of Social Sciences, MCU)

³ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
(Faculty of Social Sciences, MCU)

Abstract

“Organization” is a subset of an organization. that act in relation to each other or depend on each other to achieve the goals of the organization Simultaneously, it creates relationships between various organizations to coordinate their duties in an orderly manner. whether it is an administrative organization or private business administration organizations are focused on the common values of the organization that all members value. Adhere to common culture and values of the organization. Then each part of the organization will work in a coordinated way to drive the organization towards its goals, so that the organization will be a pleasant place to work. Therefore, the organization must organize the organization with the Sappaya 7 principles to be suitable for coexistence in the organization. Although organizations have shared values that are defined in their organizational structure. But the people in the organization are still mortals. Therefore, it is necessary to have a way to manage the organization to be a desirable place to work by applying Buddhist principles to encourage people in the organization to live together happily.

Keywords: Desirable organization, Buddhist principles

บทนำ

“องค์กร” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) คือ ศูนย์รวมกิจกรรมที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงาน มีโครงสร้าง หน้าที่และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เมื่อพูดถึงองค์การหรือองค์กร จะพูดถึงโครงสร้าง หน้าที่ การบริหารจัดการ พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร องค์กรมีหลายประเภท ทั้งองค์กรภาครัฐ ที่ทำงานบริการสาธารณะ ที่เรียกว่า องค์การหรือหน่วยงานราชการ องค์กรที่ทำการผลิต การค้าขาย เรียกว่า องค์กรทางธุรกิจ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ไม่แสวงหากำไร เรียกว่า องค์กรการกุศล องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะกิจในยามมีภัยพิบัติเกิดขึ้นกับบ้านเมือง เรียกว่า องค์กรบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

โครงสร้างขององค์กร (Organ structure) โครงสร้างขององค์กร คือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่รับผิดชอบงานภายในองค์กร ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) ภาระหน้าที่ (Function) การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) การบังคับบัญชา (Hierarchy) ช่วงของการควบคุม (Span of Control) และเอกภาพการบังคับบัญชา (Unity of Command) หรือจะยึดแนวทาง 7S Model ของ McKinsey (ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร, 2564) ประกอบด้วย

S1, Strategy ยุทธศาสตร์ คือ แผนการที่จะสร้างและรักษาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

S2, Structure โครงสร้าง ได้แก่การที่องค์กรจัดวางความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มคนให้รับผิดชอบงานโดยแบ่งงานกันทำ มีหัวหน้ามีลูกทีม มีสายการบังคับบัญชา มีทิศทาง มีเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน

S3, System, ระบบ ได้แก่กิจกรรมและวิธีการที่จะทำให้งานสำเร็จ

S4, Shared Value คุณค่าร่วม ได้แก่คุณค่าและค่านิยมขององค์กรที่สมาชิกทุกคนยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมคุณธรรมประจำองค์กรที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติ

S5, Style, สไตล์ รูปแบบของผู้นำ ตลอดจนรูปแบบการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

S6, Staff, พนักงาน เจ้าหน้าที่ขององค์กรรวมถึงศักยภาพและความสามารถในการทำงานด้วย

S7, Skills, ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญขององค์กรและของพนักงาน เจ้าหน้าที่แต่ละคน

หากเราดูในกรอบแนวคิดของ 7S Model ของ McKinsey จะเห็น Shared Value อยู่ตรงกลาง นั่นคือการให้ความสำคัญของคุณค่าร่วมขององค์กรที่สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญ ยึดถือปฏิบัติร่วมกันทั้งวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร แล้วแต่ละส่วนขององค์กรจะทำงานอย่างเชื่อมโยงประสานเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย

แม้ว่าองค์กรจะมีค่านิยมร่วมที่กำหนดไว้ในโครงสร้างขององค์กร แต่มนุษย์ในองค์กรยังเป็นปุถุชน มีจิตทั้ง 6 ที่เรียกว่าพฤติกรรมแตกต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการองค์กรให้เป็นสถานที่น่าทำงานที่พึงประสงค์โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการกระตุ้นให้คนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การประยุกต์หลักสัปปายะ 7 ในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเกื้อกูลต่อการปฏิบัติภารกิจขององค์กรที่พึงประสงค์

สัปปายธรรม หมายถึง สิ่งที่เหมาะสมกัน เกื้อกูลกัน สิ่งที่จะสนับสนุนในการบำเพ็ญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สติตั้งมั่นไม่เสื่อมถอย⁴ เป็นหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ผู้ปฏิบัติธรรมนำมาปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติธรรมบรรลุผลได้ง่ายขึ้น หลักการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความสมดุล สภาพแวดล้อมที่ดี องค์กรนั้นจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและยั่งยืน

หลักธรรม 7 ประการ ได้แก่

1. อวาสสัปปายะ หมายถึงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสะดวกสบายในการปฏิบัติธรรม สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมสถานที่ทำงานที่เอื้อต่อการทำงาที่มีประสิทธิภาพ ข้อนี้สามารถประยุกต์หลักการ 5 ส. ได้แก่ สะสาง การแยกที่จำเป็นก่อนหลังสำหรับทำงานเพื่อให้หยิบง่าย หยารู้ ดูงามตา สะดวก จัดวางของใช้ในสำนักงานให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกในการใช้ ความปลอดภัย สะอาด ทำความสะอาดบริเวณอาคารสำนักงาน ภายในสำนักงาน โต๊ะนั่งทำงาน ให้สะอาดเรียบร้อย สุขลักษณะ รักษาสถานที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะ สะอาด ปลอดภัย ไร้มลภาวะ และ สร้างนิสัย เป็นการปฏิบัติให้เป็นนิสัย สร้างนิสัยให้เป็นคน สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ รักษาระเบียบวินัย ข้อบังคับขององค์กรอย่างเคร่งครัด

⁴ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม รพ.มหาจุฬาฯ หน้า 243-244.

2. โครสรูปปายะ หลักการหาอาหาร สามารถประยุกต์เป็นหลักการหาทำเลที่ตั้งองค์กรที่เหมาะสม เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติดี การจราจรสะดวกไม่แออัด คับคั่ง อยู่ในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการเคารพกฎหมาย กฎกติกา ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม

3. ภัตตสัปปายะ การจัดระเบียบการพูดคุยที่เหมาะสม จัดระเบียบคำพูด การพูดเป็นการสื่อสารที่จำเป็นในการดำรงชีวิต แต่การสื่อสารนั้นต้องมีการจัดระเบียบให้ถูกต้อง เช่น การสื่อสารด้วยวาจา ต้องใช้วาจาที่สุภาพ อ่อนโยน ไพเราะที่เรียกว่าปิยวาจา เหมาะสมกับระดับผู้ฟัง กับสายการบังคับบัญชา สมาชิกในองค์กรต้องสร้างระเบียบและมาตรฐานการพูดจาให้ปกติทางเดียวกันเพื่อความถูกต้องดีงาม

ในทางพระพุทธศาสนาเน้นการพูดคุยที่เหมาะสม ตามหลักกถาวัตถุ 10 ประการ⁵ ได้แก่ เรื่องที่ควรพูด ควรสนทนาในสถานที่ประกอบกร ได้แก่ 1) อัปปิฉณกา เรื่องความมกน้อย ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย ไม่มากมก ขอนี้หมายถึง เรื่องเฉพาะบุคคล แต่ถ้าเป็นเรื่องขององค์กรหมายถึง ทำได้ตามกำลังการผลิตให้ดีที่สุดในการอบความสามารถขององค์กร 2) สันตุฏฐิกา เรื่องความสันโดษ มกน้อย ไม่ฟุ้งเพื่อเห่อเหิม ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถตามระบบคุณธรรม 3) ปวิเวกกา ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความสด คือ ไม่พูดจาเสียงดัง คุยเสียงดังหรือพูดโทรศัพท์เสียงดังในที่ทำงาน สร้างความรำคาญให้เพื่อนร่วมงาน 4) อสสังคคกกา การสนทนาชักนำไม่ให้คลุกคลี มัวหมกในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เสียเวลาในการทำงาน 5) วิริยารัมภกกา การสนทนาที่มุ่งเน้นให้ทำความเพียร ให้พนักงานมุ่งทำงานด้วยความเพียรเพื่อความสำเร็จและก้าวหน้าของตนเอง ของเพื่อนพ้องและขององค์กร 6) สีสกกา การสนทนาเกี่ยวกับข้อปฏิบัติ ปฏิบัติตามศีลให้เห็นผลดีของการปฏิบัติตามศีล อย่างน้อยปฏิบัติตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม 7) สมาธิกา การสนทนาที่ชักนำให้มีสมาธิ ให้มีจิตตั้งมั่น การสนทนาชักชวนสมาชิกขององค์กรให้ฝึกฝนจิตของตนให้เป็นสมาธิ มีความตั้งมั่น สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาและอุปสรรคได้ด้วยปัญญา 8) ปัญญากกา การสนทนาที่ให้เกิดปัญญา ไม่สนทนาเรื่องที่ไร้สาระไม่ประเทืองปัญญา 9) วิมุตติกา การสนทนาที่ชักนำให้หลุดพ้นจากกิเลส หลุดพ้นจากความอิจฉาริษยา ไม่ชิงดีชิงเด่นกันในองค์กร ถ้ายังไม่หลุดพ้นจากกิเลส อย่างน้อยก็ควบคุมได้ไม่ให้แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และ 10) วิมุตติญาณทัศนกกกา การสนทนาที่ชักนำให้สมาชิกสนใจและเข้าใจเรื่องการหยั่งรู้ในภาวะที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ เมื่อสมาชิกในองค์กรเข้าใจและหยั่งรู้ความไม่อิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน ย่อมมีสมาธิในการทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรองค์กรก็จะไม่มีปัญหาคือไม่มีทุกข์

4. บุคคลสัปปายะ หลักการเลือกคนที่ถูกกัน เริ่มตั้งแต่การจัดคนเข้าทำงานในองค์กร เริ่มตั้งแต่การสรรหา ได้มา พัฒนา รักษา และปลดออก จะต้องเป็นบุคคลที่ถูกกัน มีวิยวุฒิ คุณวุฒิ อาจรวมไปถึงความเชื่อและศาสนาที่ถูกกัน จึงจะอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันแบบสบายๆ ได้ และยังต้องมีผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญาเป็นที่ปรึกษาที่เหมาะสมใจ

5. โภชนสัปปายะ อาหารที่เหมาะสม หลักโภชนาการที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ อาหารดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานง่าย ย่อยง่าย ไม่ก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่และพนักงานรับประทานอาหารที่ถูกกับร่างกาย เพื่อสุขภาพพลานามัย ไม่เสพสิ่งเสพติดมีนเมา สร้างมารยาทและวัฒนธรรมในการบริโภคแต่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย ทิ้งขว้าง

⁵ พระธรรมปิฎก (อ่างแล้ว) หน้า 271.

6. อุตุสัปปายะ หลักการเลือกสิ่งแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ธรรมชาติที่เหมาะสม สร้างสิ่งแวดล้อมให้ทำงาน สร้างสมดุลทางธรรมชาติ เช่นบริเวณรอบอาคารสถานที่ปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับและไม้ที่ให้ร่มเงาที่ร่มเย็น แต่ในยุคปัจจุบันนี้ ในอาคารสามารถปรับอุณหภูมิได้ตามต้องการด้วยเครื่องปรับอากาศถึงอย่างไรก็ตาม หลักอุตุสัปปายะ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องปรับภูมิทัศน์บริเวณองค์กรด้วยธรรมชาติที่สวยงามร่มรื่นได้

7. อิริยาบถสัปปายะ อิริยาบถที่เหมาะสมกัน ได้อิริยาบถที่เหมาะสมกับปารปฏิบัติธรรมของแต่ละบุคคล เช่น บางคนเหมาะกับการนั่งสมาธิ บางคนเหมาะกับการเดินจงกลม ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดระเบียบองค์กรได้ โดยใช้เป็นหลักการบริหารร่างกายของสมาชิกในองค์กร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย เลือกการออกกำลังกายหรือกีฬาที่เหมาะสมกับวัยของแต่ละบุคคล และเพียงพอ ต้องทำให้ได้ประมาณที่เพียงพอ ไม่มากเกินไป รวบรวมการตรวจสุขภาพประจำปีด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สุขภาพแข็งแรง สามารถต้านทานโรคภัยไข้เจ็บได้ เมื่อสุขภาพกายดี จะนำไปสู่การมีสุขภาพจิตดี เมื่อสมาชิกในองค์กรมีสุขภาพกายสุขภาพจิตดี การทำงานจะมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กร

บทสรุป

นอกจากหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น ยังมีพุทธธรรมอีกมากมายที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่อยู่ในสังคม เช่น ทิศ 6 ที่แสดงถึงบุคคลประเภทต่างๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางสังคม ดุจทิศต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา สำหรับสัปปายะ 7 ที่นำเสนอในบทความนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทางสังคมที่เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกองค์กรตั้งแต่ครอบครัว องค์กร บริษัท ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุล ประองตอง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคล สังคมและประเทศชาติ ถ้าทุกครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติประยุกต์ใช้สัปปายะ 7 โดยถ้วนทั่ว ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติจะมีแต่สมดุล สอดคล้อง ประองตอง อันจะนำไปสู่สันติสุขที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร. (2564). *7S Model [McKinsey]*. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2566 จาก

<https://drpiyanan.com/2021/05/27/7s-model-mckinsey/>.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก

<https://dictionary.orst.go.th/>

Lamond, D. (2004). A Matter of Style: Reconciling Henri and Henry. *Management Decision*, 42(2), 330-356.

Mintzberg, H. (1937). *The Nature of Managerial Work*. New York: Harper & Row.

Received: February 25, 2023

Revised: April 22, 2023

Accepted: April 26, 2023

กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง
ของทีมไพเจน มากสุวรรณ

The Paijan Maksuwan Team's Personal Branding Strategy using Manorah Rhymes
in a Local Political Election Campaign

วนภรณ์ จักรมานนท์ (Wanaporn Jakmanon)¹

วิทย์ธร ท่อแก้ว (Wittayatorn Tokeaw)²

สุภาภรณ์ ศรีดี (Supaporn Sridee)³

E-mail: ying_mc_@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งของทีมไพเจน มากสุวรรณ” เป็นการนำเสนอมุมมองการสร้างแบรนด์บุคคล ด้วยบทกลอนมโนราห์มาแนะนำ เนื่องด้วยผู้เขียนเห็นถึงความน่าสนใจของการประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางวัฒนธรรมภาคใต้ควบคู่กับศาสตร์ด้านการสื่อสารทางการเมือง ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นที่สามารถสร้างความโดดเด่นและความแตกต่างให้กับทีมการเมืองท้องถิ่นทีมอื่น ๆ ในพื้นที่ได้ ซึ่งกลยุทธ์สำคัญในการสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ของทีมไพเจน มากสุวรรณ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การออกแบบสารนโยบาย ได้แก่ การกำหนดแนวคิด กำหนดประเด็นนโยบาย คัดเลือกคณะมนตรัฐ และมนตรัฐแปลงนโยบายผ่านบทกลอน 2) กลยุทธ์กระตุ้นความสนใจ ได้แก่ ความมีชื่อเสียง ความสอดคล้องของบริบทพื้นที่ ทำนองบทกลอนมโนราห์ และการใช้ภาษาถิ่นได้ 3) กลยุทธ์การโน้มน้าวใจ ได้แก่ นโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอความไพเราะของบทกลอน และความเหมาะสมของเวลา และ 4) กลยุทธ์การสร้างภาพ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น)

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Student in Doctor of Philosophy Program in Communication Innovation for Political and Local Administration, School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

² สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

³ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

บันเทิง ได้แก่ ความสนุกสนานของบทกลอน การมีส่วนร่วมของผู้ฟัง วาทศิลป์ของมโนราห์ และปฏิภาณไหวพริบ ซึ่งกลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลในครั้งนี้ นับเป็นการสร้างสื่อสำหรับการหาเสียงเลือกตั้งอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจของทีมไพเจน มากสุวรรณ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ สร้างความรู้จัก และจดจำทีมไพเจน มากสุวรรณ ซึ่งเป็นทีมการเมืองท้องถิ่นหน้าใหม่ และสามารถชนะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ในที่สุด

คำสำคัญ กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคล บทกลอนมโนราห์ การหาเสียงเลือกตั้ง ทีมไพเจน มากสุวรรณ

Abstract

This research presents a perspective on the building of a personal branding for a politician using rhymes from Manorah, a folk performance art from southern Thailand, because the author was intrigued by the idea of incorporating southern Thai culture into the art of political communication to create an innovation in local political communication. This idea made the politician and his team more outstanding, and differentiated them from the other political teams in the area. The primary tactics used by the Paijan Maksuwan team for political brand building using Manorah rhymes were: 1) Policy and message design – setting the concept, defining the policy points, choosing a Manorah troupe, and assigning the Manorah artists to compose rhyming songs based on the policy points; 2) Attracting attention – using the fame of the Manorah troupe, making the messages and presentation fit in with the local context, using catchy and melodious songs, and using southern Thai dialect; 3) Persuading – promoting policies for local development, using activities to present messages, making the Manorah pleasant to listen to, and presenting at appropriate times; and 4) Entertaining – making the rhymes and performances fun, inviting audience participation, and taking advantage of the stage experience, skillful oratory, wittiness and ad lib cleverness of Manorah performers. This brand-building strategy is a new form of creating media for a political campaign initiated by the Paijan Maksuwan team. It is a new way to build awareness, recognition and recall of a new local political team. It helped lead Paijan Maksuwan to victory in the election for chairman of the Songkhla Provincial Administrative Organization.

Keywords: Personal Branding, Election Campaign, Manorah, Paijan Maksuwan

บทนำ

“แบรนด์” ในทางธุรกิจ นับเป็นภาพลักษณ์ของตราสินค้าที่ถูกออกแบบเพื่อสร้างตัวตนสินค้าให้ลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายเกิดการจดจำ ได้รับความนิยม เกิดความประทับใจในสินค้าและบริการ สำหรับในทางการเมือง แบรนด์นับเป็นการสื่อสารตราสินค้าของพรรคการเมืองในระดับประเทศและทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีตั้งแต่ “การตั้งชื่อทีม ตราสัญลักษณ์ สโลแกน ภาพลักษณ์ สีประจำทีม รวมถึงนโยบาย” เรียกได้ว่าเป็นการสร้างตราสินค้าทางการเมือง (Political Branding) (Warat Intasara, 2553) ซึ่งในบทความฉบับนี้จะนำเสนอการสร้างแบรนด์บุคคลของทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ปัจจุบันทางการเมืองท้องถิ่นหลาย ๆ ทีมต่างเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารในลักษณะการสร้างแบรนด์บุคคลให้กับทีมของตนเองเพื่อให้ได้รับความนิยม ครองใจประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ ซึ่งกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Branding) ได้รับความนิยมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้งานการเมืองเพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่สมัยพรรคไทยรักไทย พรรคเพื่อไทย พรรคอนาคตใหม่ จนมาถึง ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่ากรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน นับเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่น่าสนใจโดยเฉพาะการสร้างแบรนด์บุคคล (Personal Branding) (ประมะ ตันเดชาวัฒน์, 2565)

การสร้างแบรนด์บุคคล (Personal Branding) ในงานการเมืองท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลการเมืองท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่เกิดภาพจำผ่านตัวบุคคล ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารในการถ่ายทอดข้อมูลทางการเมืองท้องถิ่นของตนไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 2) ชื่อทีม สโลแกน ตราสัญลักษณ์ นโยบาย คือ รายละเอียดที่ผ่านการคัดกรองจากผู้นำทีมและสมาชิกเพื่อนำเสนอไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 3) รูปแบบการนำเสนอ นับเป็นเครื่องมือและช่องทางที่ใช้สื่อสารกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 4) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารข้อมูลไปถึง คือกลุ่มผู้รับสารที่ทางการเมืองท้องถิ่นจะต้องสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ความศรัทธาให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง 5) ผลตอบรับ หรือเสียงสะท้อนกลับจากการสื่อสารที่ทางการเมืองท้องถิ่นจะได้รับจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ ซึ่งผลตอบรับจะเป็นการประเมินประสิทธิภาพการสื่อสารของทีมได้เป็นอย่างดี ดังเช่น ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่ากรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน ซึ่งใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคล (Personal Branding) ในลักษณะติดดิน ใกล้ชิดประชาชน ซึ่งมีกลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มวัยทำงานและผู้ที่มีการศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักสำคัญ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์และภาพจำของการเข้าถึง เข้าใจและเรียนรู้ปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง นับเป็นการสร้างมูลค่าให้กับชัชชาติก่อให้เกิดการจดจำและประทับใจนำไปสู่ความเชื่อมั่น เชื่อใจและกลายเป็นความจงรักภักดีต่อแบรนด์ “ชัชชาติ” ไปโดยปริยาย (ประมะ ตันเดชาวัฒน์, 2565)

ขณะที่การเมืองท้องถิ่นอย่างทีมไพเจน มากสุวรรณ นำทีมโดยนายไพเจน มากสุวรรณ ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปแล้วเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ทีมไพเจน มากสุวรรณ สามารถชนะการเลือกตั้งและได้รับเลือกให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลา, 2564) ซึ่งในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งทีมไพเจน มากสุวรรณ เลือกใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ในลักษณะแบรนด์บุคคล (Personal Branding)

ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ภาคใต้อย่างหลากหลายลักษณะ อาทิ 1) การสร้างตัวตนผ่านการเผชิญหน้า (Face to Face) ทั้งการปราศรัย การลงพื้นที่ รวมถึงการเคาะประตูบ้าน (Knock door) เพื่อรับฟังความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และการจัดอบรมแกนนำทีมการเมืองท้องถิ่น 2) การสร้างตัวตนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ทั้งการสร้างเพจเฟซบุ๊กทีมสำหรับสื่อสารไปยังประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง การสร้างกลุ่มไลน์สำหรับสื่อสารกับแกนนำทีมไพเจน มากสุวรรณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสามัคคี ขวัญและกำลังใจ จนเกิดพลังการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ก่อนส่งแกนนำลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเป็นตัวแทนกระบอกเสียงของทีมไพเจน มากสุวรรณ์ 3) การสร้างตัวตนผ่านสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) ทั้งการให้สัมภาษณ์ประวัติผู้นำทีม ผลงาน กิจกรรม เพื่อสร้างการรู้จักเพิ่มขึ้นผ่านหนังสือพิมพ์เฉพาะกิจของทีมไพเจนมากสุวรรณ์ รวมถึงการให้สัมภาษณ์ผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่น เป็นต้น และ 4) การสร้างตัวตนผ่านสื่อพื้นบ้าน (Folk Media) ในลักษณะการนำเสนอนโยบายของทีมไพเจน มากสุวรรณ์ ด้วยบทกลอนมโนราห์ ซึ่งมีคณะมโนราห์ไซ่เหลียม วิเชียร ศรชัย มโนราห์ขวัญใจคนใต้มาร่วมออกแบบบทกลอนและนำเสนอผ่านรณแห่ในจังหวัดสงขลาไปสู่ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง รวมถึงนำเสนอผ่านการจัดอบรมแกนนำทีมไพเจน มากสุวรรณ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลและนโยบาย ก่อนลงพื้นที่ภาคสนาม

ดังนั้น บทความวิชาการฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคุณินพนธ์เรื่อง การออกแบบสารเพื่อการนำเสนอนโยบายของทีมการเมืองท้องถิ่นผ่านการแสดงมโนราห์ ซึ่งผู้เขียนได้ถอดกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งของทีมไพเจน มากสุวรรณ์ โดยหยิบมุมมองการสร้างแบรนด์บุคคล (Personal Branding) ด้วยบทกลอนมโนราห์มานำเสนอ เนื่องด้วยผู้เขียนเห็นถึงความน่าสนใจของการประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางวัฒนธรรมภาคใต้ควบคู่กับศาสตร์ด้านการสื่อสารทางการเมือง ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดของนายไพเจน มากสุวรรณ์ ผู้นำทีมซึ่งกล่าวไว้ว่า “แม้โลกจะพัฒนาไป แต่ผมจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ดังนั้นการนำบทกลอนมโนราห์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ ผู้นำทีมจึงเลือกนำเสนอแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ชื่นชอบการแสดงมโนราห์ หรือมีความผูกพันกับมโนราห์เป็นหลักก่อน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนวัยทำงานและผู้สูงอายุ เพื่อสร้างการรู้จักทีมการเมืองท้องถิ่นน้องใหม่ สามารถจดจำผู้นำทีมและเข้าใจนโยบายของทีมได้ง่ายขึ้น เนื่องจากบทกลอนมโนราห์มีดนตรี ท่วงทำนองประกอบ จะส่งผลให้ประชาชนเกิดความสนใจและเปิดรับฟังนโยบายได้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ทางการสื่อสารที่ทีมไพเจน มากสุวรรณ์เลือกใช้ควบคู่กับการสื่อสารผ่านสื่อสมัยใหม่ไปสู่คนรุ่นใหม่ (ไพเจน มากสุวรรณ์ สัมภาษณ์, 2565)

สำหรับบทความวิชาการฉบับนี้จะใช้เป็นแนวทางการศึกษาสำหรับการใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ให้กับทีมการเมืองท้องถิ่นในวาระอื่น ๆ ได้ต่อไป

การสร้างแบรนด์บุคคลทางการเมืองท้องถิ่นสำคัญอย่างไร

การสร้างแบรนด์ คือ กระบวนการทางการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ โฆษณา ประชาสัมพันธ์แบรนด์ไปสู่กลุ่มลูกค้า สำหรับงานการเมืองท้องถิ่นนั้นปัจจุบันได้รับความนิยมในการนำกลยุทธ์การสร้างแบรนด์มาใช้ในการหาเสียงอยู่ไม่น้อย ซึ่งเห็นได้มากในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ที่ทีมการเมืองท้องถิ่นมักสร้างตัวตนทีมเพื่อนำไปสู่การรับรู้ การรู้จัก และจดจำ ซึ่งในสนามการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละครั้ง มักจะมีทีมการเมืองท้องถิ่นหน้าเก่าและทีมหน้าใหม่ลงแข่งขันเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้นการสร้างตัวตนเพื่อให้เกิดภาพ

จำและครองใจประชาชนได้จนถึงวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือความท้าทายของทีมการเมืองท้องถิ่นทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่ ซึ่งหนึ่งในวิธีการสร้างตัวตนเพื่อให้เกิดภาพจำได้ง่ายขึ้นนั้นคือ “การสร้างแบรนด์บุคคลทางการเมือง” โดยทีมการเมืองเปรียบเสมือน “ตราสินค้าทางการเมือง” ที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะพิจารณาเลือก ส่วนผู้นำทีมการเมืองท้องถิ่นเปรียบเสมือน “ตราสัญลักษณ์ของแบรนด์” มีหน้าที่สร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือ และสร้างความศรัทธาให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ ขณะทีนโยบายของทีมเปรียบเสมือน “คุณสมบัติของแบรนด์” ที่ประชาชนจะพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับทีมในวันเลือกตั้งนั่นเอง ดังนั้นการสร้างแบรนด์บุคคลทางการเมือง จึงเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างภาพจำให้กับทีมการเมืองท้องถิ่นเป็นอย่างมากในเวลา

สำหรับทีมไพเจน มากสุวรรณ เป็นทีมการเมืองท้องถิ่นหน้าใหม่ทีมหนึ่งในจังหวัดสงขลาและเลือกกลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลเข้ามาช่วยเพื่อมุ่งหวังให้แบรนด์ที่ชื่อ “ไพเจน มากสุวรรณ” ติดอยู่ในใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งพื้นที่จังหวัดสงขลา ทั้งในลักษณะการสนับสนุนทีม การเข้าร่วมกิจกรรม การอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นแกนนำทีม จนไปถึงการจูงใจภักดีต่อทีม โดยผู้นำทีม คือ นายไพเจน มากสุวรรณ ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย เลือกใช้สื่อสำหรับการหาเสียงเลือกตั้งทั้งสื่อสมัยใหม่ สื่อดั้งเดิม สื่อพื้นบ้านภาคใต้ และสื่อบุคคล เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยปรับการออกแบบสารที่ต้องการนำเสนอ ประกอบด้วย ชื่อทีม ผู้นำทีมและสมาชิก สัญลักษณ์ทีม วิสัยทัศน์ และนโยบายการพัฒนาของทีม ให้สอดคล้องกับสื่อแต่ละประเภทและกลุ่มเป้าหมาย โดยทีมไพเจน มากสุวรรณ มีการสร้างแบรนด์บุคคลผ่านบทกลอนมโนราห์ คือ สำนวนกลุ่มเป้าหมายที่สนใจและชื่นชอบฟังมโนราห์ ซึ่งจะเป็นกลุ่มวัยทำงานและวัยผู้สูงอายุเป็นหลัก การเลือกคณะมโนราห์ไช้เหล็ม วิเชียร ศรีชัย สำหรับช่วยออกแบบสารนโยบายไปสู่บทกลอนมโนราห์นั้นได้ ผู้นำทีมมีแนวคิดการคัดเลือกจากความมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในวงกว้างเพื่อดึงดูดความสนใจซึ่งถือเป็นกลยุทธ์การโน้มน้าวใจประชาชนในพื้นที่อีกทางหนึ่ง โดยการใช้ความมีชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้เกิดการเปิดใจรับฟังนโยบายของทีมผ่านบทกลอนมโนราห์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมได้ต่อไป (ธাত্রี ใต้ฟ้าพูล, 2559) โดยกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในสื่อ ในลักษณะการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มคนกลุ่มวัย ด้วยเพราะกลุ่มคนวัยต่างกัน ย่อมมีความชอบและการเลือกใช้สื่อที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการสื่อสารจะสำเร็จผลได้ กลุ่มเป้าหมายต้องเปิดรับสารนั้นด้วย (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2563) ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดการใช้กลยุทธ์การสื่อสารปี 2021 ของ Mindshare (mindshareworld.com) ซึ่งเป็นเครือข่ายเอเจนซีสื่อระดับโลกที่มีความหลากหลายทั้งในเรื่องความคิดเห็นวัฒนธรรม และความสนใจเลือกใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์เพื่อสื่อสารทางการตลาดคือ ต้องวิเคราะห์สถานการณ์ ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย การเลือกใช้สื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายถือเป็นเรื่องสำคัญ และปรับคอนเทนต์การสื่อสารเพื่อทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้คำแนะนำเพิ่มเติมจากการสร้างแบรนด์เพื่อสื่อสารทางการตลาด คือ การติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อสำรวจและจัดลำดับสิ่งที่แบรนด์ทำไปแล้วและมีแผนงานจะทำต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้แบรนด์สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างแบรนด์ทางการตลาด รวมถึงแบรนด์ทางการเมืองท้องถิ่นด้วยเช่นกัน (Brand Buffet, 2021)

ทำไมต้องสร้าง Personal Branding ด้วยบทกลอนมโนราห์

“แม้โลกจะพัฒนาไป แต่ผมจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ประโยคสำคัญในระหว่างการให้สัมภาษณ์ของนายไพเจน มากสุวรรณ์ ผู้นำทีมการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการมองประชาชนทุกกลุ่มวัยให้มีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนจะสามารถเข้าถึงสื่อและข่าวสารได้อย่างหลากหลาย ทำให้ทีมไพเจน มากสุวรรณ์ ไม่เพียงแต่นำเสนอนโยบายและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้รับผ่านสื่อสมัยใหม่กับกลุ่มคนรุ่นใหม่เพียงเท่านั้น แต่ยังคงไม่ลืมกลุ่มคนรุ่นเก่าที่ไม่ถนัดกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถสร้างความรู้จักและรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนจากสื่อดั้งเดิมได้เช่นกัน อาทิ หนังสือพิมพ์เฉพาะกิจ สื่อวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่น รวมถึง “บทกลอนมโนราห์” ที่เลือกนำเสนอผ่านรถแห่ในชุมชนจังหวัดสงขลา และนำเสนอผ่านการจัดอบรมแกนนำทีมไพเจน มากสุวรรณ์ นับว่าได้รับความสนใจไม่น้อยจากกลุ่มเป้าหมาย ด้วยเพราะนโยบายของทีมงานได้ออกแบบจากตัวอักษรไปสู่พร้อมผลงานท่วงทำนองของดนตรีพื้นบ้านและเครื่องดนตรีสากลของคณะมโนราห์ไซ่เหลียม วิเชียร ศรชัย มโนราห์ขวัญใจชาวใต้ที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ประกอบกับผู้นำทีมมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา มีความผูกพัน รักและหวงแหนสงขลาบ้านเกิดทั้งในด้านการเกษตร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การบริหารจัดการน้ำ รวมถึงด้านอัตลักษณ์วัฒนธรรมภาคใต้ จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาเมืองสงขลาในลักษณะสำนึกรักบ้านเกิด โดยมุ่งมั่นตั้งใจฟื้นฟู ธรรมรงค์และพัฒนาเมืองสงขลาในด้านต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าแบบยั่งยืน ดังนั้นการเลือกใช้สื่อพื้นบ้านภาคใต้เข้ามาช่วยในการสื่อสาร พูดคุยกับคนใต้ด้วยกัน ผู้นำทีมจึงมองว่า จะช่วยสร้างความใกล้ชิดให้เกิดขึ้นได้ง่าย อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ได้อีกทางหนึ่ง (ไพเจน มากสุวรรณ์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2565) ประกอบกับลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นภาคใต้ที่ยังคงผูกพันกับสื่อพื้นบ้านอย่างมโนราห์ และการคงอยู่ของสื่อพื้นบ้านที่สืบทอดบทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิง ให้การศึกษา การทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อให้แก่คนในชุมชน รวมถึงทำหน้าที่ในการประสานสัมพันธ์บุคคลได้อีกทางหนึ่งตามบทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน (กาญจนา แก้วเทพ, 2554) ทำให้ทีมไพเจน มากสุวรรณ์ สนใจเลือกสื่อพื้นบ้านอย่าง “มโนราห์” เข้ามาเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการนำเสนอผ่านมุมมองความใกล้ชิดและความผูกพันของคนท้องถิ่นใต้ผืนผ้าเข้ากับท่วงทำนองของเครื่องดนตรีมโนราห์และสำเนียงภาษาถิ่นใต้ในขณะขับบทกลอนของมโนราห์ ซึ่งบทกลอนมโนราห์แบบดั้งเดิมจะมีทั้งรูปแบบกลอนหนึ่งมโนราห์ กลอนสี่ กลอนหก รวมถึงกลอนสองโหม่ง โดยมโนราห์จะเลือกใช้บทกลอนตามความเหมาะสมของรูปแบบงาน ซึ่งสามารถประยุกต์เนื้อหาสาระในบทกลอนให้สอดคล้องกับงานได้ อาทิ งานตามพิธีกรรม งานบุญ งานรื่นเริง เป็นต้น สำหรับการเลือกใช้บทกลอนมโนราห์เพื่อการนำเสนอในครั้งนี้อย่างนี้ จึงมีการประยุกต์เนื้อหาในบทกลอนให้สอดคล้องกับแนวคิด วิสัยทัศน์ และความต้องการของผู้นำทีม ซึ่งจะช่วยสร้างเสน่ห์ สร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างจากทีมการเมืองท้องถิ่นทีมอื่น ๆ ส่งผลให้ง่ายต่อการจดจำทีมไพเจน มากสุวรรณ์ยิ่งขึ้น (ภูมิพัฒน์ อนุวัฒนวงศ์ คณะมโนราห์ไซ่เหลียม วิเชียร ศรชัย สัมภาษณ์, 2564)

การจดจำภาพของทีมไพเจน มากสุวรรณ์ ด้วยบทกลอนมโนราห์ เป็นการสร้าง Personal Branding ที่ผู้นำทีมที่ปรึกษาทีม ร่วมกันคิดเพื่อมุ่งหวังสร้างความแตกต่าง และสร้างนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่นให้เกิดขึ้นจากการบูรณาการสื่อพื้นบ้านภาคใต้ให้เข้ากับศาสตร์ด้านการสื่อสารทางการเมือง

โดยผ่านการออกแบบสารนโยบายด้วยการกำหนดประเด็นเนื้อหาและบทโครงในบทกลอนมนโรร่า ออกแบบวิธีการนำเสนอด้วยการผูกเรื่อง เรียงลำดับประเด็นสำคัญข้อมูลทีม เพื่อเล่าเรื่อง รวมถึงสรุปเรื่องเพื่อสร้างการรับรู้ การรู้จัก จดจำ เพื่อประกอบการตัดสินใจ และเสริมด้วยการกระตุ้นความสนใจ โน้มน้าวใจและการให้ความบันเทิงจากท่วงทำนองและบทโครงของมนโรร่า โดยผู้นำทีมและที่ปรึกษาทีม จะทำหน้าที่คัดเลือกเนื้อหาของทีม จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ อาทิ ชื่อทีม ชื่อผู้นำทีม วิสัยทัศน์ของทีม รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายที่จะใช้นำเสนอ พร้อมประสานกับคณะมนโรร่าไขเหลี่ยม วิเชียร ศรชัย เพื่อให้มนโรร่านำข้อมูลไปวางแผนและเลือกรูปแบบบทกลอน ซึ่งในครั้งนั้นมนโรร่าเลือกใช้ “กลอนสองโหม่ง” สำหรับแปลงข้อมูลทีมเป็นบทกลอนมนโรร่า ด้วยลักษณะและฉันทลักษณ์ของกลอนสองโหม่ง สามารถปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ได้ง่ายผ่านการใช้คำ การสัมผัสคำ ย้ำคำ ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ของกลอนสองโหม่งที่ช่วยให้เกิดการจดจำได้ง่ายขึ้น (ภูมิพัฒน์ อนุวัฒนวงศ์ คณะมนโรร่าไขเหลี่ยม วิเชียร ศรชัย สัมภาษณ์, 2564)

กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมนโรร่าเป็นอย่างไร

การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมนโรร่าของทีมไพเจน มากสุวรรณ มีกระบวนการสำคัญ คือ การคิดวางแผนงานบนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีทางการสื่อสาร อาทิ การศึกษาประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ด้วยทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในสื่อ การออกแบบสารด้วยทฤษฎีว่าด้วยความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายของทีมไพเจน มากสุวรรณแล้ว ความรู้จะส่งผลต่อทัศนคติ หากทัศนคติดีจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีตามมา อาทิ การยอมรับทีมการเมืองท้องถิ่นรุ่นใหม่ การเชื่อถือและความไว้วางใจ เป็นต้น การกำหนดรูปแบบการนำเสนอผ่านบทกลอนมนโรร่าด้วยทฤษฎีสารที่ว่าด้วยเรื่องเล่า เนื่องจากมนุษย์เป็นนักเล่าเรื่อง ดังนั้นเราจึงมักถูกชักจูงด้วยเรื่องเล่าที่ดี ๆ มากกว่าหลักของเหตุผลที่ดี ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนจาก WALTER FISHER (1985) นักวิชาการชาวอเมริกัน ได้นำเสนอกระบวนการที่คนเล่าเรื่องราว เรื่องเล่ามักมาจากความรู้ที่หลากหลาย ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องยากนักที่เรื่องเล่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายเพราะเบื้องหลังของเรื่องเล่ามักซ่อนมุมมอง ความคิด ประสบการณ์ของผู้เล่าไว้เสมอ จึงส่งผลว่า หากเรามีประสบการณ์ หรือความคิดต่อเรื่องที่เล่าในทิศทางที่ดี เรื่องที่เล่าออกมาจะมีความหมายที่ดีตามไปด้วย ขณะที่วิธีการนำเสนอผ่านบทโครงและท่วงทำนองของมนโรร่าเลือกใช้ทฤษฎีว่าทิวาเป็นการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความคิดเห็นคล้อยตาม โดยแฝงไปด้วยการเร้าอารมณ์ของมนโรร่าทั้งน้ำเสียง พลังการพูด ความรู้ในเรื่องที่พูด ทัศนคติ เป็นต้น นับเป็นศาสตร์ทางวาทศิลป์ที่ผู้ส่งสารต้องเตรียมความพร้อมก่อนสื่อสารไปสู่ผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความอ่อนไหวเชื่อมั่นจนสามารถสนับสนุนคำพูดของผู้ส่งสารได้ ทั้งนี้ผู้ส่งสารจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลัง ประสบการณ์กรอบความคิดของผู้รับสารก่อนทำการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้น เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุดมากขึ้น (สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2563)

จากการวางแผนภายใต้แนวคิดและทฤษฎีของผู้นำทีมและที่ปรึกษาทีม จึงทำให้เกิดแนวคิดการใช้กลยุทธ์ในการสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมนโรร่าเพื่อการหาเสียงเลือกตั้งของทีมไพเจน มากสุวรรณ ดังนี้

1. กลยุทธ์การออกแบบสารนโยบาย (Message design) โดยผู้นำทีมจะกำหนด 1) แนวคิดการออกแบบสารนโยบายผ่านบทกลอนมโนราห์ เพื่อสร้างการรับรู้ การรู้จัก การจดจำ สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งและทีมไพเจน มากสุวรรณ 2) ประเด็นเนื้อหาทางนโยบาย โดยคัดเลือกและจัดเรียงลำดับนโยบายที่ต้องการใช้นำเสนอในบทกลอนมโนราห์เพื่อให้ง่ายต่อการสัมผัสคำในบทกลอนซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้และจดจำที่ง่ายขึ้นให้กับประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 3) คัดเลือกคณะมโนราห์ เพื่อมาช่วยแปลงข้อมูลนโยบายให้เป็นบทกลอนมโนราห์ ผ่านท่วงทำนองและคำร้องของมโนราห์ 4) คณะมโนราห์แปลงนโยบายเป็นบทกลอนมโนราห์ โดยใช้บทกลอนสองโหม่ง ท่วงทำนอง 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ทำนองช้า ชั้นที่ 2 ร้องแยกคำและใช้จังหวะเร็วขึ้น โดยมีการทวนคำ ย้ำคำ ซ้ำคำเพื่อสร้างการจดจำและลงจังหวะ หรือลงทาบลงกลอน ชั้นที่ 3 ร้องรวบคำและเร่งจังหวะให้เร็วขึ้น เพื่อสร้างความสนุกสนาน ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายขณะรับฟังนโยบาย โดยใช้ภาษาใต้เป็นหลักในการสื่อสารเพื่อสร้างความเป็นกันเอง เน้นการสัมผัสคำ การเลือกใช้คำซ้ำ ย้ำคำเพื่อง่ายต่อการจดจำ (ไพเจน มากสุวรรณ, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2565)

2. กลยุทธ์กระตุ้นความสนใจ (Interest) ผู้นำทีมกระตุ้นความสนใจผ่าน 1) ความมีชื่อเสียงของคณะมโนราห์ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคณะมโนราห์ไข่มุกวิเชียร ศรชัย ผู้มีประสบการณ์ด้านการแต่งบทกลอนและขับบทกลอนมโนราห์มายาวนาน อีกทั้งสร้างความโดดเด่นในลักษณะการเป็นมโนราห์ประยุกต์ที่มีการผสมผสานระหว่างมโนราห์แบบดั้งเดิมและมโนราห์ร่วมสมัยเข้าไว้ด้วยกันผ่านการใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านและเครื่องดนตรีสากลให้เข้ากันอย่างลงตัว ทั้งนี้เพื่อต้องการปรับรูปแบบให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของคณะมโนราห์ไข่มุกวิเชียร ศรชัย 2) ความสอดคล้องของบริบทพื้นที่ เพื่อสร้างความรู้สึกใกล้ชิดและเป็นกันเอง โดยคณะมโนราห์ศึกษารายละเอียดนโยบายของทีมไพเจน มากสุวรรณและบริบทของพื้นที่เขตการเลือกตั้งจังหวัดสงขลา เพื่อออกแบบบทกลอนให้มีความสอดคล้องกัน โดยเน้นการใช้คำง่าย ๆ และใช้คำซ้ำเพื่อย้ำให้เกิดการจดจำมากขึ้น 3) ทำนองบทกลอนมโนราห์ จะเน้นทำนองลักษณะนุ่มนวล อ่อนหวาน เนื่องจากมโนราห์สังเกตพฤติกรรมการรับชมการแสดงมโนราห์ไข่มุกวิเชียร ศรชัยของคนในจังหวัดสงขลา พบว่า คนจังหวัดสงขลาจะชื่นชอบการแสดงลักษณะนุ่มนวล อ่อนหวาน เน้นความสวยงาม และแฝงด้วยความเข้มแข็ง ดังนั้นมโนราห์ไข่มุกวิเชียร ศรชัยจึงนำคุณลักษณะดังกล่าวมาปรับใช้กับการออกแบบบทกลอนและทำนองบทกลอนมโนราห์ในครั้งนี้ 4) การใช้ภาษาพื้นถิ่น เพื่อสร้างความใกล้ชิดและความเป็นกันเองให้เกิดขึ้นระหว่างทีมไพเจน มากสุวรรณและประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดสงขลา ซึ่งการใช้ภาษาเดียวกันกับคนกลุ่มเดียวกัน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความใกล้ชิดได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นในบทกลอนมโนราห์ครั้งนี้ถูกออกแบบให้ใช้ภาษาใต้ตลอดทั้งบทกลอน (ภูมิพัฒน์ อนุวัฒนวงศ์ คณะมโนราห์ไข่มุกวิเชียร ศรชัย, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2564)

3. กลยุทธ์การโน้มน้าวใจ (Convince) ผู้นำทีมโน้มน้าวใจประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจังหวัดสงขลาผ่าน 1) นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของทีม โดยมุ่งเน้นความชัดเจน ตรงประเด็น เป็นจริงได้และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนจังหวัดสงขลา 2) การจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอนโยบาย ซึ่งทีมไพเจน มากสุวรรณจัดกิจกรรมลักษณะการอบรมแกนนำทีมไพเจน มากสุวรรณ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับแกนนำได้รู้จักทีม เข้าใจนโยบายของทีมอย่างละเอียด ก่อนลงพื้นที่พบปะประชาชน โดยกิจกรรมมีทั้งในรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำทีม การทำความเข้าใจนโยบายของทีมผ่านบทกลอนมโนราห์ ซึ่งทำให้แกนนำเข้าใจและจดจำ

นโยบายได้ง่ายขึ้นกว่าการอ่านผ่านตัวอักษรเพียงอย่างเดียว โดยบรรยากาศเป็นไปอย่างสนุกสนานจากท่วงทำนองของดนตรีและคำร้องของมนโรรักษ์ 3) ความไพเราะของบทกลอนมนโรรักษ์ ด้วยการสัมผัสคำตามฉันทลักษณ์ของบทกลอนแต่ละท่วงทำนอง ส่งผลต่อการจดจำและเข้าใจนโยบายทั้งสิ้น 4) เวลาการนำเสนอมีความเหมาะสม ปัจจุบันพฤติกรรมการใช้สื่อของประชาชนมักเน้นความรวดเร็ว เนื้อหากระชับ เข้าใจง่าย และเนื้อหาไม่อัดแน่นจนเกินไป ดังนั้นการนำเสนอของทีมนักกลอนมนโรรักษ์ในครั้งนี้จึงใช้เวลาไม่เกิน 10 นาทีรวมคำร้องและทำนอง เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่รู้สึกอึดอัดหรือเบื่อหน่ายในขณะรับฟังบทกลอนมนโรรักษ์ (ภูมิพัฒน์ อนุวัฒนวงศ์ คณะมนโรรักษ์ไข่มุกเหลี่ยม วิเชียร ศรชัย สัมภาษณ์, 2564)

4. การสร้างความบันเทิง (entertain) ผู้นำทีมสร้างความบันเทิงผ่าน 1) ความสนุกสนานและความไพเราะของบทกลอนมนโรรักษ์ ด้วยเอกลักษณ์ประจำคณะของมนโรรักษ์ไข่มุกเหลี่ยม วิเชียร ศรชัย ซึ่งเป็นคณะมนโรรักษ์ประยุกต์ จังหวะและท่วงทำนองที่มีการผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีพื้นบ้านและเครื่องดนตรีสากล ซึ่งเป็นเสน่ห์ของคณะมนโรรักษ์ไข่มุกเหลี่ยม วิเชียร ศรชัย 2) สร้างการมีส่วนร่วมของผู้รับฟัง นั่นคือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแกนนำทีม โดยหลังจากได้รับฟังบทกลอนไปแล้ว ได้มีการสอบถามความคิดเห็นทราบว่า บทกลอนสื่อสารนโยบายได้เข้าใจง่าย ดนตรีและท่วงทำนองสนุกสนาน ไพเราะ ซึ่งส่งผลต่อการจดจำได้เร็วขึ้น 3) วาทศิลป์ของมนโรรักษ์ ในลักษณะการเลือกใช้คำสัมผัส ร้อยเรียงเนื้อหาให้น่าสนใจให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพในความคิดขณะรับฟัง 4) ปฏิภาณไหวพริบของมนโรรักษ์ ในลักษณะการหยิบยกบริบทพื้นที่จังหวัดสงขลาเชื่อมโยงร้อยเรียงให้เข้ากับนโยบายของทีมสำหรับถ่ายทอดไปสู่ประชาชน ซึ่งสร้างความสดใหม่ให้กับบทกลอนได้เป็นอย่างดี (ไพเจน มากสุวรรณ สัมภาษณ์, 2565)

จากกลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งของ تیمไฟเจน มากสุวรรณ

จากกลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลของ تیمไฟเจน มากสุวรรณ ทำให้เกิดเป็นบทกลอนมโนราห์สำหรับใช้เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสงขลาของ تیمไฟเจน มากสุวรรณ ได้ดังนี้

บทกลอนมโนราห์เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งของ تیمไฟเจน มากสุวรรณ

แล้วว่าอ้อ อ้อ อ้อ อ้อระ แล้วว่าอ้อระ งามแล้วแลพี่น้องเฮ้อเฮย	จำเป็นต้องใช้ ผู้ที่มีวิสัยทัศน์
จังหวัดสงขลา จะพัฒนาให้ก้าวไกล	ต้องถนัด เรื่องการพัฒนา
กล้าคิด กล้าทำ ทำให้เห็นเด่นชัด	ต้องมีเงินทุน มาหมุนแก้ปัญหา
การเปลี่ยนแปลง จะชัดแจ้งเห็นจริง	ไม่เพียงพอ จึงต้องขอชี้แจง
เพียงงบประมาณ ที่รัฐจัดสรรมา	ทั้งภาครัฐ เอกชน ไปทั่วทุกหนแห่ง
ต้องบูรณาการ งบประมาณจากหลายที่	คือไฟเจน มากสุวรรณ เขามุ่งมั่นตั้งใจ
คนที่ทำได้ มีนโยบายไฟแรง	เศรษฐกิจฟูเฟื่อง สมกับเป็นเมืองใหญ่
พลิกโฉมสงขลา ให้ก้าวหน้ารุ่งเรือง	ร่วมแรงพลัง สร้างสุขให้ทุกคน
10 นโยบายที่ มุ่งหมายตั้งใจ (ซ้ำคำ)	

นโยบายที่ 1 เติมหาสารสมอง

นโยบายที่ 2 บอกพี่น้องทุกคน

นโยบายที่ 3 นี้เพื่อความก้าวหน้า

สร้างรายได้ ให้มีผลกำไร

นโยบายที่ 4 ชู 16 อำเภอ

นโยบายที่ 5 มีประโยชน์ร่วมกัน

นโยบายที่ 6 หยิบยกมาประกาศ

นโยบายที่ 7 อันนี้เด็ดกำลังฮิต

นโยบายที่ 8 จัดการเสร็จต้องเร็ดหู

นโยบายที่ 9 สร้างตลาดเพื่อกระจายสินค้า

นโยบายที่ 10 ต้องเร่งรีบผลักดัน

จราจร ต้องเร็วไวไปมา

นโยบายจำเป็น ทำให้เห็นได้จริง

อยากให้เมืองสงขลา พัฒนาก้าวหน้าไกล

เสริมการศึกษา ทุกวัยได้เห็นผล

สร้างสุขภาพดี คัดกรองโรคที่เสี่ยงภัย

ต้องพัฒนา อาชีพให้ต่อใหญ่

เศรษฐกิจต้องดี ในยุคดิจิทัล

ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เหมือนที่ใครใฝ่ฝัน

จัดการน้ำ ตามเหตุนี้เพื่อเศรษฐกิจ

สร้างเมืองสะอาด ปลอดภัยไร้มลพิษ

เรื่องการศึกษา พัฒนาให้ก้าวไกล

เรื่องการเงินฟู ทะเลสาบให้สดใส

การเกษตร ให้มีเกรตมีราคา

เป็นความประสงค์ ของคนเมืองสงขลา ปัญหา

ใช้รถไฟฟ้า ที่ประหยัดปลอดภัย

โดยคุณไพเจน ถ้าได้เป็นแม่ทัพใหญ่

คนจริงใจ ทำเป็น ต้องไพเจน มากสุวรรณ์

ออ คนจริงใจและทำเป็น ต้องไพเจน มากสุวรรณ์ พี่น้องเฮ้ย..

(มนิราห์ไข่มุกเหล็ก วิเชียร ศรีชัย เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ผลของการสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนนิราห์ของทิมไพเจน มากสุวรรณ์

การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนนิราห์ในครั้งนี้ เกิดผลต่อประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดสงขลา ดังนี้

1) **ได้รับความรู้ทางนโยบายของทิมไพเจน มากสุวรรณ์** ทั้งในเรื่องการพัฒนาเมืองสงขลา การส่งเสริมด้านการศึกษา การส่งเสริมด้านสุขภาพที่ดี ความก้าวหน้าทางอาชีพ เศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยว การจัดการน้ำ สร้างเมืองสะอาด ปราศจากมลพิษ รวมถึงการส่งเสริมด้านกีฬาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลาให้สดใส

2) **สร้างความเข้าใจและการจดจำนโยบาย** เนื่องจากมีดนตรีและท่วงทำนองผสมเข้ากับการขับบทกลอนด้วยเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของมนิราห์ไข่มุกเหล็ก วิเชียร ศรีชัย ส่งผลประชาชนสนใจรับฟังและจดจำนโยบายได้ง่ายมากขึ้น

3) **สามารถถ่ายทอดความรู้ทางนโยบายต่อได้** นั้นหมายถึง ประชาชนสามารถจดจำนโยบายและพูดกันต่อ ๆ ในลักษณะ “ปากต่อปาก” เกี่ยวกับนโยบายที่ได้รับฟังให้กับคนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด

4) **สร้างความแตกต่าง มีเอกลักษณ์** การนำเสนอนโยบายด้วยบทกลอนนิราห์ ยังไม่มีทีมการเมืองท้องถิ่นทีมใดเลือกใช้สื่อพื้นบ้าน ทำให้สามารถดึงดูดความสนใจให้กับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี สร้างความแตกต่างจากทีมการเมืองท้องถิ่นอื่น ๆ ในสนามการเลือกตั้งเดียวกัน เกิดเป็นเอกลักษณ์และภาพจำให้กับทิมไพเจน มากสุวรรณ์ได้เป็นอย่างดี

5) **อนุรักษ์สื่อพื้นบ้านภาคใต้ให้ดำรงอยู่** การประยุกต์ใช้สื่อพื้นบ้านภาคใต้สำหรับการนำเสนอ นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของทีมงานเมืองนั้น นอกจากจะช่วยสร้างการรับรู้ การจดจำ ยังเป็นการอนุรักษ์สื่อ วัฒนธรรมภาคใต้ให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักและรับฟังบทกลอนมโนราห์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้สื่อพื้นบ้านยังสามารถดำรง อยู่ได้แม้ทุกวันนี้จะกลายเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี เมื่อโลกปรับเปลี่ยน คนจึงปรับตัว ส่งผลให้สื่อยอมปรับตัว ตามไปด้วยเช่นกัน

สรุป

การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ของทีมงานมากสุวรรณในครั้งนี้ นับว่ามีความโดดเด่น พร้อมกับการสร้างเสน่ห์ให้กับทีมงานด้วยการใช้บทกลอนสองโหม่ง ท่วงทำนอง 3 ชั้น อีกทั้งการใช้ภาษาใต้ในการสื่อสารจะช่วยโน้มน้าวใจให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกับผู้นำทีม เมื่อเกิดความใกล้ชิดจะทำให้ประชาชนสามารถเปิดใจรับฟังนโยบายที่ทีมงานเมืองท้องถิ่นนำเสนอ ซึ่งข้อมูลของทีมงานเมืองท้องถิ่นและนโยบายที่นำเสนอ มีองค์ประกอบในการโน้มน้าวใจ คือ การนำเสนอด้วยข้อเท็จจริง ซึ่งถือเป็นความจริงใจขั้นพื้นฐานของการสื่อสาร การใช้น้ำเสียงที่มีพลัง เสียงดังฟังชัดทุกถ้อยคำ สื่อถึงความตั้งใจและจริงจัง สำหรับเนื้อหาข้อมูลทีมงานเมืองท้องถิ่นและนโยบายที่ใช้นำเสนอผ่านบทกลอนมโนราห์นั้น จะเน้นความกระชับของบทกลอน มีความยาวไม่เกิน 10 นาที และเลือกใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลเพื่อสร้างความบันเทิง สนุกสนาน โดยมีมโนราห์ไซ่เหลี่ยม วิเชียร ศรีชัย เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาผ่านบทกลอนมโนราห์ ทำให้มโนราห์จึงต้องศึกษาข้อมูล รายละเอียดนโยบาย เจตนารมณ์ของทีมงานเมืองท้องถิ่นให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวบนความพอเหมาะพอดีมากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ส่งผลให้การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ของทีมงานมากสุวรรณ ได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จในด้านการหาเสียงเลือกตั้ง โดยบทกลอนมโนราห์ถือเป็นสื่อสำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่ทีมงานมากสุวรรณ ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ควบคู่กับสื่อประเภทอื่น ๆ จนสามารถชนะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ที่ผ่านมา

กลยุทธ์การสร้างแบรนด์บุคคลด้วยบทกลอนมโนราห์ของทีมงานมากสุวรรณในครั้งนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งในความสนใจของผู้เขียนบทความวิชาการจากการศึกษาคุณนิพนธ์เรื่อง การออกแบบสารเพื่อการนำเสนอของทีมงานเมืองท้องถิ่นผ่านการแสดงมโนราห์ ที่ต้องการนำข้อมูลจากการศึกษาและเก็บรวบรวมจากการค้นคว้าและการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลมานำเสนอ ด้วยเพราะเห็นถึงคุณค่าของการประยุกต์ใช้สื่อพื้นบ้านภาคใต้กับศาสตร์ด้านการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งผู้สนใจ นักวิชาการหรือนักการเมืองท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้หรือศึกษาเพื่อขยายองค์ความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปได้

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ, สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์ และทิพย์พชร กฤษสุนทร. (2554). *สื่อพื้นบ้านศึกษาในสายตา นิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ธาดารี ใต้ฟ้าพล. (2559). *กลยุทธ์การสื่อสารในงานประชาสัมพันธ์*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมะ ตันเดชาวัฒน์. (2565, ออนไลน์). *กลยุทธ์สร้างตราสินค้าให้กับระบบการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1008694>.
- ไพเจน มากสุวรรณ. (สัมภาษณ์, 2565). ผู้นำทีมไพเจน มากสุวรรณ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.
- ภูมิพัฒน์ อนุวัฒนวงศ์. (สัมภาษณ์, 2564). คณะมนโนราห์ไปเหลื่อม วิเชียร ศรีชัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2563). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลา. (2564, ออนไลน์). *ประกาศผลการเลือกตั้งนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา* สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2565 จาก https://www.ect.go.th/songkhla/more_news.php?cid=34.
- Brand Buffet. (2021, ออนไลน์). *5 กลยุทธ์สื่อสารแบรนด์ ใช้ประโยชน์อย่างไรให้คุ้มค่า – มีประสิทธิภาพในยุค COVID-19 กระทบธุรกิจ ?* สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566 จาก <https://www.brandbuffet.in.th/2021/01/communication-strategy-in-2021/>.
- Warat Intasara. (2553, ออนไลน์). *Political branding การสร้างตราสินค้าทางการเมือง*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566 จาก <http://drwarat.blogspot.com/2010/11/6.html>.

Received: January 3, 2023

Revised: March 25, 2023

Accepted: April 26, 2023

การประเมินผลการเผยแพร่ข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์

Evaluation of the news and information services of the Public Relations Department

มนวิภา วรจุริระ (Monwipa Wongrugira)¹

สันตต์ ทองรินทร์ (Santat Thongrin)²

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (Paiboon Kachentaraphan)³

E-mail: monwipaw@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเปิดรับ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคาดหวังและความผูกพันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการข่าวสารจากสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปี 2565 เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม 5 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรวม 50 คน คัดเลือกด้วยวิธีเจาะจงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเผยแพร่ข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ผู้ชมผู้ฟัง ผู้ร่วมผลิตรายการ นักจัดรายการ และผู้เช่าเวลาผลิตรายการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปเชิงอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 1) มีการเปิดรับสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์สูงกว่าสื่อสังคม แต่ก็มีแนวโน้มการเปิดรับสื่อสังคมที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเฟซบุ๊ก เนื้อหาที่มีการเปิดรับมาก คือ รายการข่าวสาร 2) ความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาคือความถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน น่าเชื่อถือ การมีจรรยาบรรณ ไม่ขัดศีลธรรม แต่รูปแบบการนำเสนอไม่ดึงดูดความสนใจและมีความเป็นทางการสูง และพึงพอใจคุณภาพของผู้ดำเนินรายการที่ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน ตามอักขระวิธี มีไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และเป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี สามารถนำเสนอข่าว/รายการตามมาตรฐานวิชาชีพและความเชี่ยวชาญในอาชีพ 3) มีความต้องการรายการที่มีคุณภาพ รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ ถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน และมีความเข้าใจง่ายสำหรับทุกคน โดยเฉพาะรายการที่เป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ ส่วนสื่อสังคมของกรมประชาสัมพันธ์หลายครั้งที่สามารถนำเสนอได้เร็วกว่าองค์กรสื่ออื่นๆ แต่ก็ไม่ถูกแชร์หรือแบ่งปันทางสื่อสังคมออนไลน์ เพราะวิธีการเล่าเรื่องและรูปแบบการนำเสนอไม่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ไม่ค่อยน่าสนใจ 4) นอกจากนี้ยังคาดหวังให้มีบริการข่าวสารที่สะท้อนความคิดเห็นจาก

¹ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

² สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

³ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

ประชาชนผู้รับสื่อให้มากขึ้น และควรให้อิสรชนทำข่าวให้ทำข่าวเป็นสื่อของประชาชน เน้นเป็นสื่อในการพัฒนาสังคมเพราะสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ในภูมิภาคมีความเข้าใจชุมชนจะตอบสนองความต้องการประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่าส่วนกลาง

คำสำคัญ การเปิดรับสื่อ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคาดหวัง กรมประชาสัมพันธ์

Abstract

The research intended to evaluate: exposure, satisfaction, needs, expectation and engagement of the audiences and the stakeholders who received information services of the Public Relations Department (PRD). The data collection applied 5 focus-group interviews with a total of 50 participants selected by purposive sampling method from various stakeholders including audiences, co-producers, broadcasting program hosts, and air-time tenants. The data were inductively analyzed.

The results showed that 1) among all media, high exposure were to broadcasting media rather than social media, but there was an increasing trend of exposure to social media especially Facebook. Most content exposures were news and current affairs. 2) Their satisfactions were on the contents with accuracy, completion, accountability, and ethics; however, the presentation styles were not attractive and were excessively formal. They were also satisfied with quality of the moderators/anchorpersons who used language correctly, who had problem solving skill and well-rounded knowledge, and who followed professional standard. 3) Their needs included quality of the contents which should be current, accurate, thorough, easy to understand, as well as useful for the local people. For the social media, the PRD social media often presented stories faster than other media organizations, but were not broadly shared in online community. It maybe because the presentation styles were not matched the target audiences. 4) Their expectations included more news and information from the public to the government, press freedom. They also expected the media role for social development, because local media of the PRD understood the local communities and could to response to the local communities better than the central one.

Keywords: Media exposure, Satisfaction, Need, Expectation, Public Relations Department

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) เป็นกรอบการบริหารจัดการองค์การ ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการนำไปใช้ในการประเมินองค์การเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานสากล ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. ได้นำ PMQA มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การของหน่วยงานรัฐ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 และได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินสถานะหน่วยงานรัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ขึ้น เรียกว่า PMQA 4.0 โดยการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด วิเคราะห์และจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และผลลัพธ์การดำเนินงาน (สำนักงาน ก.พ.ร., 2559)

ทั้งนี้ กรมประชาสัมพันธ์ได้เข้ารับการประเมินสถานภาพการเป็นระบบราชการ 4.0 ตามเกณฑ์ PMQA 4.0 ในทุกๆ ปี รวมทั้งได้นำข้อเสนอแนะมาพัฒนาองค์การ โดยในปี พ.ศ. 2565 ได้จัดทำแผนพัฒนาองค์การซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งที่สอดคล้องกับ 1 ใน 7 หมวดสำคัญของ PMQA คือ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ยุทธศาสตร์สำคัญในแผนพัฒนาองค์การก็คือ การรับฟังเสียงประชาชนในทุกภาคส่วน (กรมประชาสัมพันธ์, 2563) ซึ่งหากไม่มีการรับฟังเสียงประชาชนโดยสม่ำเสมอ ทั้งในเชิงภาพรวมและในประเด็นเฉพาะต่าง ๆ ภาครัฐก็จะขาดข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจในแนวนโยบายต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน นอกเหนือไปจากกระบวนการรับฟัง กระบวนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นกลางก็จะทำให้ภาครัฐได้รับข้อมูลและคำแนะนำที่ชัดเจน

การรับฟังเสียงประชาชนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายเป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐพึงกระทำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะภารกิจสำคัญด้านการบริการข่าวสารผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนาการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชนขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและตอบสนองความต้องการของประชาชน งานวิจัยนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการดำเนินการด้านการบริการข่าวสารผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมุ่งเน้นการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้บริการเป็นสำคัญ⁴

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลการเปิดรับ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคาดหวังและความผูกพันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์

⁴ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสำรวจ ประเมินความต้องการ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ/ไม่พึงพอใจ และความผูกพันของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากสินค้าและบริการของกรมประชาสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2565 ซึ่งครอบคลุมการบริการด้านฝึกอบรมและด้านบริการข่าวสาร และใช้ทั้งวิธีการสำรวจเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในบทความนี้จะนำเสนอเฉพาะส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย เน้นศึกษาการเปิดรับสื่อ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคาดหวัง และความผูกพันของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ส่วนราชการต่างๆ ผู้ร่วมผลิตรายการ ผู้เช่าเวลา เป็นต้น ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อบุคคล และสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ ด้านพื้นที่วิจัยครอบคลุมพื้นที่ส่วนกลางคือกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ส่วนภูมิภาค 4 แห่ง คือ เชียงใหม่ ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี และจันทบุรี

นิยามศัพท์

การเปิดรับ หมายถึง พฤติกรรมการใช้สื่อกรมประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งประเภทสื่อและเนื้อหาที่เปิดรับ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบที่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีต่อการให้บริการของกรมประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อบุคคล และสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เนื้อหา วิธีนำเสนอ รูปแบบการนำเสนอ และคุณภาพรายการ

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการจากการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อบุคคล และสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เนื้อหาประเภทข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และรูปแบบการนำเสนอ

ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดว่าจะกรมประชาสัมพันธ์จะพัฒนาหรือดำเนินการในอนาคตเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อบุคคล และสื่อดิจิทัล

ความผูกพัน หมายถึง การที่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลับมาใช้บริการซ้ำ มีการแบ่งปันข้อมูล มีการติดตาม มีการแสดงความคิดเห็นตอบกลับ และมีการแนะนำบอกต่อการให้บริการของกรมประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อบุคคล และสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์

สื่อของกรมประชาสัมพันธ์ หมายถึง ช่องทางการสื่อสารของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สื่อดิจิทัล (เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ อินสตาแกรม) และสื่อบุคคล

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาบริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์
2. นำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการของกรมประชาสัมพันธ์

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 ครั้ง ที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดจันทบุรี และกรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ๆ ละ 10 คน คัดเลือกด้วยวิธีเจาะจงจากผู้มีส่วนได้เสียและผู้รับบริการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ร่วมผลิตรายการ ผู้เข้าเวลา และผู้ชมผู้ฟัง รวมทั้งสิ้น 50 คน

ผลการวิจัย

1. การเปิดรับสื่อ ผลการศึกษา พบว่า ทั้งผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการเปิดรับสื่อดั้งเดิมของกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์สูงกว่าสื่ออื่นๆ บางคนระบุว่า เปิดโทรทัศน์หรือวิทยุเป็นเพื่อนไว้ทั้งวัน ในขณะเดียวกันการใช้สื่อดิจิทัลเข้ามาเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารก็มีแนวโน้มการเปิดรับที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก

สำหรับเนื้อหาข่าวยุติการนั้นพบว่ามีการเปิดรับข่าวยุติการมากที่สุดทั้งสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ แสดงให้เห็นว่าข่าวยุติการเป็นจุดเด่น หรือ จุดแข็งของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งผลการสนทนากลุ่ม พบว่าเนื้อหาในสื่อของกรมประชาสัมพันธ์มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือสูง ซึ่งหากต้องการเนื้อหาบางเรื่องที่ต้องการความถูกต้องจะใช้ข้อมูลของกรมประชาสัมพันธ์เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความแม่นยำสูง เมื่อเทียบกับเนื้อหาจากสื่อภาคเอกชน รวมถึงเนื้อหาข่าวยุติการนั้นสามารถนำไปใช้อ้างอิง บอกต่อได้เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อกรมประชาสัมพันธ์มีความทันต่อเหตุการณ์ และมีความน่าสนใจ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่ง ส่วนรายการอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างรับชมและให้ความสนใจ เช่น รายการท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคก็ถือว่าน่าสนใจ

อย่างไรก็ตาม มีผลการสนทนากลุ่มระบุว่าแม้เนื้อหาจะเน้นที่ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ แต่รูปแบบการนำเสนอยังไม่น่าสนใจเมื่อเทียบกับสื่อสำนักอื่น ๆ ในขณะที่รายการโทรทัศน์ที่ดำเนินการผลิตโดยภาคเอกชนกลับมีความน่าสนใจมากกว่า ซึ่งหากกรมประชาสัมพันธ์ได้ให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมผลิตก็จะทำให้รายการมีความน่าสนใจมากขึ้น และจะได้รับความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

สำหรับการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภูมิภาค พบว่าส่วนใหญ่จะเปิดรับเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก กล่าวคือ สนใจเนื้อหาที่มีความใกล้ชิดและมีผลกระทบต่อตนเอง หรือคนในพื้นที่ มากกว่าเนื้อหาข่าวโดยทั่วไปซึ่งอยู่ไกลตัว แสดงให้เห็นว่า กรมประชาสัมพันธ์ควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับบริบทในแต่ละพื้นที่ที่สำคัญ

ด้านสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้สื่อบุคคลในช่วงนอกเวลาราชการ เนื่องจากมีการใช้สื่อสังคมต่อเนื่องกันมา และการใช้บริการจากสื่อบุคคลของกรมประชาสัมพันธ์ยังมีจำนวนที่ไม่มากนัก โดยการใช้บริการมักจะเป็นการขอคำแนะนำ หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ต้องการทราบ อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่มีการใช้สื่อดิจิทัลทำให้การใช้บริการจากสื่อบุคคลเปลี่ยน

รูปแบบจากเดิม โดยเปลี่ยนมาเป็นวิธีการสอบถามผ่านทางสื่อดิจิทัลซึ่งมีความสะดวกมากกว่า ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ของการให้บริการของกรมประชาสัมพันธ์

ด้านการเปิดรับสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุด รองลงมาคือ เว็บไซต์ ไลน์กลุ่ม และอินสตาแกรม ทั้งนี้ มีการระบุเหตุผลว่าสื่อดังกล่าวสามารถตอบสนองการใช้งานที่มีความสะดวกกว่าสื่อดั้งเดิม เนื่องจากทุกคนมีสมาร์ตโฟนที่สามารถเข้าถึงเฟซบุ๊กได้ง่ายในทุกที่ทุกเวลา ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการใช้สื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ก็คือ เพื่อติดตามข่าวสาร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำงาน และเพื่อแชร์รูปภาพหรือวิดีโอ โดยสามารถนำข้อมูลไปเผยแพร่ แบ่งปัน และแนะนำต่อไปยังผู้อื่นได้ เนื่องจากเชื่อมั่นในความถูกต้องของเนื้อหา รวมไปถึงยังสามารถสร้างเครือข่ายได้อย่างกว้างขวางด้วย โดยเนื้อหาที่มีการเปิดรับผ่านสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์มากที่สุดคือ ข่าว คลิปวิดีโอ และ Live (ถ่ายทอดสด) ตามลำดับ

ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ มีกลุ่มผู้ร่วมผลิตรายการที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคนั้นหน่วยงานกลุ่มใหญ่มาจากภาครัฐ เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข สถาบันการศึกษา หน่วยงานด้านเกษตร ตำรวจ ทหาร รวมไปถึงหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการอิสระ องค์กรไม่แสวงกำไร นอกจากนั้น ยังมีภาคประชาชนที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ

ส่วนภาคเอกชนที่เข้ามาใช้เวลาของสื่อกรมประชาสัมพันธ์ในการออกอากาศในลักษณะของการเช่าแบบระยะเวลาต่อเนื่องเกือบทั้งปีในลักษณะ long term และเช่าเวลาแบบเฉพาะกิจเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กร โดยระบุถึงเหตุผลที่เข้ามาใช้บริการในลักษณะของการเช่าเวลานั้นเนื่องจากสถานีโทรทัศน์/สถานีวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์นั้นมีความมั่นคงน่าเชื่อถือ ประกอบกับความเป็นหน่วยงานของรัฐจึงมีค่าเช่าเวลาที่ไม่สูงเหมือนกับหน่วยงานสื่อภาคเอกชนซึ่งทำให้เป็นตัวเลือกที่น่าสนใจสำหรับหน่วยงาน/องค์กรภาคเอกชน นอกจากนั้น บุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์จะมีความเชี่ยวชาญทั้งในเชิงเทคนิคและรายการที่สามารถให้ความช่วยเหลือในการผลิตรายการด้วยความเป็นมิตร ส่วนผลพลอยได้คือเกิดการขยาย หรือแลกเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายระหว่างกันโดยกรมประชาสัมพันธ์นั้นก็มีการแลกเปลี่ยนรายการของกรมอยู่แล้ว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวหน่วยงานภาคเอกชนอาจยังไม่เคยเข้าถึงจึงถือโอกาสเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายใหม่ของภาคเอกชนโดยอาศัยฐานกลุ่มเป้าหมายเดิมของกรมประชาสัมพันธ์ไปในตัว

2. ความพึงพอใจ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อการบริการข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะคุณภาพของผู้ดำเนินรายการที่มีความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องชัดเจน ตามอักขระวิธี มีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และเป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี สามารถนำเสนอข่าว/รายการตามมาตรฐานวิชาชีพและความเชี่ยวชาญในอาชีพ ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์จึงควรยังคงรักษาจุดเด่นในด้านคุณภาพของผู้ดำเนินรายการ ส่วนสื่อดิจิทัลก็มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน เพียงแต่เป็นความพึงพอใจในประเด็นความถูกต้องแม่นยำ และการมีสาระประโยชน์ต่อสังคม และการมีจรรยาบรรณ ไม่ขัดศีลธรรม แต่มี

ความพึงพอใจน้อยในรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทั้งสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์และสื่อดิจิทัลที่ไม่ดึงดูดความสนใจและมีความเป็นทางการมากเกินไป

นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจต่อประเภทรายการสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในภาพรวมก็อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะรายการข่าว และวิเคราะห์ข่าว เล่าข่าว ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์จึงควรรักษาและมุ่งพัฒนาจุดเด่นในด้านคุณภาพของการนำเสนอรายการข่าว และวิเคราะห์ข่าว ทั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

สำหรับคุณภาพของเนื้อหาผลการศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจต่อคุณภาพรายการในสื่อทั้งโทรทัศน์และวิทยุในประเด็นความถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน การมีจรรยาบรรณ ไม่ขัดศีลธรรม และมีความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และเป็นที่น่าสังเกตว่ามีความพึงพอใจน้อยในประเด็นความน่าสนใจและรูปแบบการนำเสนอ รวมทั้งการเจาะลึกเนื้อหาได้รอบด้าน ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์จึงควรปรับปรุงรูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการให้มีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และดูทันสมัยมากขึ้น กรมประชาสัมพันธ์อาจนำเสนอรายการที่มุ่งนำเสนอประเด็นเนื้อหาในเชิงลึกและรอบด้าน

ผลการศึกษายังพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพผู้ดำเนินรายการในสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกันทั้งในประเด็นความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องชัดเจนตามอักขระวิธี เป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี สามารถนำเสนอข่าว/รายการตามมาตรฐานวิชาชีพ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ เป็นผู้ที่มีไหวพริบ ปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้น กรมประชาสัมพันธ์จึงควรยังคงรักษาและพัฒนาจุดเด่นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้ดำเนินรายการ ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว

ในส่วนของความพึงพอใจของผู้ใช้เวลา/ผู้ร่วมผลิตที่มีต่อสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ แม้จะพบว่า มีความพึงพอใจมาก ทั้งประเด็นบุคลากรที่ให้บริการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเหมาะสม การมีสัดส่วนเวลาที่จัดสรรให้สำหรับการออกอากาศมีความเหมาะสม และรูปแบบรายการที่มีการเปิดให้ร่วมใช้เวลา/ร่วมผลิตมีความหลากหลายเหมาะสม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีความพึงพอใจน้อยในประเด็นความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ใช้เวลา/ผู้ร่วมผลิตรายการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการที่มีงบประมาณในการดำเนินการผลิตรายการไม่มากนัก ประกอบกับการเข้าใจว่าสื่อของกรมประชาสัมพันธ์เป็นสื่อของรัฐจึงมีภาพจำว่าไม่ต้องใช้งบประมาณในการใช้เวลา/ผู้ร่วมผลิตรายการเหมือนสื่อภาคเอกชน

3. ความต้องการ ผลการศึกษาความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นการเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า เมื่อจำแนกเป็นประเภทรายการผ่านสื่อทั้งวิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่ต้องการรายการข่าว วิเคราะห์ข่าว เล่าข่าวมากที่สุด รองลงมาคือรายการเพลง/ดนตรี รายการพูดคุย และวาไรตี้ ดังนั้น เนื้อหารายการของสื่อทั้งวิทยุและโทรทัศน์ควรมุ่งเน้นรายการข่าวและการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นรายการที่มีคุณภาพในลักษณะที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ ถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน และมีความเข้าใจง่ายสำหรับทุกคน นอกจากนี้ ผลการสนทนากลุ่มยังสะท้อนให้เห็นว่ารายการข่าวหรือรายการเล่าข่าวแม้จะเป็นที่ต้องการแต่ก็ควรเน้นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น หรือเป็นเรื่องราวที่เหมาะสมกับคนในพื้นที่รับฟัง/รับชม และมีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการนำเสนอให้

น่าสนใจ รวมทั้งต้องการเนื้อหารายการที่หลากหลายไม่ใช่แค่เฉพาะงานของรัฐ แต่ควรมีเนื้อหาให้ครบทั้งสังคม สุขภาพ กีฬา เด็ก เรื่องราวของท้องถิ่น โดยเฉพาะเนื้อหาสำหรับเด็ก

สำหรับความต้องการของผู้ใช้เวลา/ผู้ร่วมผลิต ทั้งสื่อโทรทัศน์และวิทยุต่างมีความต้องการ รูปแบบรายการร่วมผลิตมีความหลากหลาย นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์รายการของผู้ใช้เวลาหรือผู้ร่วมผลิต เพื่อให้ประชาชนรู้จัก นำไปสู่การรับชมรับฟังเพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องการคำปรึกษาเรื่องเนื้อหา รูปแบบรายการเพื่อให้การผลิตรายการมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า มีผู้ใช้เวลา/ผู้ร่วมผลิตบางส่วนต้องการข้อมูล สถิติการรับชมรับฟังของกลุ่มเป้าหมายในรายการที่เข้าเวลาหรือร่วมผลิตเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ฟัง ผู้ชมนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงรายการต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการสื่อดิจิทัลคล้ายคลึงกับสื่อโทรทัศน์และวิทยุในแง่คุณภาพของการให้บริการ คือนำเสนอด้วยความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ นำเสนอได้อย่างน่าสนใจ ทันสมัย ไม่น่าเบื่อ และมีความถูกต้องแม่นยำ โดยไม่ได้ต้องการเนื้อหาในสื่อดิจิทัลในด้านการเจาะลึกชัดเจนรอบด้านเท่าใดนัก นอกจากนี้ยังต้องการให้สื่อดิจิทัลของกรมประชาสัมพันธ์เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่โดยเฉพาะในพื้นที่ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เพราะคนรุ่นใหม่มีทั้งความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่และการเป็นคนพื้นที่จะทำให้ประเด็น เรื่องราวและวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในสื่อดิจิทัลน่าสนใจมากขึ้น

นอกจากนี้การบริการด้านข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลหลายครั้งที่สามารถ นำเสนอได้รวดเร็วกว่าสื่อของช่องอื่น ๆ แต่ก็ไม่ถูกแชร์หรือส่งต่อทางสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่เพราะวิธีการเล่า เรื่องและรูปแบบการนำเสนอไม่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ไม่ค่อยน่าสนใจทั้งในสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อ ดิจิทัล ดังนั้น จึงควรปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอให้น่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะควรปรับปรุงแบบ การนำเสนอเพื่อตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ แต่ก็ควรต้องศึกษาว่าคนรุ่นใหม่ต้องการอะไร การเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ของแต่ละแพลตฟอร์ม สื่อ น่าจะทำให้รูปแบบการนำเสนอปรับเปลี่ยนไป โดยในแต่ละแพลตฟอร์มก็ไม่ควร นำเสนอรูปภาพ หรือเนื้อหาเดียวกัน แต่ควรเป็นรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่ตอบโจทย์คนแต่ละวัย

ในด้านความต้องการบริการข่าวสารจากสื่อบุคคลของกรมประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ต้องการให้ สื่อสารเข้าใจได้ง่ายสำหรับทุกคน สื่อสารด้วยความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และมีความถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ และต้องการให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กระตือรือร้น และเต็มใจให้บริการ อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ โดยข่าวสารข้อมูล ที่ให้บริการนี้เมื่อเข้าใจได้ง่ายก็จะสามารถนำเอาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อได้ และยังสามารถนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน/การทำงานได้ก็จะเป็นประโยชน์ รวมทั้งต้องการใช้เป็นช่องทางในการอัปเดตข้อมูล ข่าวสารใหม่ ๆ การให้บริการข่าวสารโดยสื่อบุคคลของกรมประชาสัมพันธ์โดยส่วนใหญ่ได้รับคำชื่นชมในเรื่อง มนุษยสัมพันธ์และการตอบสนองให้บริการข่าวสารได้ดี แม้อาจจะไม่รวดเร็วทันการณ์ได้ทันทีอาจจะเป็นสาเหตุ มาจากการทำงานของกรมฯ ที่เป็นระบบราชการที่ต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารและประสานงานแบบมีชั้นมี ตอนทำให้บางเรื่องบางประเด็นอาจไม่ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งควรมีการปรับปรุงกระบวนการให้บริการ เพื่อความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์

4. ความคาดหวัง จากการสนทนากลุ่มพบประเด็นความคาดหวังในระดับต้น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน คือ คาดหวังให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานหลักในการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ของประชาชน และประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะในเรื่องที่มีผลกระทบกับประชาชน มากกว่าให้บริการข่าวสารของรัฐหรือเป็นการสื่อสารให้กับรัฐ อีกทั้งยังคาดหวังให้มีบริการข่าวสารที่สะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนสู่รัฐให้มากขึ้น

นอกจากนี้ยังคาดหวังการเผยแพร่ข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ให้มีความเป็นมืออาชีพ และมีคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถบริหารจัดการข้อมูลและข่าวสารเพื่อการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชาติและพัฒนาสังคมได้ การเป็นมืออาชีพได้นั้น การบริหารงานสื่อจึงควรให้อิสระคนทำข่าวให้ทำข่าวเป็นสื่อของประชาชนมากกว่าเป็นสื่อรัฐ เน้นเป็นสื่อในการพัฒนาสังคม ทันสมัยและเข้าถึงคนหลากหลายกลุ่ม แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ดึงดูดให้กับสาธารณชน

5. ความผูกพัน ผลการศึกษา พบว่า สื่อวิทยุสามารถสร้างความผูกพันมากกว่าสื่ออื่น ๆ อาจเนื่องจากการเปิดรับสื่อต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีการเปิดรับฟังรายการจากคนรุ่นเก่าในครอบครัวจนเกิดความเคยชิน เป็นความผูกพันในลักษณะของการใช้บริการซ้ำ เช่น การรับฟังรายการต่อเนื่อง การแบ่งปันข้อมูล การแนะนำ การใช้เป็นประเด็นการสนทนากับคนอื่น นอกจากนั้นด้วยความผูกพันที่แน่นแฟ้นยังสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากสื่อวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์

สำหรับสื่อบุคคลนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันกับบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ซึ่งเป็นความคุ้นเคย ใกล้ชิด โดยผู้ที่ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มระบุว่ามีความผูกพันกับบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์ในระดับใกล้ชิดสนิทสนม คุ้นเคยกันในระดับมาก โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคนั้นบางรายสามารถถ่ายทอดความรู้สึกผูกพันที่เป็นเหมือน “พี่น้อง” เหมือน “ญาติ” กัน ดังนั้น จากความผูกพันดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้ที่ใช้บริการสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์และชี้แจงแทนองค์การ การแบ่งปันข้อมูลที่ได้รับไปยังผู้อื่น การมีแนวโน้มที่จะให้การสนับสนุน หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับสื่อบุคคลของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ ถ้าหากว่าบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์สามารถใช้ศักยภาพในการโน้มน้าวใจก็จะสามารถความผูกพันกับกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นกว่าสื่ออื่น เพราะบุคลากรในฐานะสื่อบุคคลจะสามารถสื่อสารสองทาง มีปฏิสัมพันธ์ อธิบาย ชี้แจง ให้ข้อมูลเพิ่มเติม หรือโต้ตอบกับกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วกว่าสื่ออื่น

ส่วนสื่อดิจิทัลจะมีความผูกพันน้อยกว่าสื่ออื่นเนื่องจากการเพิ่งมีการนำมาใช้ในเวลาที่ไม่นานนัก จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายยังไม่ทราบ หรือยังไม่คุ้นเคย แต่ก็ถือว่าเป็นความผูกพันที่เป็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของสื่อที่กรมประชาสัมพันธ์ได้นำมาใช้เพื่อให้เกิดความทันสมัยและเป็นช่องทางใหม่ที่จะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นด้วยเหตุผลของข้อจำกัดในการเปิดรับสื่อดั้งเดิม รวมถึงพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ความสนใจในการรับฟัง/รับชม/การอ่านที่สั้นลง สื่อดิจิทัลจึงน่าจะช่วยลดข้อจำกัดและตอบสนองความต้องการได้ดีกว่า นอกจากนั้นเยาวชน หรือคนรุ่นใหม่ที่นิยมใช้สื่อดิจิทัลมากก็อาจกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่สามารถเข้าถึง

สื่อของกรมประชาสัมพันธ์ได้มากขึ้น รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลก็สามารถสร้างภาพลักษณ์ความทันสมัยให้กับองค์กรได้

ส่วนความผูกพันของกลุ่มผู้ผลิตรายการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความแน่นแฟ้นเพราะมีส่วนร่วมในการผลิตรายการมาเป็นระยะเวลาที่นานนับ 10 ปี มีบางรายที่ร่วมผลิตรายการถึง 25 ปี ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีความผูกพันยาวนานคือตัวบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์ และบรรยากาศของการทำงาน โดยบุคลากรของกรมประชาสัมพันธ์มีความเป็นกันเองให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือกันได้ ทุกครั้งที่มาผลิตรายการจะรู้สึกคุ้นเคย นอกจากนั้น ผู้ผลิตรายการบางรายที่ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนหน่วยงานแต่ก็ยังได้รับความไว้วางใจในการให้มาเป็นผู้จัดรายการอย่างต่อเนื่อง

ส่วนผู้เข้าเวลา มีความผูกพันคล้ายกับผู้ผลิตรายการ แต่เนื่องจากผู้เข้าเวลาเป็นการทำงานในเชิงธุรกิจ แต่ก็พบว่า ผู้เข้าเวลาบางรายโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค มองเห็นศักยภาพหลายประการของสื่อกรมประชาสัมพันธ์ เช่น ความเป็นมิตรของบุคลากรกรมประชาสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำต่างๆ การมีค่าเช่าเวลาที่ถูกว่าสื่อท้องถิ่นอื่นๆ การที่สามารถเจรจาต่อรองในการเลือกเวลาที่เหมาะสม

สำหรับผู้รับบริการโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคพบว่ามีความผูกพันกับสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะที่เป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งของกรมประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษา พบว่า ทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อบุคคล รวมถึงสื่อดิจิทัลจะมีความเป็นสื่อของท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าสื่ออื่น ๆ ทำให้ประชาชนในภูมิภาคเข้าถึงได้ง่ายและสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ในภูมิภาคมีความเข้าใจชุมชน ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลจากส่วนกลางก็สะท้อนเช่นเดียวกันว่า สื่อกรมประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นจะตอบสนองความต้องการประชาชนในท้องถิ่นได้ดี เนื่องจากสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ในส่วนกลางอาจยังไม่สามารถตอบโจทย์ประชาชนในส่วนกลางได้เท่าที่ควร

อภิปรายผล

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อของกรมประชาสัมพันธ์มีการเปิดรับจากสื่อวิทยุมากเมื่อเทียบกับสื่ออื่นของกรมประชาสัมพันธ์ส่วนหนึ่งเนื่องจากสื่อวิทยุสามารถเปิดรับฟังได้จากทั้งที่บ้าน และบนรถระหว่างเดินทาง โดยเฉพาะประชาชนในส่วนภูมิภาคจะมีการเปิดรับสื่อวิทยุมากกว่าในส่วนกลางด้วยเหตุผลที่สื่อวิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและสามารถเปิดรับฟังในลักษณะของการเปิดเป็นเพื่อนขณะทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น งานบ้าน งานสวน เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาเช้าจะมีการเปิดรับฟังข่าวสารมาก จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในส่วนภูมิภาคยังคงให้ความสำคัญกับสื่อวิทยุด้วยเหตุผลดังกล่าว อีกทั้งระยะเวลาของการรับฟังสื่อวิทยุแต่ละครั้งอาจยาวนานมากกว่า 3 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อที่กล่าวถึงการใช้อ้างอิงเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย บุคคลจะแสวงหาข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้เหตุการณ์ โดยการสังเกตการณ์หรือติดตามความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์อย่างทันทั่วถึง ทันสมัยและรู้ว่ามีอะไรที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นรอบตัวที่ต้องเรียนรู้และรับรู้ (McComb and Becker, 1979) เช่นเดียวกับที่กาญจนา แก้วเทพ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนใช้สื่อและเปิดรับสื่อหวังเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง และเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดย

การเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยาทางด้านการเชื่อมถึงความคิดเห็นส่วนบุคคล โดยบุคคลจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการ

ผลการศึกษายังพบว่า มีการเปิดรับสื่อที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกับความสนใจของตนโดยเฉพาะในพื้นที่ภูมิภาคที่ให้ความสนใจประเด็นข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัดหรือในภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเลือกข่าวสารที่มีการกรองใน 3 ระดับ (พีระ จิระโสภณ, 2532) ประกอบด้วย (1) การเลือกเปิดรับ (selective exposure) คือแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกแสวงหาข่าวสารหรือสนใจเรื่องราวที่สนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง (2) การเลือกรับรู้ (selective perception) เป็นการกลั่นกรองขั้นต่อมาเมื่อผู้รับสารเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแล้ว ผู้รับสารแต่ละคนจะเลือกรับรู้ข่าวสารเหล่านั้นซึ่งอาจเป็นไปตามเจตนาของของผู้ส่งสารทั้งหมดหรือไม่ก็ได้ โดยผู้รับสารแต่ละคนจะตีความหมายของสารแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ ความเชื่อ ประสบการณ์ ภาวะอารมณ์ และชั้นสุดท้ายคือ (3) การเลือกจดจำ (selective retention) เป็นแนวโน้มที่ผู้รับสารมักจะเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ความเชื่อ หรือประสบการณ์ของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า

นอกจากนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารอื่นๆ ซึ่งเมอร์ริล และ โลเวนสไตน์ (Merill & Lowenstein, 1971 อ้างใน ภาณุวัฒน์ เจริญสุข, 2558: 47) ได้เสนอไว้คือ ความเหงา ความอยากรู้อยากเห็น ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง และลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละประเภท ทำให้ผู้คนต่างมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน ดังเช่นผลการวิจัยนี้ที่พบว่าการเปิดรับวิทยุและโทรทัศน์ทั้งวันไว้เป็นเพื่อนคลายเหงา และได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่เปิดรับซึ่งมีความน่าเชื่อถือแม้รูปแบบการนำเสนอไม่ค่อยน่าสนใจหรือมีความเป็นทางการก็ตาม

ในประเด็นความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านสื่อกรมประชาสัมพันธ์พบว่ามีความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อผู้ดำเนินรายการที่ใช้ภาษาได้ถูกต้อง มีความสามารถและแสดงถึงความเป็นมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พิมลสินธุ์ (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ พบว่า มีความครบถ้วน ถูกต้อง เป็นกลา่งน่าเชื่อถือ ทันสมัย รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เนื้อหาสาระมีความหลากหลาย รวมทั้งเป็นสถาบันมืออาชีพด้านการสื่อสารมวลชนระดับชาติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของจารุกิตต์ ขวัญมงคลพงศ์ และคณะ (2564) ที่ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจต่อผู้ดำเนินรายการในเรื่องการใช้ภาษาและการอ่านออกเสียงภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือของนักจัดรายการ

ในขณะที่ สุทธิ ชัตติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552) ศึกษาพบว่า ผู้ฟังวิทยุผู้ฟังส่วนใหญ่ฟังรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอยู่ที่บ้านและขณะขับรถยนต์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการฟังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยนี้ที่มีการรับฟังวิทยุและโทรทัศน์ในระดับมาก แต่ที่สอดคล้องกันคือรายการยอดนิยมและเป็นที่ยอมรับ คือรายการข่าวเพราะเป็นรายการข่าวที่เป็นทางการและผู้ประกาศมีคุณภาพ อ่านข่าวได้ถูกต้องตามอักขระวิธี ได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี

ในงานวิจัยของ พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์ (2557) พบว่า บางคนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารมีประเด็นที่มาจากหลายด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารควรนำเสนอครอบคลุมทุกด้าน ไม่ควรนำเสนอข่าวสารเพียงด้านเดียว การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาถูกครอบงำโดยนักการเมือง ไม่มีอิสระในการดำเนินงานประเด็นนี้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้รับบริการข่าวสารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งคาดหวังให้กรมประชาสัมพันธ์ปรับเปลี่ยนตนให้เป็นผู้ที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนโดยเฉพาะในภูมิภาคไปยังรัฐมากขึ้น อีกทั้งเน้นการเป็นผู้สื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชนให้มากขึ้น

ด้านรูปแบบและวิธีการนำเสนอสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้ พบว่า ยังขาดความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชฎา สุขามาลวงษา (2550) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมของประชาชนในการรับฟังวิทยุรายการร่วมด้วยช่วยกัน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ที่แสดงความคิดเห็นว่ารูปแบบเนื้อหาวิทยุรายการร่วมด้วยช่วยกันมีรายงานข่าวที่รวดเร็วและเชื่อถือได้ โดยมีระดับความนิยมในการรับฟังสูงกว่ากลุ่มที่แสดงความคิดเห็นว่าการรายงานข่าวมีความรวดเร็ว แต่ยังไม่เชื่อถือไม่ได้ โดยส่วนใหญ่ผู้ฟังเชื่อว่าการรับฟังวิทยุรายการร่วมด้วยช่วยกันสามารถช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีระดับความนิยมสูงกว่ากลุ่มที่มีความเห็นว่ารู้อีกเสีย ๆ และผู้ฟังส่วนใหญ่มีระดับความนิยมในรูปแบบเนื้อหาวิทยุรายการที่หลากหลายสูงกว่ากลุ่มที่เห็นว่าการรายงานมีความซ้ำซากจำเจซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาวิทยุรายการที่มีความน่าเชื่อถือ มีประโยชน์ และรูปแบบรายการที่มีความหลากหลาย จะได้รับความนิยมจากผู้ฟัง ดังนั้นกรมประชาสัมพันธ์จึงควรสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและรายการต่างๆ ให้มีความน่าสนใจดึงดูดผู้ชมผู้ฟังรุ่นใหม่ ทั้งนี้ มีการเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในการวิจัยนี้ให้เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และผลิตรายการของสื่อในกรมประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะในภูมิภาคต่าง ๆ

ในประเด็นด้านความผูกพันนั้นการที่สื่อของกรมประชาสัมพันธ์เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมผลิตรายการนั้นบางหน่วยงานมีระยะเวลาในการร่วมผลิตรายการที่ต่อเนื่องยาวนานนับ 10 ปี แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกันทั้งระหว่างหน่วยงานและตัวผู้ผลิตรายการเอง โดยบางหน่วยงานระบุว่าผู้บริหารทั้งสองหน่วยงานมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและระบุให้มาใช้บริการกรมประชาสัมพันธ์ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ การเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีพันธกิจหลักในด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานที่มีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านความน่าเชื่อถือโดยเฉพาะในด้านความถูกต้องทั้งเนื้อหา และความถูกต้องเป็นต้นแบบที่ดีในด้านการใช้ภาษาและรูปแบบรายการที่เป็นมาตรฐาน ต้องรักษาเอกลักษณ์นี้ไว้

ผลดีในเรื่องของความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดการขยายฐานผู้ฟัง/ผู้ชมรายการระหว่างกันด้วย กล่าวคือ หน่วยงานที่มาร่วมผลิตรายการจะมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของตนเองเมื่อติดตามรับฟัง รับชมรายการที่ให้บริการผ่านสื่อของกรมประชาสัมพันธ์ก็มีโอกาสที่จะติดตามรายการอื่นของกรมประชาสัมพันธ์ด้วย หรือหน่วยงานต่างๆ ก็ได้ขยายฐานกลุ่มเป้าหมายที่เป็นของกรมประชาสัมพันธ์เดิมอยู่แล้วให้มารู้จักหน่วยงานของตนด้วยเช่นกัน นอกจากนั้น ยังทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนรายการระหว่างหน่วยงานด้วย โดยการนำรายการที่ผลิตร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์นั้นไปเผยแพร่ในช่องทางเฟซบุ๊ก หรือช่องยูทูปของหน่วยงานของตนอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ในฐานะเป็นสื่อของภาครัฐที่จะต้องทำหน้าที่สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน จึงควรนำเสนอเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายของภาครัฐที่เป็นประโยชน์และมีผลกระทบต่อประชาชน โดยอาศัยความได้เปรียบหรือจุดแข็งที่มีสื่อครอบคลุมทั้งประเทศและใกล้ชิดกับประชาชน โดยการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายด้านบวก และสื่อสารให้เห็นในกรณีภาครัฐมีข้อจำกัด โดยนำเสนอผ่านทุกช่องทางการสื่อสารของกรมประชาสัมพันธ์

2. ควรปรับกลยุทธ์ด้านรายการ และกลยุทธ์ด้านการจัดตารางการออกอากาศเพื่อให้เกิดการติดตามรับฟัง รับชมรายการอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงแบบและวิธีการนำเสนอรายการทั้งทางโทรทัศน์และวิทยุให้มีความน่าสนใจและดูทันสมัยมากขึ้น ไม่ให้เป็นทางการและมีความเป็นวิชาการมากเกินไป การนำเสนอรายการจะต้องมีลีลา มีสีสัน ดูและฟังแบบผ่อนคลาย ฟังง่ายๆ สบายๆ ผสมผสานความบันเทิงในรายการ

3. ควรจัดให้มีรายการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะรายการการแข่งขันกีฬางานประเพณีพื้นบ้านที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น หรืออื่นๆ

4. ควรนำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผลงานการค้นคว้าวิจัย การประดิษฐ์คิดค้นหรือการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้หรือนำไปต่อยอดในการพัฒนาอาชีพของตนเองและของชุมชน

5. ควรทำการประชาสัมพันธ์รายการและช่องทางการสื่อสารให้ประชาชนได้รู้จักมากขึ้น โดยเน้นจุดเด่นของกรมประชาสัมพันธ์ ไม่ต้องแข่งขันกับสื่อภาคเอกชน ซึ่งอาจจะเน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุในต่างจังหวัด หากเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ก็จะเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่จะดูหรือติดตามทางสื่อดิจิทัลเป็นหลัก จึงควรวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน

6. ควรพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อสังคมให้น่าสนใจโดยใช้แนวทางกลยุทธ์ทางการตลาด เช่น กลยุทธ์ด้านการค้นหา (search strategy) กลยุทธ์ด้านการนำเสนอเนื้อหา (content strategy) การใช้ผู้มีอิทธิพล (influencer) หรือ การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (customer relationship management) โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปรับการนำเสนอข่าวสารที่เป็นแบบข้ามสื่อ หรือ cross media content ให้มากขึ้น อีกทั้งการใช้สื่อดิจิทัลจะช่วยสร้างความผูกพัน (engagement) ได้ดี เพราะจะกระตุ้นความสนใจและสร้างการติดตามอย่างต่อเนื่อง เพราะสื่อสังคมเป็นสื่อที่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายได้อยู่แล้วก็จะทำให้เกิดการสร้าง ความผูกพันกับการบริการข่าวสารของกรมประชาสัมพันธ์

7. ควรศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการให้บริการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มเป้าหมาย (consumer insight) ที่จะสร้างสรรค์การให้บริการเผยแพร่ข่าวสารตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้จะเกี่ยวเนื่องไปถึงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือวางตำแหน่ง (positioning) องค์กรให้ชัดเจนขึ้น การหาเอกลักษณ์ขององค์กรอาจสะท้อนจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เมื่อแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนแล้วก็จะได้รับเนื้อหาการบริการข่าวสารให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายและลักษณะของสื่อ

8. ควรรักษาและพัฒนาจุดเด่นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้ดำเนินรายการ ทั้งในด้านประเด็นความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องชัดเจน ตามอักขระวิธี เป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวเป็นอย่างดี สามารถนำเสนอข่าวสาร/รายการตามมาตรฐานวิชาชีพ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ เป็นผู้ที่มีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

9. ควรพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้เช่าเวลา/ผู้ร่วมผลิตรายการ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ในรูปแบบของกิจกรรมสร้างสรรค์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่น การจัดรายการสดในพื้นที่ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมผลิตรายการ กิจกรรมการให้บริการวิชาการแก่สังคม เช่น การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน (ซึ่งเป็นจุดเด่นของกรมประชาสัมพันธ์) โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชนเพื่อเป็นการสร้างความผูกพันและภาพลักษณ์ของกรมประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ด้วย

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2555). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อินฟินิตี้เพลส.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2563). *แผนปฏิบัติการการกรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2563 – 2580*. สืบค้นจาก <https://www.prd.go.th/th/content/page/index/id/35>
- จารุกิตต์ ขวัญมงคลพงศ์ และคณะ (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับฟัง ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ฟังรายการวิทยุออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์* (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 11(1) (มกราคม-เมษายน), 133-145.
- ชัชฎา สุขามาลวงษา. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมของประชาชนในการรับฟังวิทยุรายการร่วมด้วยช่วยกัน เขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. (2557). *การประเมินผลตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการกรมประชาสัมพันธ์ ตัวชี้วัดที่ 1.4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2565 จาก <https://repository.turac.tu.ac.th/handle/6626133120/50>
- พีระ จิระโสภณ (2532). *การเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์* (หน่วยที่ 7). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภาณุวัฒน์ เจริญสุข. (2558). *โครงการ ICON RADIO วิทยุออนไลน์ที่จะทำให้คุณรู้เท่าทันอย่างบันเทิง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2557). *จริยธรรมการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมในกระบวนการสื่อข่าวของสื่อไทยในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ: PMQA การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.opdc.go.th/content/Nzc>
- สุทธิติ ชัดติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552). *รายงานการวิจัยพฤติกรรมการรับฟังและความพึงพอใจต่อรายการและเทคนิคของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์*. นครราชสีมา: คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- Blumler, L. G. (1986). *In Media Gratifications Research: Current Perspective*. New York: Sage.
- Blumler, J., & Katz, E. (1974). *The Uses of Mass Communications*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- McCombs, M. E., & Becker, L. B. (1979). *Using mass communication theory*. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice Hall.
- Merrill, J.C., & Lowenstein, R.L. (1971). *Psychology for life adjustment*. Chicago, IL: American Education Limited.

Received: January 27, 2022

Revised: March 19, 2023

Accepted: April 26, 2023

ระบบงบประมาณเพื่อการควบคุมสำหรับธุรกิจก่อสร้าง กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัดเอราวัณ
ดอนสัก คอน ต่าบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Budgeting Control for Construction Business: A Case Study of Erawan Don Sak Icon
Limited Partnership, Don Sak District, Surat Thani Province

ดารา หมั่นหนู (Dara Muennu)¹

เดชา โลจนสิริศิลป์ (Deja Lojnsirisilp)²

E-mail: kengthepthongdee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบงบประมาณและระบบบัญชี 2) ออกแบบระบบงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารธุรกิจ และ 3) ทดลองใช้ระบบงบประมาณใหม่ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้จัดทำระบบ ผู้ใช้งานระบบงบประมาณในการจัดทำงบประมาณของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอราวัณ ดอนสัก คอน ต่าบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า ขั้นตอนการทำงานหลังจากฝ่ายขายรับแบบก่อสร้างจากลูกค้าจะส่งให้ฝ่ายวิศวกรรมคำนวณต้นทุนค่าก่อสร้าง ก่อนนำไปให้ฝ่ายบัญชี/การเงินสอบทานและบวกเพิ่มกำไรตามนโยบาย จากนั้นฝ่ายธุรการจะนำเสนอผู้จัดการใหญ่อนุมัติเพื่อทำใบเสนอราคาให้ลูกค้าต่อไป ปัญหาที่พบประกอบด้วย ความผิดพลาดในการคำนวณและการลงบันทึกบัญชี การค้นหาเอกสาร การติดตามงานเพื่อตอบคำถามลูกค้า รวมทั้งเจ้าของธุรกิจไม่สามารถติดตามงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบระบบงบประมาณใหม่กำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลแบบก่อสร้างในรูปแบบของภาพในฐานข้อมูลกลาง มีการเขียนโปรแกรมใช้งานเพื่อลดปัญหาการคำนวณและการลงบัญชีผิดพลาด นอกจากนั้นได้พัฒนาระบบติดตามการใช้งบประมาณและติดตามความคืบหน้าของโครงการเพื่อให้ผู้บริหารของธุรกิจสามารถติดตามความคืบหน้าได้ด้วยตนเอง ผลการสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน พบว่าฝ่ายขายสามารถตอบปัญหาลูกค้าได้ในทันทีจากเดิมต้องใช้เวลา 1-2 วัน ฝ่ายวิศวกรรมสามารถลดความผิดพลาดในการคำนวณได้และลดเวลาทำงานได้จาก 2-3 วันเหลือเพียงวันเดียวโดยเฉลี่ย ผลการศึกษาออกแบบระบบสามารถแก้ปัญหาได้อย่างน่าพอใจ

คำสำคัญ ระบบสารสนเทศทางบัญชี ระบบงบประมาณ ธุรกิจก่อสร้าง

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Business Administration Programme, Managerial Accounting, Siam Technology College)

² หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Business Administration Programme, Managerial Accounting, Siam Technology College)

Abstract

This research is a qualitative research. The objectives of this study were 1) to study the procedures related to budgeting and accounting systems, 2) to design a budgeting system for business administration, and 3) to try out a new budgeting system. The target groups who gave important information in the research were administrators, system developers, system users, and users of the system and who provided information of Erawan Donsak Khon Limited Partnership, Don Sak Sub-district, Don Sak District, Surat Thani Province. The results found that after the sales department received construction drawings from customers, it would be sent to the engineering department to calculate construction costs before taking it to the accounting/financial department to review and add profits according to the policy. After that, the administration department will present to the general manager for approval to make a quotation for the customer. The problems found include the calculation and accounting errors, document search, follow-up work to answer customer inquiries, in addition, the business owners cannot keep track of project effectively. The design of the new budget system requires that construction drawings be stored visually in a central database and additional software program should be used to reduce calculation and accounting errors. Furthermore, a system for monitoring budget usage and project progress has been developed so that general managers and business owners can monitor progress by themselves. The results from user interviews show that the sales department can answer customer problems immediately instead of 1-2 days. The engineering department can reduce calculation errors and reduce working time from 2-3 days. Only one day left on average. The results of the new system were able to solve the problem satisfactorily.

Keywords: Accounting Information System, Budgeting System, Construction Business

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดทำงบประมาณ เป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีเพื่อการบริหารการจัดทำงบประมาณ ประกอบด้วย งบประมาณสำหรับแผนงานระยะสั้น และหรือแผนระยะยาว ข้อมูลที่ถูกต้องจากการจัดทำงบประมาณสามารถทำให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการตัดสินใจบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (จรรยา อุทรสวัสดิ์, 2556)

การจัดทำงบประมาณเพื่อช่วยสนับสนุนการบริหารธุรกิจของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การควบคุมและการตัดสินใจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ระบบงบประมาณ

ที่ดีควรมีการจัดการเกี่ยวกับการวางแผนงาน เอกสารและเกี่ยวข้องกับตัวเลขทางการเงิน สำหรับการดำเนินธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายในการดำเนินงานขององค์กร การจัดสรรทรัพยากรไปใช้เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานตามแผนนั้น ๆ (อรชร โพธิสุข และคณะ, 2555)

Frang P.Sherwood (2013) กล่าวถึงความหมายของงบประมาณว่าเป็น แผนเบ็ดเสร็จซึ่งแสดงออกมาในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้รวมถึงการประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนในการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ย่อประกอบด้วยการทำงาน 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ 1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหาร

สรุปงบประมาณคือรายละเอียดของแผนการดำเนินงานในการจัดหาและใช้จ่ายเงินและทรัพยากรอื่นๆสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง งบประมาณเป็นแผนงานในอนาคตที่แสดงเป็นตัวเลข กิจกรรมใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน เรียกว่า การควบคุมโดยงบประมาณ ซึ่งงบประมาณอาจเป็นทั้งจำนวนหน่วยหรือจำนวนเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลงบประมาณเพื่อช่วยในการวางแผน งบประมาณช่วยให้ธุรกิจหนึ่งมีการวางแผนล่วงหน้า จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นและเสนอแนวทางเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ระบบงบประมาณที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการประสานงานของฝ่ายต่าง ๆ และความถูกต้องของตัวเลขเป็นสำคัญ

Jiachao Rong, Yang Zhang (2018) ศึกษากระบวนการงบประมาณขององค์กรธุรกิจก่อสร้าง และพบว่า การจัดการงบประมาณแบบภาพรวมเป็นวิธีการที่สำคัญต่อการจัดการองค์การสมัยใหม่ งานวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดทำงบประมาณโดยรวมเกิดจากการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันยังขาดประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการจัดการงบประมาณจะสามารถส่งเสริมการทำงานร่วมกันขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Michelon, Lunkes และ Bornia (2020) ศึกษาปัญหาการจัดทำงบประมาณโดยทำการศึกษาการบริหารด้านวิศวกรรม พบว่า ปัญหาที่ผู้จัดการฝ่ายวิศวกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณมีความซับซ้อนมาก ส่วนใหญ่มาจากการประสานงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดเก็บเอกสาร และการคำนวณตัวเลขที่มาจากสมมติฐานที่ต่างกัน คำแนะนำจึงให้ฝ่ายบริหารองค์กร ควรเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างฝ่าย และควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการตัดสินใจ

ธุรกิจที่นำมาเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอราวัณ ดอนสัก คอน ต่าบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาด้านการจัดทำงบประมาณและการควบคุมติดตามความคืบหน้าของโครงการและการใช้งบประมาณ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาการทำงานงบประมาณเพื่อใช้ในธุรกิจ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาปัจจัยในการควบคุมต้นทุนด้านต่างๆที่สามารถนำไปปฏิบัติหรือแข่งขันทางธุรกิจได้จริง หรือทำร่วมการประมวลกับภาครัฐได้อย่างยุติธรรม และดำเนินธุรกิจอย่างมีมาตรฐาน สามารถควบคุมคุณภาพเวลาและค่าใช้จ่าย ทำให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบงบประมาณและปัญหาที่เกี่ยวข้องของธุรกิจที่นำมาเป็นกรณีศึกษา
2. เพื่อออกแบบระบบงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารธุรกิจของธุรกิจที่นำมาเป็นกรณีศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้ระบบงบประมาณใหม่ในการบริหารธุรกิจกับธุรกิจที่นำมาเป็นกรณีศึกษา

วิธีการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้จัดทำระบบ ผู้ใช้งานระบบและผู้ให้ข้อมูล ในการจัดทำระบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอราวิณ ดอนสัก คอน ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือเจ้าของผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน 2) ผู้จัดทำบัญชีของผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน 3) ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน 4) ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ในสำนักงาน จำนวน 12 คน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ทั้งหมดนี้ถือเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและจัดทำกรอบคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพและการบริหารงบประมาณ เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกภาคสนาม โดยรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับระบบงบประมาณเพื่อการควบคุมสำหรับธุรกิจก่อสร้าง สภาพของข้อมูลในการจัดหาระบบงบประมาณ ปัญหาการจัดหาระบบงบประมาณ ผู้จัดทำระบบงบประมาณ ผู้ใช้งานระบบงบประมาณ การใช้ข้อมูลในระบบงบประมาณ การควบคุมงบประมาณ ฝั่งการทำงาน ระบบการบัญชีและการจัดระบบงาน ขั้นตอนการจัดหาระบบงบประมาณ บันทึกคำสัมภาษณ์ที่ได้จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบงบประมาณและปัญหาที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 แบบบันทึกภาคสนาม เป็นแบบบันทึกเหตุการณ์ประจำวันโดยศึกษาตั้งแต่บริบทของผู้ประกอบการ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน สภาพอุตสาหกรรม คู่แข่งขัน ลูกค้า และผู้บริหาร โดยศึกษาปัญหาของการจัดหาระบบงบประมาณ อุปสรรค ฝั่งการทำงาน การประสาน การจัดวางระบบงาน ระบบการบัญชี โดยลงสำรวจจากพื้นที่จริง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการลงพื้นที่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบุคคลหลายฝ่ายและต่างสภาพกัน มีการสัมภาษณ์ตามแนวการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ โดยเน้นการสัมภาษณ์ที่พยายามศึกษาความจริงจากผู้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด ใช้การพูดคุยแบบธรรมชาติและเป็นกันเองเพื่อให้ได้ข้อมูลเกิดความมั่นใจและยอมเปิดเผยข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบบรรยายความเรียง โดยมีการแยกข้อมูลเป็นแต่ละประเด็นย่อย จากนั้น รวบรวมประเด็นย่อยที่สอดคล้องกันเป็นข้อสรุปประเด็นใหญ่และสรุปเป็นภาพรวมทั้งหมด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการทำงานของพนักงานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณของห้างหุ้นส่วน จำกัดเอราวัณ ดอนสัก คอน ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ฝ่ายขายซึ่งมีหน้าที่ติดต่อรับงานจากลูกค้า ซึ่งลูกค้ามีหลายประเภททั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ประเภทของงานมีหลายประเภทมีการก่อสร้างถนน อาคาร และงานก่อสร้างอื่นเป็นหลัก ฝ่ายวิศวกรรมทำหน้าที่ออกแบบและถอดแบบงานก่อสร้าง การสอบราคาต้นทุนวัสดุก่อสร้าง ราคาน้ำมัน ราคาดินลูกรัง ราคายางมะตอย อิฐ หิน ดิน ทรายให้เป็นราคาปัจจุบัน ฝ่ายธุรการมีหน้าที่จัดเตรียมเอกสารซึ่งหากเป็นลูกค้าทั่วไปจะไม่ยุ่งยากมาก แต่ลูกค้าที่เป็นหน่วยงานราชการจะมีจำนวนเอกสารมากที่ต้องจัดเตรียม รวมทั้งเอกสารการเสนอราคา ฝ่ายบัญชี/การเงิน มีหน้าที่สอบทานราคาโครงการที่ทางฝ่ายวิศวกรรมคำนวณเพื่อจะนำเสนองานก่อสร้างไม่ให้เกิดขาดทุน เพราะไม่สามารถควบคุมราคาวัตถุดิบเหล่านี้ได้ และทำหน้าที่ออกเอกสารวางบิลเพื่อเก็บเงินกับลูกค้า ฝ่ายบุคคลมีหน้าที่จัดหา อบรม พนักงานคำนวณค่าแรงรายวัน และดูแลสวัสดิการของพนักงาน สำหรับงานเกี่ยวกับการสั่งซื้อและการชำระค่าวัสดุอุปกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการใหญ่ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ เมื่อฝ่ายขายได้รับการติดต่อจากลูกค้าก็จะออกไปหน้างานพบลูกค้าพร้อมวิศวกรขายเพื่อทำการประเมินแบบ และให้คำแนะนำในเบื้องต้น หลังจากนั้นจะนำแบบก่อสร้างของลูกค้ากลับมาที่สำนักงาน ฝ่ายวิศวกรรม เมื่อได้รับแบบก่อสร้างของลูกค้าจากฝ่ายขายจะทำการถอดแบบเพื่อหา BOQ หรือ Bill of Quantity คือ เอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณวัตถุดิบที่ต้องใช้และแรงงาน เมื่อคำนวณเสร็จจะส่งต่อไปฝ่ายบัญชี/การเงิน เมื่อฝ่ายบัญชี/การเงินได้รับรายงานสรุปงบประมาณก่อสร้างจากฝ่ายวิศวกรรม จะทำการสอบทาน การคำนวณ และคำนวณกำไรของโครงการตามนโยบายที่กำหนดไว้ และส่งกลับให้ฝ่ายวิศวกรรม ฝ่ายธุรการ เมื่อได้รับเอกสารประกอบด้วยแบบก่อสร้างของลูกค้า งบประมาณค่าก่อสร้าง และฝ่ายบัญชี/การเงินได้คำนวณความถูกต้องแล้ว ส่งเสนอผู้จัดการใหญ่เพื่ออนุมัติใบเสนอราคา ผู้จัดการใหญ่จะพิจารณาจำนวนกำไรที่คิดจากโครงการโดยดูว่าเหมาะสมกับสภาพธุรกิจทั่วไปหรือไม่ เนื่องจากบางครั้งต้องแข่งขันเพื่อให้ได้งานจาก และจะมีการปรับเพิ่ม-ลดตามความเหมาะสมก่อนเซ็นอนุมัติ ฝ่ายบุคคลทำหน้าที่คิดค่าแรงคนงานรายวันและ ส่งให้ฝ่าย บัญชี/การเงิน

ปัญหาที่พบในการศึกษา คือ 1) การจัดเก็บเอกสารส่วนใหญ่จะอยู่ที่เจ้าหน้าที่บัญชี/การเงิน เมื่อแต่ละฝ่ายต้องการค้นหาเอกสารไม่สะดวกและมีการสูญหาย 2) มีการคำนวณตัวเลขจำนวนมากในแต่ละฝ่ายและมีปัญหาในการใช้โปรแกรมช่วยและสูตรที่แตกต่างกันทำให้เกิดความผิดพลาดของตัวเลข 3) ระบบบัญชีทำด้วยมือและใช้เอกสารมากมีความผิดพลาดบ่อย 4) การประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆไม่มีประสิทธิภาพตอบคำถามลูกค้าล่าช้า และ 5) เจ้ากิจการไม่สามารถติดตามความคืบหน้างานแต่ละงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบระบบงบประมาณเพื่อการใช้งาน เพื่อแก้ปัญหาการจัดเก็บเอกสารที่มีจำนวนมาก ระบบ

งบประมาณใหม่กำหนดให้ ฝ่ายขาย ฝ่ายวิศวกรรม และฝ่ายบุคคล ต้องทำการแสกนเอกสารเป็นภาพเพื่อเก็บไว้ในฐานข้อมูล โดยฐานข้อมูลที่น่ามาใช้คือ MySQL ซึ่งเป็นระบบเปิดไม่ต้องมีค่าใบอนุญาตในการใช้และสามารถรองรับข้อมูลที่เป็นภาพได้ มีการออกแบบแฟ้มข้อมูลในฐานข้อมูลซึ่งทำให้ฝ่ายต่างๆที่ต้องใช้ข้อมูลสามารถเข้าถึงและเรียกใช้ได้ ประกอบด้วย 1) แฟ้มข้อมูลแบบก่อสร้างของลูกค้ากำหนดให้รหัสแบบเป็น Primary Key 2) แฟ้มข้อมูลลูกค้ากำหนดให้ รหัสลูกค้าเป็น Primary Key 3) แฟ้มข้อมูลงบประมาณกำหนดให้ รหัสแบบเป็น Primary Key 4) แฟ้มข้อมูลค่าแรงรายวัน กำหนดให้ รหัสพนักงานแบบเป็น Primary Key และระบบงบประมาณใหม่มีการจัดทำโปรแกรมติดตามการใช้งบประมาณและความคืบหน้าของงาน ซึ่งจากหน้าจอนี้จะช่วยให้เจ้าของกิจการ สามารถติดตามการทำงานของโครงการและการใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งที่ต้องการปรับปรุง สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลพอใจกับการใช้งาน แสดงความเห็นว่าเป็นสะดวกและทำให้การทำงานง่ายขึ้นและสามารถติดตามความก้าวหน้าของงาน สามารถประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ประโยชน์อย่างมากจากระบบงบประมาณที่ออกแบบใหม่ ด้านสิ่งที่ต้องการปรับปรุง เป็นเรื่องของจอภาพคอมพิวเตอร์ที่เดิมมีขนาดเล็ก ไม่เหมาะสมกับการทำงานที่ต้องมีการเรียกดูเอกสารที่เป็นภาพขนาดใหญ่

อภิปรายผล

จากการศึกษาการทำงานของพนักงานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอรารัตน์ ดอนสัก คอน ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ฝ่ายขาย ฝ่ายวิศวกรรม ฝ่ายธุรการ ฝ่ายบัญชี/การเงิน และฝ่ายบุคคล รวมถึงผู้จัดการใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวข้องในการจัดเก็บเอกสารและการค้นหาที่ยุ่งยากและมีการสูญหาย ปัญหาการการคำนวณตัวเลขจำนวนมากและสูตรการคำนวณที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่าย การประสานงานข้อมูลระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เพื่อการติดตามงานและตอบคำถามลูกค้า ข้อค้นพบจากงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiachao Rong, Yang Zhang (2018) และ Michelin, Lunkes และ Bornia (2020) ซึ่งพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการจัดงบประมาณ ได้แก่ การประสานงานและการคำนวณงบประมาณ และเห็นว่าการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยลดปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยัง พบว่า ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือเจ้ากิจการไม่สามารถติดตามความคืบหน้างานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว งานวิจัยได้แนะนำระบบงบประมาณใหม่กำหนดมีฐานข้อมูลกลางโดยใช้ MySQL เป็นระบบจัดการฐานข้อมูล สามารถเก็บข้อมูลภาพได้ กำหนดให้มีการแสกนข้อมูลแบบก่อสร้างของลูกค้าเข้าจัดเก็บในระบบ มีการใช้โปรแกรมที่พัฒนาจากภาษา PHP เพื่อใช้ร่วมกัน ผลการศึกษาและพัฒนา ระบบ โดยสรุปจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ใช้งานพบว่า ฝ่ายขายสามารถตรวจสอบข้อมูลและตอบคำถามลูกค้าได้รวดเร็วในทันที ฝ่ายวิศวกรรมสามารถคำนวณตัวเลขได้ถูกต้องและใช้เวลาน้อยลงจากเดิม 2-3 วันต่อโครงการเหลือเพียงวันเดียว เจ้าของผู้ประกอบการสามารถติดตามการใช้งบประมาณและความคืบหน้าของงานได้โดยมีต้องรอให้พนักงานเดินทางกลับจากที่ก่อสร้างซึ่งอาจใช้เวลาเป็นชั่วโมง ปัจจุบันสามารถเปิดโปรแกรมติดตามควบคุมได้ด้วยตนเองไม่ต้องรอพบหัวหน้างานเพื่อรายงาน จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกตการทำงาน จากการวิจัยทำให้ทราบขั้นตอนการจัดทำงบประมาณของธุรกิจที่เป็นกรณีศึกษาและได้ทราบถึงปัญหา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและผังจำลองการไหลของเอกสารและการไหลของข้อมูล ทำให้นำไปสู่คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงระบบงบประมาณของธุรกิจ โดยแนะนำให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมเอกสารไว้ในฐานข้อมูลซึ่งฝ่ายต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันสามารถเรียกดูได้ เพื่อเป็นการลดปัญหาเอกสารหายและเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหา นอกจากนี้ ยังเพิ่มระบบคำนวณเพื่อเพิ่มความถูกต้องแม่นยำในการคำนวณ จากการทดลองใช้ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าสนใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกรณีศึกษาได้รับการปรับปรุงระบบงบประมาณขององค์กรสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ นอกจากนี้ ธุรกิจที่มีปัญหาในลักษณะคล้ายกันสามารถนำแนวทางการแก้ปัญหาในระบบงบประมาณไปใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบงบประมาณขององค์กรได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.เดชา โลจนศิริศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความกรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่ง และกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่กรุณาตรวจสอบและเสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงผู้ที่เป็นเจ้าของแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำวิจัยไว้ในโอกาสนี้ด้วย

บรรณานุกรม

- จรรยา อุทวรสวัสดิ์. (2556). *การบัญชี 1*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อรชร โพธิสุข และคณะ. (2555). การงบประมาณ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีต้นทุน 1 และการบัญชีต้นทุน 2*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Frang P.Sherwood. (2013). *The Politics of policy Implementation*. New York: St.Martin's Press.
- Jiachao Rong, Yang Zhang. (2018). Research on the Construction of an Enterprise Total Budget Management System Based on EVA. *Materials Science and Engineering*, 394, P.1-8.
- Michelon, P. S., Lunkes, R. J., & Bornia, A. C. (2020). Capital budgeting: a systematic review of the literature. *Production*, 30, P.1-16.

Received: January 27, 2022

Revised: May 24, 2023

Accepted: May 25, 2023

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชี กรณีศึกษา บริษัท สยามพี.พี.ซี ออโตเมชัน จำกัด
ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Accounting Information System Development: Case Study of Siam P.P.C Automation
Company Limited, Makham Tia Subdistrict, Mueang District, Surat Thani Province

ภูริตา ชุ่นเซ่ง (Phurita Sunseng)¹

เดชา โลจนสิริศิลป์ (Deja Lojnsirasilp)²

E-mail: kengthepthongdee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและใช้ผังการไหลของงานและผังการไหลของข้อมูลเป็นเครื่องมือวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา 2) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ที่เหมาะสมกับการทำงานของธุรกิจกรณีศึกษา และ 3) เพื่อนำระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ไปใช้การดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างองค์กรประกอบด้วย ฝ่ายขาย ฝ่ายวิศวกรรม ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายบัญชีการเงินและฝ่ายบุคคลโดยมีเจ้าของธุรกิจเป็นผู้จัดการใหญ่ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าให้ลูกค้าทั่วประเทศมีการประมาณงานโครงการจากภาครัฐ ปัญหาที่พบประกอบด้วย ปัญหาการติดตามงานโครงการและการทำงานของฝ่ายวิศวกรรม ปัญหาสินค้าขาดสต็อกเนื่องจากขาดการสั่งซื้อ และปัญหาการติดตามการเก็บเงินลูกค้า 2) การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชี มีการนำระบบจัดการฐานข้อมูล My SQL มาใช้ เนื่องจากเป็นระบบที่ไม่มีค่าลิขสิทธิ์ โดยมีการพัฒนาเพิ่มข้อมูลและโปรแกรมย่อยเสริมการทำงานของฝ่ายวิศวกรรม แผนกคลังสินค้าและการติดตามการเก็บเงินจากลูกค้า ทำให้การทำงานรวดเร็วขึ้นและผู้บริหารสามารถติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายวิศวกรรมและการเก็บเงินของฝ่ายขายได้ และ 3) การนำระบบพัฒนาใหม่ไปใช้จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน พบว่า ผู้บริหารมีความพอใจที่สามารถติดตามการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ การสั่งซื้อสินค้ามีความครบถ้วน และการเก็บเงินจากลูกค้ามีความรวดเร็วขึ้นเป็นที่น่าพอใจ

คำสำคัญ การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชี ธุรกิจจำหน่ายเครื่องใช้สำนักงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Business Administration Programme, Managerial Accounting, Siam Technology College)

² หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Business Administration Programme, Managerial Accounting, Siam Technology College)

Abstract

The research is an action research and uses Flowcharts and Data flowcharts as research tools. The objectives of the research consisted of 1) to study business operation procedures and problems related to accounting information systems, 2) to develop accounting information systems for use in business case studies, and 3) to implement new accounting information systems.

The research found that 1) Organizational structure consists of Sales Department, Engineering Department, Warehouse Department, Finance and Accounting Department, HR department with the business owner as the general manager. The business sells products to general customers and bidding on projects from the government sector. The problems found include: the problems of follow up the project and the work of the engineering department, the problem of out of stock due to lack of ordering and the problem of tracking customer collection. 2) The development of accounting information systems used My SQL database management, and design data files and sub-programs to enhance the work of the engineering department, warehouse department and follow-up on collection from customers, this makes work faster and management can follow up on the performance of the engineering and collection department of the sales department, and 3) results from trials and interviews, it was found that the executives were satisfied with being able to follow up on the work of various departments and complete the ordering process, and collecting money from customers faster and satisfactorily.

Keywords: Accounting Information System Development, Office Equipment Distribution Business

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ การบริหารงานขององค์กร และกระบวนการทางธุรกิจ กฎกติกา การแข่งขันทางธุรกิจถูกเปลี่ยนแปลงไป ในหลายธุรกิจที่เคยได้เปรียบและคิดว่าองค์กรของตนมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมีความมั่นคงและไม่มีวันสิ้นสลาย ความคิดนั้นต้องเปลี่ยนแปลงไปกับกระแสโลกในยุคเศรษฐกิจไร้พรมแดน (Global Economy) ที่เกิดจากนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในสังคมดิจิทัล องค์กรที่จะยืนหยัดในกระแสรุนแรงเช่นนี้ได้จะต้องตื่นตัวเพราะโลกเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่เน้นการพึ่งพาข้อมูลสารสนเทศ ความรู้และสติปัญญา ข่าวสารเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรับทราบได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ระบบสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาทและเป็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องทำความเข้าใจและสามารถนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร (มูจรินทร์ แก้วหย่อง, 2550)

ประกอบกับปัจจุบันธุรกิจมีการแข่งขันสูง องค์กรต่าง ๆ ต้องการสารสนเทศเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วนและการปรับปรุงสารสนเทศ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สารสนเทศนั้นถูกต้อง ทันสมัย สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาขององค์กรได้ดีและ ผู้บริหารสามารถใช้สารสนเทศนั้นในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายได้ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นลักษณะการนำข้อมูลทางการบัญชีของกิจการมาประมวลผลเพื่อให้ได้ สารสนเทศทางการบัญชีสำหรับผู้บริหารที่นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของตนเองซึ่งเป็นลักษณะของ การใช้สารสนเทศภายในองค์กรหรือนำไปใช้ประโยชน์ภายนอกองค์กร โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อสาร ให้มีคุณภาพและมีความมั่นคงปลอดภัย เพื่อรองรับงานบริการและการดำเนินธุรกิจ เป็นเครื่องมือ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานทั่วทั้งองค์กร รวมถึงเป็นแหล่งแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและวิกฤตเศรษฐกิจของโลก ส่งผลกระทบทำให้ธุรกิจต้องบริหารองค์กรให้ยืดหยุ่น และนำกลยุทธ์ต่างๆ มาใช้ในการบริหารองค์กรเพื่อให้ ได้เปรียบคู่แข่งขัน สามารถเชื่อมโยงการทำงานที่มีข้อมูลจำนวนมากและมีการเพิ่มขึ้นของข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ภายใต้สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่รุนแรงของธุรกิจ ทุกองค์กรต้องเร่งปรับตัวให้รวดเร็วเท่าทันต่อ การเปลี่ยนแปลง ด้วยการบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการบริการที่สร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าได้มาก ที่สุด ปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพคือระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System – AIS) ที่ถูกต้องรวดเร็ว เชื่อถือได้ ซึ่งสารสนเทศทางการบัญชีนั้น มีมากมายหลายรูปแบบ เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานยอดขาย เป็นต้น (นิศากร นครพิน, 2551) เพราะ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถช่วยธุรกิจในการจัดการ ปัญหาระยะสั้นได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้กิจการ เหล่านี้ดำเนินงานในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีการแข่งขันสูงเพื่อให้สามารถบูรณาการ การดำเนินงานเข้ากับแผนกลยุทธ์ระยะยาวได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้บริหารจึงต้องมีความต้องการระบบ สารสนเทศทางการบัญชีมากขึ้น เพื่อสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารองค์กรให้ดำเนินธุรกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ ในการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการบริหารองค์กรนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการบริหารองค์กรด้วย เนื่องจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถ้าผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการนำระบบสารสนเทศทาง การบัญชีมาใช้ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและไม่เพียงพอต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (มุจรินทร์ แก้วหย่อง, 2550)

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถช่วยให้ฝ่ายบริหารของธุรกิจติดตามผลการดำเนินงาน และวางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น งานวิจัยของ พัทธยา ยงชัยตระกูล, เดชา โลจนศิริศิลป์ และ สมโภชน มายะรังษี (2561) ที่ศึกษาการทำงานของโรงงานผลิตเสื้อผ้าขนาดย่อม และทำการพัฒนาระบบ สารสนเทศทางการบัญชีเพื่อช่วยคำนวณค่าแรงคนงาน โดยมีการนำระบบบาร์โคดมาใช้ในการอ่านข้อมูลนำเข้า ระบบสารสนเทศพร้อมกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

บริษัท สยามพี.พี.ซีโอโตเมชั่น จำกัด จำหน่ายวัสดุเครื่องพิมพ์ต่างๆ วัสดุอุปกรณ์ในสำนักงานต่างๆ จำหน่ายและเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคิดเลขไฟฟ้าทุกชนิด เครื่องคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันธุรกิจเหล่านี้มีการแข่งขันกันสูงมาก จำเป็นจะต้องมีการตลาดที่ดี มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการขายที่ดี การจำหน่ายหน้าร้านเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องออกไปหาลูกค้าตามสำนักงาน หน่วยงานราชการ สำนักงานผู้ประกอบการต่าง ๆ รวมทั้งการบริการที่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องวางแผนที่ดี วางกลยุทธ์ให้ดีขึ้นจึงประสบความสำเร็จ จึงเห็นควรนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาช่วยในกิจการเพื่อการวางแผนและเพื่อประโยชน์ในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะทำงานด้านบัญชีจึงสนใจศึกษาสารสนเทศทางบัญชีเพื่อการบริหารจัดการของบริษัท สยามพี.พี.ซีโอโตเมชั่น จำกัด เพื่อศึกษาขั้นตอนการทำงานของธุรกิจ และพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ที่เหมาะสมกับการทำงาน สามารถนำระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ไปใช้ในการดำเนินงานทำให้บริษัทประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา
2. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ที่เหมาะสมกับการทำงานของธุรกิจกรณีศึกษา
3. เพื่อนำระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ไปใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา

วิธีการวิจัย

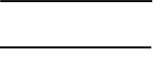
1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ใช้งานระบบของบริษัท สยามพี.พี.ซีโอโตเมชั่น จำกัด ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจึงมีความเหมาะสมในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. เครื่องมือ

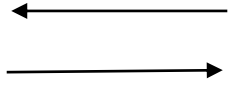
ผู้วิจัยใช้ผังการไหลของข้อมูลในการบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการไหลของข้อมูลระหว่างการทำงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัญลักษณ์ผังการไหลของข้อมูล

สัญลักษณ์	ความหมาย
	Source Destination (or sink) สัญลักษณ์ของบุคคล องค์กร หรือระบบงาน
	Process สัญลักษณ์การประมวลผล การทำงานภายในระบบ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
	Data store สัญลักษณ์การเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูลสามารถเป็นได้ทั้ง ไฟล์ข้อมูลและฐานข้อมูล
	Data flow สัญลักษณ์เส้นทางการไหลของข้อมูล แสดงทิศทางของ ข้อมูลจากขั้นตอนการทำงานหนึ่งไปยังอีกขั้นตอนหนึ่ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

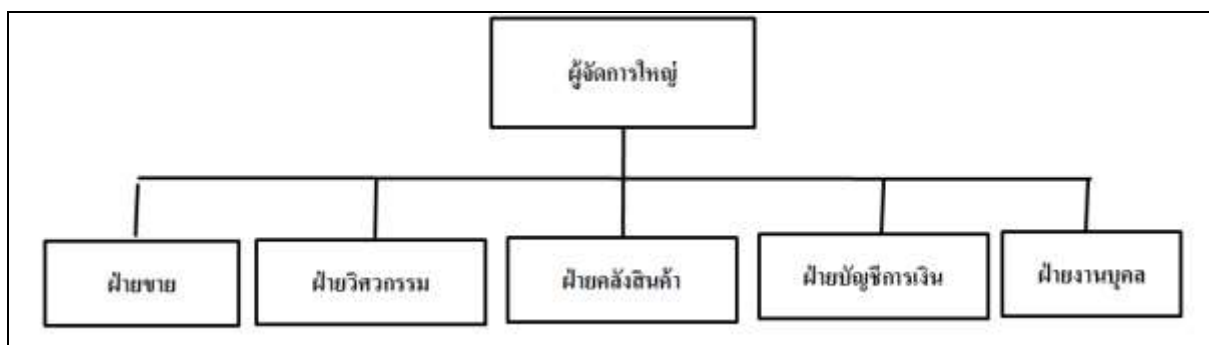
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลภาคสนามเพื่อให้ผลการวิจัยนั้นมีความถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบกับว่าเหมือนกันหรือต่างกันในการสัมภาษณ์หัวข้อเดียวกัน ส่วนในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมทำจนกว่าได้ข้อมูลครบตามประเด็นที่ตั้งไว้ แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ตั้งไว้ สรุปผลตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนด โดยผู้วิจัยแยกแยะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การตีความจากเนื้อหาและสรุปเป็นประเด็น พร้อมทั้งวิเคราะห์ร่วมกับผังการไหลของข้อมูลจากการศึกษา

ผลการวิจัย

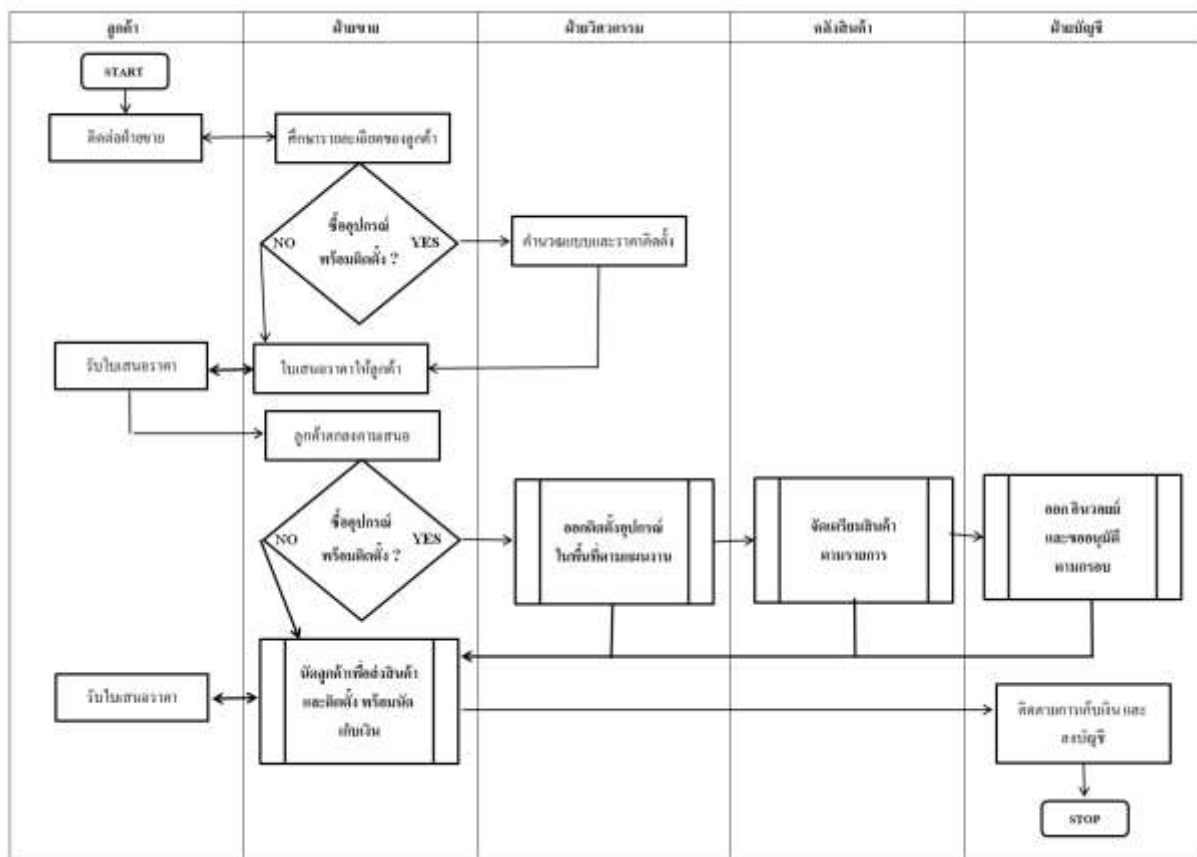
ตอนที่ 1 การศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา

ภาพที่ 1 ผังองค์กร

จากภาพที่ 1 โครงสร้างองค์กรของธุรกิจประกอบด้วย ฝ่ายขายทำหน้าที่ขายลูกค้าที่มีลักษณะโครงการ ซึ่งมีทั้งขายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด และระบบเตือนภัย มีทั้งการขายรวมติดตั้งและหรือไม่รวมงานติดตั้งก็ได้ ฝ่ายวิศวกรรม ทำหน้าที่ร่วมกับฝ่ายขายในการขายและทำหน้าที่ออกแบบระบบตามความต้องการของลูกค้า พร้อมควบคุมดูแลงานติดตั้งระบบต่าง ๆ ให้ลูกค้า ฝ่ายคลังสินค้าทำหน้าที่ดูแลสินค้าคงเหลือให้อยู่ในระดับพร้อมให้บริการ และควบคุมการเบิกจ่าย ฝ่ายบัญชีการเงินทำหน้าที่ออกเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขาย การบันทึกบัญชีและตรวจนับสินค้าคงเหลือ ฝ่ายบุคคลทำหน้าที่รับสมัครพนักงาน ให้การอบรม ดูแลการประเมินผลงาน และจัดการเกี่ยวกับสวัสดิภาพของพนักงานทุกคน ผู้จัดการใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจทำหน้าที่ดูแลฝ่ายต่าง ๆ ในภาพรวมและเป็นผู้อนุมัติเอกสารต่าง ๆ ในองค์กร

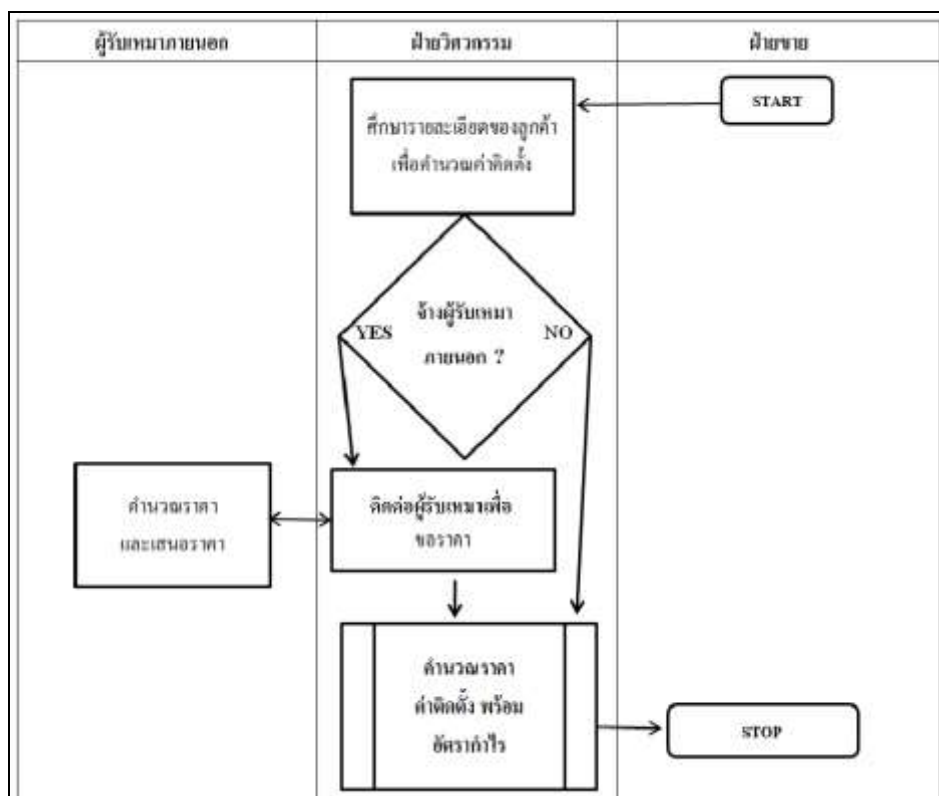

ภาพที่ 2 การทำงานของฝ่ายขาย

จากภาพที่ 2 ฝ่ายขายเมื่อได้ลูกค้ารายใหม่จะมีการศึกษาความต้องการของลูกค้า ซึ่งอาจต้องการซื้ออุปกรณ์ และอาจมีความต้องการให้ติดตั้งด้วยหรือไม่ก็ได้ หากลูกค้าต้องการให้บริการติดตั้งด้วยฝ่ายวิศวกรรมจะรับเรื่องไปคำนวณค่าติดตั้ง จากนั้นฝ่ายคลังสินค้าจะจัดสินค้า และฝ่ายบัญชีจะออกเอกสาร

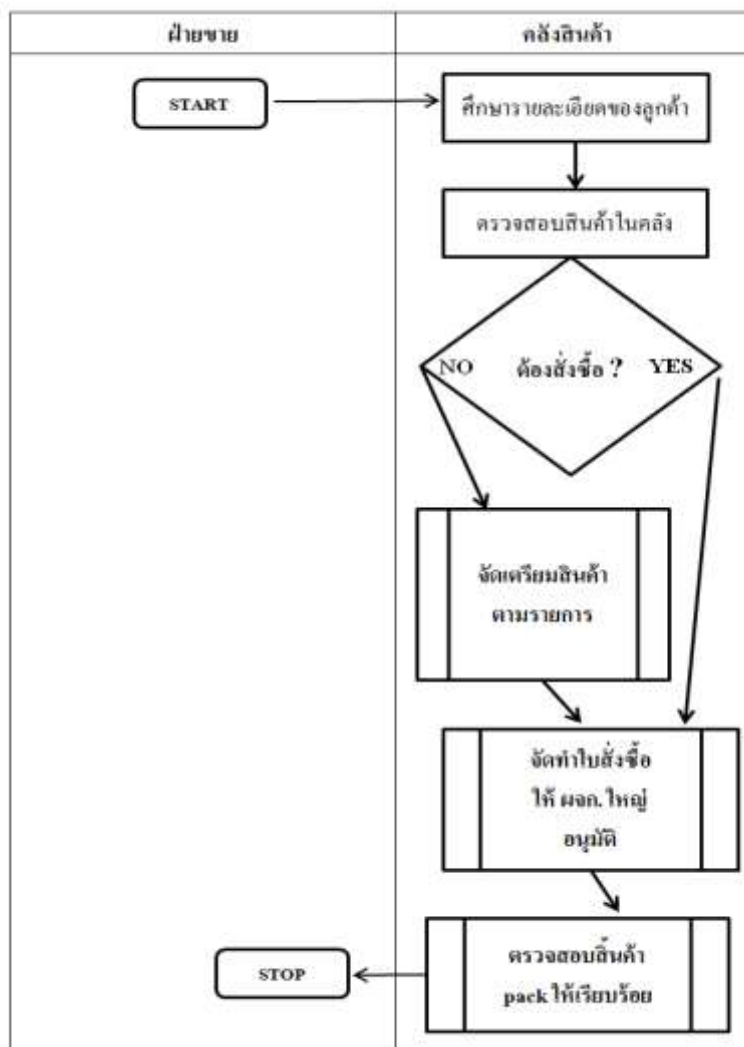

ใบแจ้งหนี้เพื่อให้ผู้จัดการใหญ่อนุมัติ และส่งให้ฝ่ายขาย เพื่อนัดลูกค้าในการส่งมอบสินค้า และทำหน้าที่เก็บเงินส่งให้ฝ่ายการบัญชีการเงิน เพื่อลงบัญชีต่อไป

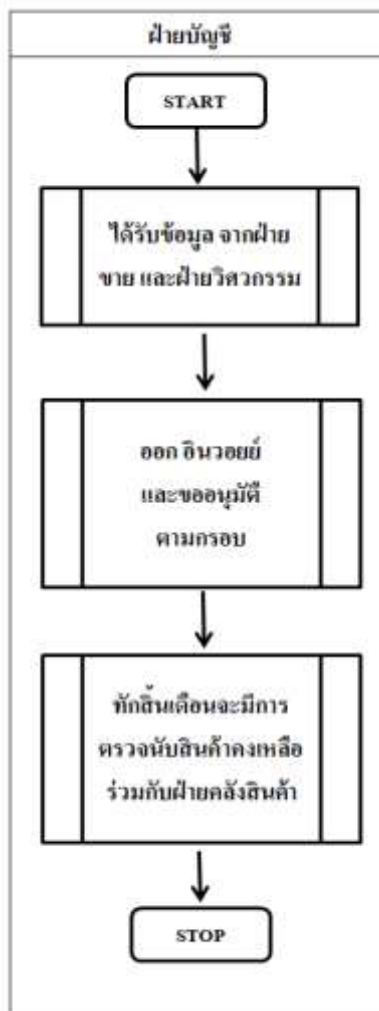
ภาพที่ 3 การทำงานของฝ่ายวิศวกรรม

จากภาพที่ 3 ฝ่ายวิศวกรรม เมื่อได้รับรายละเอียดของลูกค้าจากฝ่ายขาย จะทำการดูว่ามีกำลังคนในฝ่ายว่างพอทำงานให้ลูกค้าหรือไม่ หากไม่พอก็จะติดต่อจ้างผู้รับเหมาภายนอกเพื่อตีราคาติดตั้ง เมื่อได้ราคาแล้วก็จะบวกเพิ่มกำไรตามอัตราที่กำหนดไว้ และส่งข้อมูลให้ฝ่ายขายต่อไป

ภาพที่ 4 การทำงานของฝ่ายคลังสินค้า

จากภาพที่ 4 ฝ่ายคลังสินค้า เมื่อได้รับรายละเอียดจากฝ่ายขาย จะมีการตรวจสอบสินค้าคงเหลือ หากมีความจำเป็นจะทำใบสั่งซื้อเสนอให้ผู้จัดการใหญ่อนุมัติ เมื่อได้สินค้าครบจะทำการบรรจุเตรียมเพื่อการจัดส่งต่อไป

ภาพที่ 5 การทำงานของฝ่ายบัญชีการเงิน

จากภาพที่ 5 ฝ่ายบัญชีการเงินนอกจากการลงบัญชีตามหลักการบัญชีทุกสิ้นเดือนยังทำหน้าที่ตรวจนับสินค้าคงเหลือร่วมกับฝ่ายคลังสินค้า เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้ามีราคาอยู่ครบ และมีการเบิกจ่ายอย่างถูกต้อง รายการขายทุกรายการมีการเก็บเงินครบเสมอ

ปัญหาที่พบจากการศึกษาขั้นตอนการทำงาน

1) การประสานงานระหว่างฝ่ายที่ล่าช้า ทำให้ลูกค้าไม่พอใจเนื่องจากการส่งเอกสารระหว่างฝ่ายขายและหาไม่พบระหว่างทาง

2) ผู้จัดการใหญ่ไม่สามารถติดตามการทำงานของฝ่ายวิศวกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่แน่ใจว่าทำไมต้องจ้างผู้รับเหมาภายนอกอยู่เสมอ ทำให้กระทบต่อรายได้ของธุรกิจ

3) สินค้าหลายรายการที่ขายดีมักต้องมีการสั่งซื้อแบบฉุกเฉินทำให้ไม่สามารถรองรับลูกค้าได้อย่างรวดเร็วเท่าที่ผู้จัดการใหญ่วางแผนไว้

4) ฝ่ายขายติดตามเก็บเงินจากลูกค้าล่าช้าและผู้จัดการใหญ่ต้องติดตามเอง ต้องการให้มีระบบเตือนและติดตามตรวจสอบได้เสมอ

ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ที่เหมาะสมกับการทำงานของธุรกิจกรณีศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกับโปรแกรมเมอร์ในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้จัดการใหญ่และแก้ปัญหา ดังนี้

การแก้ปัญหาการประสานงานระหว่างฝ่ายงานและการติดตามงานโดยผู้จัดการใหญ่ ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่กำหนดให้ออกแบบระบบให้มีฐานข้อมูลที่สามารถใช้ร่วมกันโดยพัฒนาจาก MY SQL ซึ่งเป็นระบบจัดการฐานข้อมูลที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายโดยกำหนดออกแบบไว้ดังนี้

ภาพที่ 6 ฝ่ายวิศวกรรมสร้างแฟ้มข้อมูล F1 และ F2

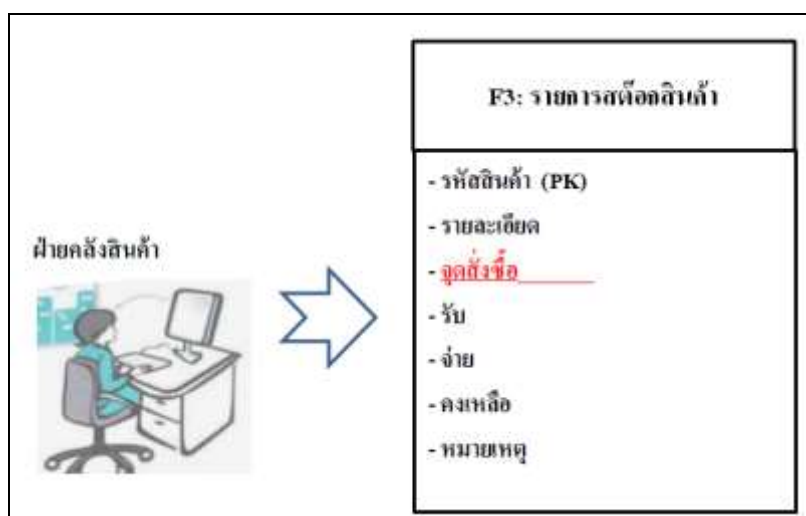
จากภาพที่ 6 กำหนดให้ฝ่ายวิศวกรรมรับผิดชอบในการบันทึกข้อมูล F1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่รับมอบหมายโดยมีการบันทึกชั่วโมงที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการทำงานแต่ละขั้นตอน โดยประมาณไว้ในระบบ จากนั้นบันทึกข้อมูลการมอบหมายงาน F2 ซึ่งเป็นการมอบหมายงานแต่ละขั้นตอนให้กับช่างเทคนิคแต่ละคนและกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงาน จากแฟ้มข้อมูลดังกล่าว ระบบสามารถนำไปจัดทำรายงานประสิทธิภาพการทำงานของฝ่ายวิศวกรรมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจ้างเหมาผู้รับเหมาภายนอกเพื่อทำงานติดตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รายงานประสิทธิภาพ ฝ่ายวิศวกรรม				
ประจำเดือนพฤษภาคม 2563.....				
ชั่วโมงประจำเดือน.....1,248.....				
รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	ประมาณ จำนวนชั่วโมง		
		แรงงานที่ต้องการ	แรงงานที่ใช้ไป	คงเหลือ
A001	AAAAA	180	120	60
A002	BBBBBB	240	100	140
A003	CCCCC	120	16	104
A004	DDDDDD	100	24	76
A005	EEEEEE	180	32	148
		820	292	528
ประมาณ ชั่วโมง สำหรับเดือน ธค. 63		1,200		1,728

ภาพที่ 7 ตัวอย่างรายงานประสิทธิภาพงานฝ่ายวิศวกรรม

จากภาพที่ 7 เป็นรายงานที่ได้ออกแบบขึ้นโดยนำข้อมูลที่บันทึกไว้ในระบบใหม่มาจัดทำรายงาน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามประสิทธิภาพ ในการใช้ชั่วโมงแรงงานของฝ่ายวิศวกรรมและจำนวนชั่วโมงทำงานสำหรับเดือนถัดไป ทั้งนี้ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจ้างผู้รับเหมาภายนอก เนื่องจากการจ้างผู้รับเหมาภายนอกทำให้กำไรส่วนเกินของธุรกิจน้อยกว่าการใช้ชั่วโมงแรงงานภายใน เฉลี่ยระหว่างร้อยละ 3 ถึง 5 ของราคางาน

ภาพที่ 8 ฝ่ายคลังสินค้ากำหนดจุดสั่งซื้อ

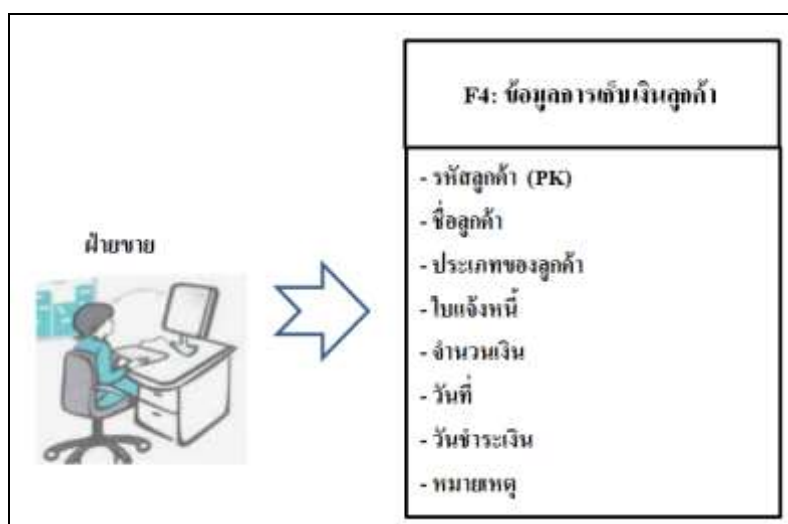

จากภาพที่ 8 ระบบสารสนเทศทางการบัญชีใหม่กำหนดให้ฝ่ายคลังสินค้ากำหนดจุดสั่งซื้อของรายการสินค้าแต่ละรายการไว้ล่วงหน้า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีใหม่จะสามารถจัดพิมพ์รายงานเพื่อแสดงให้เห็นว่ารายการใดควรสั่งซื้อในช่วงเวลาต่าง ๆ ดังภาพที่ 8

รายงานสินค้าคงเหลือ				
ประจำเดือน พฤศจิกายน 2563.....				
รหัสสินค้า	รายละเอียด	จำนวนคงเหลือ	จุดสั่งซื้อ	หมายเหตุ
A001	AAAAA	60	60	สั่งซื้อ
A002	BBBBBB	82	50	
A003	CCCCC	20	20	สั่งซื้อ
A004	DDDDDD	115	24	
A005	EEEEEE	18	18	สั่งซื้อ
A007	EEEEFFFF	18	12	

ภาพที่ 9 ตัวอย่างรายงานสินค้าคงเหลือ

จากภาพที่ 9 รายงานที่ออกแบบจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีใหม่โดยระบบสามารถแจ้งให้ผู้ใช้งานได้ทราบว่ารายการสินค้าใดควรสั่งซื้อ โดยการเปรียบเทียบยอดคงเหลือกับจุดสั่งซื้อของแต่ละรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าโดยฝ่ายคลังสินค้า

ภาพที่ 10 ฝ่ายขายนำเข้าข้อมูลการเก็บเงินลูกค้า

จากภาพที่ 10 ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่กำหนดให้ฝ่ายขายคีย์ข้อมูลการเก็บเงินลูกค้าเข้าในระบบเพื่อให้ฝ่ายบัญชีและผู้จัดการใหญ่สามารถติดตามประสิทธิภาพการเก็บเงินของฝ่ายขายได้โดยดูจากรายงานการเก็บเงินทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ ดังภาพที่ 10

รายงานการเก็บเงินลูกค้า							
ประจำเดือนพฤษภาคม 2563.....							
รหัสลูกค้า	ชื่อ ลูกค้า	ประเภท	ใบแจ้งหนี้	จำนวนเงิน	วันที่	วันที่ชำระเงิน	หมายเหตุ
C001	AAAAA	องค์กรเอกชน	I007	25,000.00	05/09/63	08/09/63	ตามกำหนด
C002	BBBBBB	บุคคล	I009	1,200.00	05/09/63	06/09/63	ตามกำหนด
C003	CCCCC	องค์กรรัฐฯ	I010	45,000.00	10/09/63	-	ถึง 15/12/63
C004	DDDDDD	องค์กรรัฐฯ	I012	25,000.00	8/10/63	-	ถึง 15/12/63
C005	EEEEEE	องค์กรรัฐฯ	I014	75,000.00	12/10/63	-	ถึง 15/12/63
C006	EEEEFFFF	บุคคล	I015	30,000.00	1/11/63	16/11/63	ตามกำหนด

ภาพที่ 11 ตัวอย่างรายงานการเก็บเงิน

จากภาพที่ 11 ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ ออกแบบให้มีรายงานการเก็บเงินของฝ่ายขาย ซึ่งสามารถเรียกดูได้จากจอคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้จัดการใหญ่สามารถติดตามประสิทธิภาพการเก็บเงินของฝ่ายขายได้ ซึ่งจะได้นำข้อมูลไปวางแผนการขายและจ่ายค่าคอมมิชชั่นต่อไป

สรุปการออกแบบพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ กำหนดให้ใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล MY SQL มาใช้ในการพัฒนาและเขียนด้วยภาษา PHP โดยกำหนดให้สร้างแฟ้มข้อมูลใหม่ ดังนี้

แฟ้มข้อมูล F1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ฝ่ายวิศวกรรมได้รับมอบหมายโดยมีการบันทึกชั่วโมงที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการทำงานแต่ละขั้นตอน (โดยประมาณ)

แฟ้มข้อมูล F2 เป็นข้อมูลการมอบหมายงานแต่ละขั้นตอนให้กับช่างเทคนิคแต่ละคนและกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานโดยประมาณ

แฟ้มข้อมูล F3 กำหนดให้ฝ่ายคลังสินค้าระบุจุดสั่งซื้อของรายการสินค้าไว้เพื่อให้ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ สามารถตรวจสอบและแจ้งให้มีการสั่งซื้อได้

แฟ้มข้อมูล F4 กำหนดให้ฝ่ายขายคีย์ข้อมูลการเก็บเงินลูกค้าเข้าในระบบเพื่อให้ฝ่ายบัญชีและผู้จัดการใหญ่สามารถติดตามประสิทธิภาพการเก็บเงินของฝ่ายขายได้

นอกจากนี้ระบบสารสนเทศใหม่ยังได้ออกแบบรายงานเช่น รายงานประสิทธิภาพ ฝ่ายวิศวกรรม รายงานการเก็บเงินลูกค้า และ รายงานสินค้าคงเหลือ ซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถติดตามการทำงานและการวางแผนงานกำลังคนและการจัดซื้อได้ ช่วยลดความจำเป็นในการจ้างผู้รับเหมาภายนอก ทำให้กำไรส่วนเกินต่องานเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ถึง 5 ของมูลค่างาน

ตอนที่ 3 การนำระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ไปใช้การดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา

หลังจากการนำระบบที่พัฒนาใหม่ไปใช้ จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งานพบว่า เจ้าของธุรกิจมีความพึงพอใจในการติดตามความคืบหน้าของงานและการเก็บเงินจากลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดซื้อสามารถลดปัญหาการขาดสินค้าได้ การประมาณการเวลาการทำงานของฝ่ายวิศวกรรมก็มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจกรณีศึกษา บริษัท สยามพี.พี.ซีโอโตเมชั่น จำกัด พบว่า สินค้าที่จำหน่ายประกอบด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์รักษาความปลอดภัยเช่น กล้องวงจรปิดและระบบเตือนภัยมีทั้งการขายรวมติดตั้งและหรือไม่รวมงานติดตั้ง โครงสร้างองค์กรประกอบด้วย ฝ่ายขาย ฝ่ายวิศวกรรม ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายบัญชีการเงินและ ฝ่ายบุคคลโดยมีเจ้าของธุรกิจเป็นผู้จัดการใหญ่ ปัญหาที่พบจากการศึกษาขั้นตอนการทำงานประกอบด้วย การประสานงานระหว่างฝ่ายที่ล่าช้า ฝ่ายบริหารไม่สามารถติดตามการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ กำหนดให้ใช้ระบบจัดการฐานข้อมูลชื่อ MY SQL ซึ่งเป็นโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลที่ไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ และใช้ภาษา PHP ในการพัฒนาโปรแกรมการทำงานในระบบใหม่กำหนดให้ฝ่ายวิศวกรรมกรอกข้อมูลในแฟ้มข้อมูลที่สร้างขึ้นใหม่คือ แฟ้มโครงการ F1 และแฟ้มเวลาปฏิบัติงานของช่างเทคนิคแต่ละคน F2 เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการใช้ชั่วโมงการทำงานของฝ่าย เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจจ้างหรือไม่จ้างผู้รับเหมาติดตั้งระบบจากภายนอก กำหนดให้ฝ่ายคลังสินค้าระบุจุดสั่งซื้อของรายการสินค้าแต่ละรายการไว้ล่วงหน้าระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่และกำหนดให้ฝ่ายขายนำเข้าข้อมูลการเก็บเงินลูกค้าเข้าในระบบเพื่อให้ฝ่ายบัญชีและผู้จัดการใหญ่สามารถติดตามประสิทธิภาพการเก็บเงินของฝ่ายขายได้ ผลการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่จากข้อมูลคำสัมภาษณ์ผู้จัดการใหญ่มีความพอใจที่สามารถติดตามการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องรอการรายงานจากหัวหน้างาน ทำให้ไม่เสียเวลาการทำงาน นอกจากนั้น ยังสามารถนำข้อมูลไปวางแผนงานวิศวกรรม การสั่งซื้อสินค้า และจำนวนเงินสดจากการเก็บเงินของฝ่ายขาย สามารถลดการจ้างเหมาผู้รับเหมาติดตั้งระบบจากภายนอก ทำให้ทราบว่ากำไรส่วนเกินเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ถึง 5 ต่อมูลค่าแต่ละงาน ข้อค้นพบสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยา ยงชัยตระกูล, เดชา โลจนศิริศิลป์ และสมโภชน มายะรังษี (2561) ทำการศึกษาระบบสารสนเทศทางบัญชี กรณีศึกษา การพัฒนาระบบคำนวณค่าแรงเย็บโรงงานผลิตเสื้อผ้าขนาดเล็ก (พนักงาน 100 คน) ทีมวิจัยได้พัฒนาระบบคำนวณค่าแรงเย็บซึ่งเดิมทำด้วยมือมาเป็นระบบบาร์โค้ดส่งข้อมูลผ่านระบบไร้สายไปยังฐานข้อมูลส่วนกลางเพื่อให้พนักงานบัญชีประมวลผลและสามารถทำรายงานผลผลิตรายวันให้ฝ่ายบริหารทราบได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาระบบทีมวิจัยยึดหลักการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ ผลการวิจัย พบว่า อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์มือสองที่มีอยู่เมื่อติดตั้งกับเครื่องอ่านบาร์โค้ดสามารถใช้งานได้ดี อย่างไรก็ตาม การใช้งานกับ Excel กลับพบว่า การทำงานซ้ำทำให้ต้องพัฒนาโปรแกรมด้วย Visual Basic for Applications VBA ซึ่งมาพร้อมกับโปรแกรม Excel มีใช้ทั่วไป ทำให้การทำงานเร็วขึ้น อุปกรณ์และเครื่องอ่านบาร์โค้ดสามารถส่งข้อมูลไปยังฐานข้อมูลผ่านระบบไร้สายของโรงงานได้เป็นที่น่าพอใจ ในด้านการฝึกให้พนักงานใช้ พบว่า พนักงานทั้งพนักงานบัญชีและพนักงานในสายการเย็บสามารถเข้าใจและ ใช้งานระบบได้อย่างน่าพอใจ โดยเฉพาะ

พนักงานบัญชีซึ่งคุ้นเคยกับการใช้โปรแกรม Excel อยู่แล้วมีความมั่นใจและระบบสามารถช่วยลดภาระงาน และลดความผิดพลาดในการคำนวณค่าแรงมากขึ้น ด้านผู้บริหารสามารถติดตามผลการผลิตและค่าแรงได้เป็น รายวันทำให้ทราบผลการดำเนินงานและต้นทุน ค่าแรงที่ต้องทำการจ่ายในแต่ละงวดได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีภายใต้ข้อจำกัดของโรงงานขนาดเล็กสามารถทำได้และได้ผลเป็นที่น่า พพอใจ

3. การนำระบบพัฒนาใหม่ไปใช้ จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งานพบว่า ผู้บริหารมีความพอใจที่สามารถ ติดตามการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ การสั่งซื้อสินค้ามีความครบถ้วน และการเก็บเงินจากลูกค้ามีความรวดเร็วขึ้น เป็นที่น่าพอใจ สรุปได้ว่างานวิจัยนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้งานได้จริงอย่างน่าพอใจ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยในประเด็นของประสิทธิภาพจากการใช้ระบบสารสนเทศ ทางการบัญชีของธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายกัน และผลที่ได้จากการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีไปใช้ ในการบริหารธุรกิจเชิงปริมาณ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.เดชา โลจนสิริศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาประสิทธิภาพปรึกษาหารืออันมีค่ายิ่ง และ กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระที่กรุณาตรวจสอบและเสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอ ระลึกถึงผู้ที่เป็นเจ้าของแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำวิจัยไว้ในโอกาสนี้ด้วย

บรรณานุกรม

- นิศากร นครพิน. (2551). *ความต้องการสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการบริหารอุตสาหกรรมเครื่องหุงหม้มใน อำเภอกะทู้ม่วนแบบ จังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มูจรินทร์ แก้วหย่อง. (2550). *ความรู้ความสามารถทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชีคุณภาพข้อมูล ทางการบัญชี และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พัทธยา ยงชัยตระกูล, เดชา โลจนสิริศิลป์ และสมโภชน มายะรังษี. (2561). ระบบสารสนเทศทางบัญชี กรณีศึกษาการพัฒนากระบวนการคำนวณค่าแรงเย็บโรงงานผลิตเสื้อผ้าขนาดเล็ก. ใน *การประชุม วิชาการ นวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชาติ ครั้งที่ 5 (5th TECHCON 2019)*, วันที่ 26 กรกฎาคม 2562. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ, 6 – 17.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ในตำบลพักทัน

Factors Associated with Health Promotion Behaviors of Diabetes Risk Groups in Phak Than Subdistrict

อังขณา เสถียรถาวร (Angkana sateintavon)¹

E-mail: Chom_9088@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีจุดมุ่งหมายในการอธิบายและบรรยายความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอารมณ์ ความคิด กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า 1) การรับรู้ประโยชน์ของการสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 3.62$, $S.D. = .318$) การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 2.88$, $S.D. = .427$) และแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 3.37$, $S.D. = .398$) อยู่ในระดับมาก และการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 2.08$, $S.D. = .462$) และพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ (3อ.2ส.) ($M = 2.29$, $S.D. = .327$) อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ได้แก่ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ($r = -.294$, $p = <0.001$) การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ($r = .312$, $p = <0.001$)

คำสำคัญ พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน การรับรู้อุปสรรค สมรรถนะของตนเอง

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ, สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา นวมินทราชินี บ้านทุ่งกล้วยน้อย ตำบลพักทัน (Professional Nurse, Chaloeam Phrakiat 60th Birthday Nawamin Rachini Health Center, Ban Thung Klab Noi, Pak Than Subdistrict)

Abstract

This quantitative research aims to explain and describe the relationship between cognitive-emotional factors and health-promoting behaviors. The sample in this study used population aged 35 years and over and them have a diabetic risk group of Phak Than sub-district. Bang Rachan District Singburi Province, 120 people. The instrument used was a questionnaire as a Likert scale. Data analysis: Descriptive statistics were used: number, percentage, mean and standard deviation and the standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results of this research were as follows: 1) Perception of benefits of health promotion ($M = 3.62$, $S.D. = .318$), perceived self-efficacy on health-promoting behaviors ($M = 2.88$, $S.D. = .427$), and social support on health-promoting behaviors ($M = 3.37$, $S.D. = .398$), is at a high level. and health-promoting behaviors ($M=2.29$, $SD=.327$) were at a moderate level, and 2) Factors related to health-promoting behaviors among diabetes risk groups were perceived barriers to health-promoting behaviors ($r = -.294$, $p = <0.001$), self-efficacy on health-promoting behaviors ($r = .312$, $p = <0.001$).

Keywords: Health promotion behaviors, Diabetes risk group, Perceived barriers, Self-efficacy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพของคนไทยเปลี่ยนไปอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ จากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย เป็นการสำรวจระดับประเทศที่ช่วยเฝ้าระวังสถานะทางสุขภาพประชาชนไทย การสำรวจครั้งนี้เป็นครั้งที่ 6 ในปี 2562 – 2563 ปัญหาสุขภาพอันดับต้นของสังคมในขณะนี้คือ โรคจากพฤติกรรมทางสุขภาพคือ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนไทยที่แนวโน้มยังคงต้องได้รับการแก้ไข เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีกิจกรรมทางกายและการกินผักผลไม้ไม่เพียงพอ ฯลฯ สถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพข้างต้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะภาวะอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ซึ่งมีผลต่ออุบัติการณ์โรคระบบหัวใจและหลอดเลือดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันเป็นภาระของผู้ป่วย ครอบครัวสังคม และระบบบริการสุขภาพ ดังนั้น มาตรการป้องกันและลดภาระโรคเหล่านี้จึงเป็นประเด็นสำคัญ (วิชัย เอกพลากร, 2564)

แนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพ ถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีทั้งปวงและเป็นยุทธวิธีเชิงรุกที่จะให้ผลในการแก้ปัญหาสุขภาพได้ดีที่สุดกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดรหัสป้องกันโรค ด้วย 3 อ. 2 ส. (กรมอนามัย, 2563) และจากการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ได้มุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมสุขภาพ โดยการสร้างเสริมสุขภาพของตนเองด้วย 3 อ. (อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์) 2 ส. (เหล้า บุหรี่) ในการควบคุม 5 โรคเรื้อรังอันตราย ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด และโรคมะเร็งกับกลุ่มเป้าหมายประชาชนวัยทำงานทั่วประเทศที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของตำบลจัดการสุขภาพซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีการดำเนินงานปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนเพื่อลด 5 โรคเรื้อรังครอบคลุม 76 จังหวัด (ชาญยุทธ พรหมประพัฒน์, 2561)

จังหวัดสิงห์บุรีมีการดำเนินการคัดกรองโรคเบาหวานในประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไป จากการศึกษาข้อมูลของระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) จังหวัดสิงห์ ปี 2563 – 2565 พบกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานจากการคัดกรอง ร้อยละ 7.67, 9.30 และ 9.40 ตามลำดับ จากข้อมูล พบว่า กลุ่มเสี่ยงฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี, 2566) และจากการคัดกรองของตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบอุบัติการณ์การเกิดกลุ่มเสี่ยงเบาหวานเพิ่มมากขึ้นทุกปี สอดคล้องกับข้อมูลของจังหวัดสิงห์บุรี โดยพบว่าการคัดกรองปี พ.ศ.2562 – 2564 พบกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน จำนวน 120,127 และ 136 คน ตามลำดับ และยังพบอุบัติการณ์ผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน เนื่องจากผู้ป่วยรายใหม่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเสื่อมของสุขภาพตามวัย โดยตำบลพักทันก้าวเข้าสู่ Aged society ตั้งแต่ปี 2559 กล่าวคือ เป็นสังคมที่มีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรรวม ประกอบกับพื้นฐานทางสังคมของตำบลพักทันเป็นสังคมชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างหาเช้ากินค่ำ ใช้แรงงาน และในพื้นที่มีตลาดนัดทุกวัน มีรถพุ่มพวงเข้าไปจำหน่ายอาหารถึงบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาหารถุงปรุงสำเร็จ ประชาชนส่วนใหญ่รับประทานข้าวปริมาณมาก ดื่มน้ำดื่มชูกำลัง ชา กาแฟ เพื่อให้มีแรงในการทำงาน มีการรับประทานอาหารรสหวานมัน จากบริบทของตำบลพักทันและพฤติกรรมสุขภาพดังกล่าวนี้ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยเฉพาะโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบางระจัน, 2565)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในตำบลพักทัน” โดยใช้ทฤษฎีสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Pender, Murdaugh & Parsons, 2011) เนื่องจากทฤษฎีนี้เชื่อว่า บุคคลต้องได้รับการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งจะช่วยทำให้บุคคลมีสุขภาพดีตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะเมื่อผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตทุกด้าน โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอารมณ์และความคิดที่เกิดขึ้นกับการกระทำพฤติกรรมที่เฉพาะ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นแรงสนับสนุนในการสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรม การรับรู้สมรรถนะของตนเอง และแรงสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางในการดูแลกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในพื้นที่ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านอารมณ์ความคิดและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานของตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอารมณ์ความคิด กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน
2. การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน
3. การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน
4. แรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

นิยามศัพท์

การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง การรับรู้ถึงผลดีที่เกิดจากการมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการอารมณ์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา (3 อ. 2 ส.)

การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง การคาดคะเนของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานต่อสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการกระทำพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย ด้านอารมณ์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา (3 อ. 2 ส.)

การรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง ความมั่นใจตนเองของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่จะสามารถกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อภาวะสุขภาพในด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย ด้านอารมณ์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา (3 อ. 2 ส.) เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ พัฒนาขึ้น

การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานต่อบุคคลในครอบครัว และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ให้การส่งเสริม/สนับสนุนหรือช่วยเหลือ/แนะนำในการกระทำพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย ด้านอารมณ์ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา (3 อ. 2 ส.)

พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานแสดงออกหรือได้ปฏิบัติทางด้านบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย ด้านอารมณ์ การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา (3 อ. 2 ส.) เพื่อควบคุมดูแลสุขภาพให้ได้ตามเป้าหมาย และส่งผลดีต่อภาวะสุขภาพของตนเอง

กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน คือ ประชาชนที่ได้รับการคัดกรองน้ำตาลในเลือดเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยค่าน้ำตาลเจาะปลายนิ้ว 100-125 mg%

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำไปใช้ในการสร้างโปรแกรมในการพัฒนาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานของตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. นำผลการศึกษาไปพัฒนาจัดทำคู่มือการอบรมพัฒนาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานของตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีต่อไป

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานอายุ 35 ปีขึ้นไป ของตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 136 คน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) จากโปรแกรมสำเร็จรูป G*power version 3.1 โดยกำหนดค่าอำนาจการทดสอบ (Power Analysis) เท่ากับ .95 และความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (level of significance) เท่ากับ .05 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) ระดับปานกลางเท่ากับ .25 (Cohen,1988) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 คน และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ดังนั้นจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มวิจัย (inclusion criteria)

1. เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ ตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี อายุ 35 ปีขึ้นไป
2. ประชาชนที่ได้รับการคัดกรองน้ำตาลในเลือดเบื้องต้น จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยมีค่าน้ำตาลเจาะปลายนิ้ว 100- 125 mg%

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria)

1. ประชาชนในตำบลพิกพันเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แล้วว่าเป็นผู้ป่วยเบาหวาน
2. ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามของ นิธินันท์ เจริญบัณฑิตย์ (2559) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับ

พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 4 คะแนนตามลำดับ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ อสม.ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ การรับรู้ประโยชน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 การรับรู้อุปสรรค ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การรับรู้สมรรถนะของตนเอง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในพื้นที่ตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. รวบรวมข้อมูลกลุ่มเสี่ยงทะเบียนประวัติการคัดกรองเบื้องต้นระบบสุขภาพประจำปี 2565 จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพิกพัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
3. รับสมัครกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้าร่วมกลุ่มการวิจัย และชี้แจงกระบวนการขั้นตอนการศึกษาและการรักษาความลับไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล
4. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับฉลากรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างที่สมัครทั้งหมดให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด
5. รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากการศึกษา

ระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูล ในเดือนตุลาคม 2564 ถึง ตุลาคม 2565

จริยธรรมการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายกระบวนการขั้นตอนและขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย การเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์และพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณะ

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficients)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 120 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.17 อายุ 41-60 ปี ร้อยละ 58.30 สถานะภาพสมรส ร้อยละ 62.50 การศึกษา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 40.8 รายได้ น้อยกว่า 5000 บาท/เดือน อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 48.30 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 77.50

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของการสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้สมรรถนะของตนในการสร้างเสริมสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคมในการสร้างเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน (n=120)

องค์ประกอบการวัด	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	≥80 %	≥ 70 – < 80 %	≥ 50 – < 70 %	<50%
การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม	110	10	-	-
การสร้างเสริมสุขภาพ	(91.7)	(8.3)	(0.0)	(0.0)
การรับรู้อุปสรรคของการสร้างเสริมสุขภาพ	4	6	64	46
	(3.3)	(5.0)	(53.3)	(38.3)
การรับรู้สมรรถนะของตนในการสร้างเสริมสุขภาพ	30	49	37	4
	(25.0)	(40.8)	(30.8)	(3.3)
แรงสนับสนุนทางสังคมในการสร้างเสริมสุขภาพ	83	27	10	-
	(69.2)	(22.5)	(8.3)	(0.0)
พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ	2	9	95	14
	(1.7)	(7.5)	(79.2)	(11.7)

จากตารางที่ 1 คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 91.7 การรับรู้อุปสรรคของการสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้สมรรถนะของตนในการสร้างเสริมสุขภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 40.8 แรงสนับสนุนทางสังคมในการสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 69.2 พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 79.2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและแรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($n = 120$)

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	M	SD	ระดับ
การรับรู้ประโยชน์	3.62	.318	มาก
การรับรู้อุปสรรค	2.08	.462	ปานกลาง
การรับรู้สมรรถนะ	2.88	.427	มาก
การรับรู้การสนับสนุน	3.37	.398	มาก
พฤติกรรมสุขภาพ	2.34	.320	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด ภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 3.62$, $S.D. = .318$) การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 2.88$, $S.D. = .427$) และแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 3.37$, $S.D. = .398$) ส่วนการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($M = 2.08$, $S.D. = .462$) และพฤติกรรมสุขภาพ ($M = 2.34$, $S.D. = .320$) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ แรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ในเขตพื้นที่ตำบลพิกัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ปัจจัยด้านอารมณ์และความคิด	r	แปลผล
การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ	.096	ไม่มีความสัมพันธ์
การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ	-.294**	ความสัมพันธ์เชิงลบระดับต่ำ
การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ	.312**	ความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำ
แรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ	.069	ไม่มีความสัมพันธ์

* $p < 0.05$, ** $p < 0.001$

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ได้แก่ การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($r = -.294, p = <0.001$) การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($r = .312, p = <0.001$) และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($r = .096, p = .296$) แรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ($r = .069, p = .452$)

อภิปรายผล

การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพเป็นปัจจัยหนึ่งในด้านสติปัญญาและความรู้สึกที่เฉพาะเจาะจงต่อการเกิดพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมในด้านการสร้างเสริมสุขภาพที่ดี (Pender et al., 2011) โดยที่การรับรู้อุปสรรคเป็นความเชื่อหรือการรับรู้ถึงสิ่งขัดขวางที่ทำให้บุคคลไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอุปสรรคภายใน ได้แก่ ความขี้เกียจ ความยาก ไม่มีเวลา ไม่พึงพอใจ ถ้าต้องปฏิบัติพฤติกรรมและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับพฤติกรรม เป็นต้น อุปสรรคภายนอกที่พบ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติพฤติกรรม เช่น ค่าใช้จ่ายสูง การรับรู้ว่ายาก สภาพอากาศและความไม่สะดวกสบาย เสียเวลาที่เกิดจากการปฏิบัติพฤติกรรม เป็นต้น อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพนี้ อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นสิ่งที่บุคคลคาดคิดก็ได้ ซึ่งมีผลต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมและมีผลต่อแรงจูงใจของบุคคลให้หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคในระดับต่ำ จะทำให้ปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพได้ดี (Pender et al., 2015) สอดคล้องกับการศึกษาของวิไลวรรณ คมขำ, กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียมและนพนันท์ จำปาเทศ (2565) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือดในผู้ป่วยโรคเบาหวานร่วมกับโรคความดันโลหิตสูงที่มีระดับความเสี่ยงสูง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และการศึกษาของนิธินันท์ เจริญยัณทิตย์ (2559) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

การรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้การรับรู้อุปสรรคของการกระทำเป็นการรับรู้ต่อสิ่งขัดขวางหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการกระทำพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เมื่อบุคคลมีความพร้อมในการที่จะกระทำถ้ามีอุปสรรคมากการกระทำก็จะไม่เกิดขึ้น แต่เมื่อใดบุคคลมีความพร้อมในการที่จะกระทำสูงและมีอุปสรรคน้อยความเป็นไปได้ในการที่จะกระทำพฤติกรรมก็มีมากขึ้น

(Pender et al., 2011) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยการรับรู้สมรรถภาพและศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวเอง ของอัลเบิร์ต แบนดูรา ที่กล่าวว่าการรับรู้ได้ถึงความสามารถของตนเอง มีผลต่อการตัดสินใจเพื่อการลงมือทำบางสิ่งอย่างต่อเนื่องโดยต้องอาศัยความถนัดหรือความสามารถเฉพาะตัวจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ระดับการรับรู้ความสามารถที่ตัวเองมี จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่คอยกำหนดระดับพฤติกรรมหรือการกระทำ (Bandura, 1986) การรับรู้อุปสรรคด้านการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านนั้นเป็นความรู้สึกหรือการรับรู้ต่อปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ ความรู้สึกหรือการรับรู้ด้านเวลาว่าเป็นข้อจำกัดของการปฏิบัติ ความไม่สะดวก ความรู้สึกยุ่งยาก ความยากลำบากในการปฏิบัติ การสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติพฤติกรรม การศึกษาครั้งนี้ พบว่า เมื่อพิจารณาการรับรู้อุปสรรคเป็นรายข้อในด้านต่าง ๆ เช่น การรับรู้การปรุงอาหารรับประทานเองทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การรับประทานผักผลไม้ทุกวันเป็นเรื่องยุ่งยาก และการออกกำลังกายทุกวันเป็นเรื่องเสียเวลา การจัดการความเครียดโดยการระบายความรู้สึกให้ผู้อื่นฟังเป็นเรื่องน่าอับอาย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤติยา แสงทรัพย์ (2562) ที่ศึกษาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตชุมชนโดยรวมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของนิธินันท์ เจริญยนต์ (2559) ที่พบว่า การรับรู้สมรรถนะของตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ และแรงสนับสนุนทางสังคมจากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ อารยา เชียงของ (2561) ที่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด เนื่องจากกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานอยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่สามารถดูแลตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาใคร มีข้อมูล มีความรู้ในเรื่องของประโยชน์ในการปฏิบัติ แต่การรับรู้อุปสรรคที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อให้ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานมีความมั่นใจในการปฏิบัติตนในพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ โดยมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนวิธีการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะของการสร้างเสริมสุขภาพ

2. จัดทำคู่มือกิจกรรมการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การรับรู้สมรรถนะของตนเองเพื่อสร้างพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในบริบทพื้นที่ที่ต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง เพราะปัจจัยมีผลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพอาจมีความแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมการรับประทานอาหาร โดยใช้เครื่องมือที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว

3. ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

บรรณานุกรม

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). 3 อ. 2 ส. รหัสป้องกันโรค. เข้าถึงจาก

<https://multimedia.anamai.moph.go.th/>

กฤติยา แสงทรัพย์. (2562). การรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต

ชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา

(สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 11(22), 1-12.

ชาญยุทธ พรหมประพัฒน์. (3 มีนาคม 2561). ห่วงไกลโรค NCD ด้วยหลัก 3อ. 2ส. ในมหกรรมสุขภาพ

โรคไม่ติดต่อ (NCD Forum 2017). กระทรวงสาธารณสุข. ThaiHealth Official.

นิธินันท์ เจริญบัณฑิตย์. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.). (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ประกาย วิโรจน์กุล. (2556). แนวคิด ทฤษฎี การสร้างเสริมสุขภาพและการนำมาใช้. นนทบุรี: โครงการ

สวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.

ประคอง อินทรสมบัติ. (2553). พยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: โรงพิมพ์แห่ง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข. (2557). สถิติการตายปี 2552. เข้าถึงได้จาก

<http://bps.ops.moph.go.th/Statistic/.pdf>.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี. (2566). ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC)

ระดับจังหวัด. เข้าถึงจาก https://sbr.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบางระจัน. (2565). สรุปผลการคัดกรองสุขภาพประชาชนอำเภอบางระจัน

ปี 2564. สิงห์บุรี.

- วิไลวรรณ คมขำ, กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม และนพณัฐ จำปาเทศ. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือดในผู้ป่วยโรคเบาหวานร่วมกับโรคความดันโลหิตสูงที่มีระดับความเสี่ยงสูงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 5(2), 44-56.
- อารยา เชียงทอง. (2561). ผลการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน. (ปริญญาณิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bandura, Albert. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall. Bandura, Albert.
- Bloom, Benjamin S.J. (ed). (1975). *Taxonomy of Education Objective, Hand Book 1 : Cognitive Domain*. New York: David McKay.
- Pender, N. J., Murdaugh C. L., & Parsons M. A. (2011). *Health promotion in nursing practice*. (6th ed.). New Jersey: Pearson/ Prentice Hall.
- Pender, N.J. (1987). *Health promotion in Nursing Paractice*. (2nd ed.). Stamford, CT: Appleton & Lange.

Received: March 29, 2023

Revised: June 6, 2023

Accepted: June 7, 2023

ประสิทธิผลของเจลประคบเย็นต่อการลดอุณหภูมิผิวหนังของผู้ป่วยหลังผ่าตัดฟันคุด:
การลดขยะทางการแพทย์และการนำกลับมาแปรรูป

Effectiveness of Cold Gel Pack in Reducing Skin Temperature among the Patients

Post-Operative Oral Surgery: The Medication Waste Reduction and Recycling

สิทธิเดช สุขแสง (Sittidet Suksang)¹

E-mail: code_032@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านความสามารถในการลดอุณหภูมิผิวหนังโดยการประยุกต์ใช้เจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้กับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดฟันคุดชนิดมีกระดูกหุ้มบางส่วน และเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังใช้เจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย จำนวนทั้งสิ้น 60 คน เป็นผู้ป่วยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มาผ่าตัดฟันคุดระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนมกราคม 2565 แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองได้รับเจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้ประคบผิวหนังหลังผ่าตัดฟันคุด กลุ่มควบคุมได้รับน้ำแข็งประคบผิวหนังตามกระบวนการดูแลหลังผ่าตัดฟันคุดตามปกติ ในการตรวจสอบการลดอุณหภูมิผู้วิจัยตรวจสอบอุณหภูมิภายหลังประคบเย็น ณ เวลา 5 นาที 30 นาที และ 60 นาที ด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิแสงอินฟราเรด (Infrared thermometer gun) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติ One group t- test ด้วยการทดสอบค่าที่ 20 องศาเซลเซียส

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ พบว่า ทั้งเจลประคบเย็นและน้ำแข็งสามารถลดอุณหภูมิผิวหนังหลังผ่าตัดลงอย่างน้อย 20 องศาเซลเซียส ในขณะที่ระดับความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังใช้เจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\pm$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = $4.63 \pm .45$) โดยการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนให้นำวัสดุเหลือใช้ในสถานพยาบาลที่มีความปลอดภัยกลับมาใช้ โดยผลการศึกษายืนยันว่า เจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้มีประสิทธิภาพในการลดอุณหภูมิผิวหนังได้ 20 องศาเซลเซียส ณ เวลา 5 นาที 30 นาที และ 60 นาทีเช่นเดียวกับการประคบด้วยน้ำแข็ง เป็นข้อเสนอแนะว่า ควรมีการทดลองนำขยะทางการแพทย์มาปรับปรุงใช้เพื่อลดขยะและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อไป

คำสำคัญ ประคบเย็น ศัลยกรรมช่องปาก การลดอุณหภูมิผิวหนัง วัสดุเหลือใช้ทางการแพทย์

¹ สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

(Metropolitan Health and Wellness Institution, Ministry of Public Health)

Abstract

This research is a quasi-experimental study aimed to study the effectiveness of gel ice packs made from reused materials to reduce skin temperature and patient satisfaction after using among patients with undergone partial bony wisdom tooth removal. A sample group was selected using simple random sampling from a population of 60 patients aged 15 years and older who underwent wisdom tooth extraction surgery between October 2021 and January 2022. The sample was divided into two groups: an experimental group comprising 30 individuals and a control group consisting of another 30 individuals. The experimental group, gel cold packs made from reused materials were provided for application on the skin after wisdom tooth removal, while the control group received standard post-operative care in the form of ice packs. Skin temperature reduction was measured in both groups at 5 minutes, 30 minutes, and 60 minutes after applying the ice packs, using an infrared thermometer gun. The collected data were analyzed using descriptive statistics and the One sample t-test, with a test value set at 20.

The results show that mean score for skin temperature both the experimental group and control group were significantly reducing skin temperature lowering 2 0 degree Celsius from baseline. In addition, after applying cold compress gel there were high participant overall satisfaction (mean score $\pm$ standard deviation $4.63 \pm .45$) Conclusion: This study indicates that cold gel pack was effective method for reducing skin temperature below 20 degree Celsius from baseline at 5, 30 and 60 minutes similar ice pack. A recommendation is put forward to conduct experimental studies focusing on the utilization of medical waste with the objective of waste reduction and long-term enhancement of economic value.

Keywords: Cold compression, Oral surgery, Reducing skin temperature, Reused medical materials

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผ่าตัดฟันคุดเป็นงานศัลยกรรมช่องปากที่มักเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการรักษา เช่น ปวด บวม รู้สึกไม่สบายบริเวณแผล (Candotto et al., 2019) สาเหตุเกิดจากกระบวนการอักเสบ (inflammation) ซึ่งเป็นสภาวะการตอบสนองของร่างกายตามปกติ โดยเนื้อเยื่อบริเวณที่ได้รับการผ่าตัดจะมีการขยายตัวของหลอดเลือด (vascular dilatation) ทำให้เลือดไหลเวียนมามากขึ้น ผิวหนังบริเวณนั้นจึงแดงและอุ่น มีการรั่วของผนังหลอดเลือด (vascular leakage) ทำให้โปรตีนและของเหลวเคลื่อนออกจากหลอดเลือดไปสู่ช่องว่างระหว่างเซลล์ (Sreesha et. Al, 2020) ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดฟันคุดมักจะอ้าปากได้น้อยลง จึงรับประทานอาหารไม่สะดวกหรือเคี้ยวอาหารได้ไม่ละเอียด (Bui et al., 2003) ความเจ็บแผลในช่องปากยังทำให้พูดลำบาก และอาการบวมของใบหน้าอาจทำให้ผู้ป่วยสูญเสียความมั่นใจในภาพลักษณ์ของตน นอกจากนี้ความเจ็บปวดและความหิวยังทำให้ผู้ป่วยเกิดความเครียด ส่งผลให้คุณภาพชีวิตลดลง (Shugars et al., 2006) ความเจ็บปวดยังก่อให้เกิดความกลัวและไม่อยากมารับการรักษาทันตกรรมในคราวต่อไป ส่งผลเสียต่อสุขภาพช่องปากและค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการรักษาในอนาคต (Kitrueangphatchara & Songwattana, 2015)

การให้ผู้ป่วยประคบบริเวณที่ได้รับการรักษาทางศัลยกรรมด้วยความเย็น (cold compression) สามารถลดอาการบวมและความเจ็บปวดหลังได้รับการผ่าตัดในช่องปากได้ (Greenstein, 2007) โดยลดการไหลเวียนของเลือดมายังบริเวณที่ได้รับการผ่าตัด (Ho, 1994) และลดอัตราการเผาผลาญของเนื้อเยื่อบริเวณนั้น ผู้ป่วยที่ได้รับการประคบเย็นหลังผ่าตัดฟันคุดมีคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากดีกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้ประคบ (Ibikunle & Adeyemo, 2016)

การดูแลผู้ป่วยหลังเข้ารับศัลยกรรมในช่องปาก ทันตแพทย์มักแนะนำให้ผู้ป่วยประคบเย็นโดยใช้น้ำแข็งประคบบริเวณแก้มด้านที่ได้รับการผ่าตัดเพื่อบรรเทาอาการบวม ลดความเจ็บปวด ลดการอักเสบ และช่วยให้เลือดออกน้อยลง (Fernandes et al., 2019) รูปแบบที่ใช้ในคลินิกทันตกรรมของกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง จะใช้ก้อนน้ำแข็งใสในถุงพลาสติกใสแล้วห่อด้วยกระดาษที่ห่อถุงมือผ่าตัด พบว่า มีปัญหาคือ น้ำแข็งละลายเร็ว เมื่อน้ำแข็งละลายจะมีหยดน้ำเกาะที่ถุงและซึมผ่านกระดาษที่ห่อทำให้กระดาษเปียก ฉีกขาด น้ำแข็งจะสัมผัสกับผิวหนังโดยตรงอาจทำให้เกิดการระคายเคืองแก่ผิวหนังได้ (MacAuley, 2001) ในขณะที่เจลประคบเย็นที่มีขายทั่วไปตามท้องตลาดมีราคาแพง เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่ต้องการใช้งานในช่วงสั้น ๆ

สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยบริการตรวจรักษาโรคทั่วไปและให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตามช่วงวัย เช่น วัคซีนไขหวัดใหญ่ วัคซีนป้องกันโรคในเด็ก รวมทั้งในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการใช้วัคซีนในการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง ได้รับมอบหมายในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นหน่วยฉีดวัคซีนของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีการใช้เจลประคบเย็นเพื่อรักษาอุณหภูมิของยาหรือวัคซีนที่อุณหภูมิต่ำตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัย พบว่า มีเจลประคบเย็นเหลือทิ้งหลังจากฉีดวัคซีนเป็นจำนวนมากไม่นำไปใช้ประโยชน์ใด ๆ ต่อ จึงได้มีความคิดที่จะนำเจลประคบเย็นดังกล่าว มาประยุกต์ใช้เพื่อประคบเย็นภายหลังการผ่าตัดฟันคุดในผู้ป่วยทันตกรรม และสำรวจความพึงพอใจการใช้เจลประคบเย็น โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะสามารถนำไปพัฒนาการดูแลผู้ป่วยหลัง

ได้รับการผ่าตัดเพื่อลดภาวะแทรกซ้อน เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตหลังการรักษาที่ดีขึ้นและลดความกังวลในการมารับบริการ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรที่มีให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

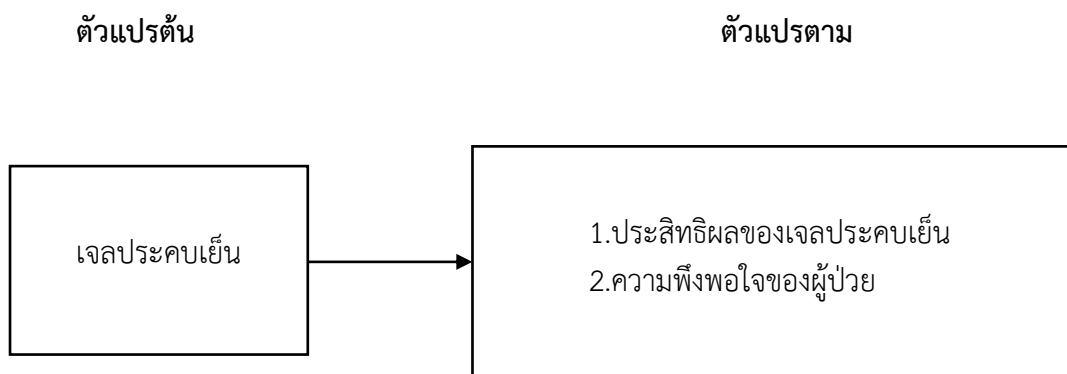
1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของเจลประคบเย็นต่อการลดอุณหภูมิผิวหนังของผู้ป่วยหลังผ่าตัด
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังการผ่าตัดที่ประคบด้วยเจลประคบเย็นวักซิน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ป่วยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ได้รับการผ่าตัดชนิดที่มีกระดูกหุ้มบางส่วน (partial bony type) ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 - มกราคม พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 107 คน โดยใช้เวลาในการผ่าตัดไม่เกิน 30 นาที โดยทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาศัลยกรรมช่องปากจำนวน 1 ท่าน เป็นผู้ให้การรักษาที่คลินิกทันตกรรม กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองทำการศึกษาในช่วงเวลาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 - มกราคม พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

เจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้ หมายถึง เจลที่มีส่วนประกอบของโซเดียมโพลีอะคริเลท (Sodium Polyacrylate) บรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์พลาสติกพีวีซี (PVC) ขนาด 8x20 เซนติเมตร ซึ่งเป็นเจลที่ใช้เก็บความเย็นระหว่างขนส่งยา วักซิน หรือเวชภัณฑ์ที่ต้องเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำ และเป็นจำที่ต้องถูกนำไปทิ้งเป็นขยะมีการรับรองความปลอดภัยสามารถใช้ได้ในทางอุตสาหกรรมอาหารและทางการแพทย์ ไม่สามารถรับประทานได้

ประสิทธิผลของเจลประคบเย็น หมายถึง ความสามารถในการลดอุณหภูมิบริเวณใบหน้าฝั่งที่รับการผ่าตัดฟันคุด โดยวัดการนำไปประคบผิวหนังของผู้ป่วยหลังผ่าตัดฟันคุดและวัดอุณหภูมิด้วยเทอร์โมมิเตอร์ในช่วงเวลา 5, 30 และ 60 นาที ตามลำดับ

ความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการใช้เจลประคบเย็น หมายถึง ผลประเมินความพึงพอใจในการใช้งานเจลประคบเย็น โดยการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามให้คะแนนประเมินระดับความเห็นด้วยการใช้เจลประคบเย็นหลังการได้รับการผ่าตัดฟันคุดใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขนาด รูปแบบ และความแข็งแรงทนทาน จำนวน 4 ข้อ ด้านประสิทธิภาพในการใช้ประคบเย็น จำนวน 4 ข้อ และด้านความพึงพอใจในการใช้เจลประคบเย็นหลังผ่าตัดฟันคุด จำนวน 2 ข้อ ผู้ป่วยให้คะแนนด้วยมาตรวัดของ ลิเคิร์ท โดยระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 4 คือ เห็นด้วย ระดับ 3 คือ เฉย ๆ ระดับ 2 คือ ไม่เห็นด้วย และระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นำมาแปลผลจากคะแนนเฉลี่ย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด หรือพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49, หมายความว่า เห็นด้วยในระดับมาก หรือพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับปานกลาง หรือพึงพอใจในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับน้อย หรือพึงพอใจในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด หรือพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สามารถนำเจลประคบเย็นของยาหรือวัคซีนซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ มาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์ต่อการลดภาวะแทรกซ้อนหลังการศัลยกรรมช่องปาก

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยเข้ารับการผ่าตัดฟันคุดชนิดที่มีกระดูกหุ้มบางส่วน (partial bony type) ในคลินิกทันตกรรม สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งหมด 107 คน

เกณฑ์การคัดเข้าผู้เข้าร่วมวิจัย (inclusion criteria) ผู้ป่วยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ได้รับการผ่าตัดฟันคุดชนิดที่มีกระดูกหุ้มบางส่วน (Partial bony type) ในคลินิกทันตกรรม สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมวิจัย (Exclusion criteria) ผู้ป่วยใช้เวลาในการทำหัตถการผ่าตัดฟันคุดมากกว่า 30 นาที

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมดที่เข้ามารับการรักษา มีทั้งหมด 107 คน คุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์คัดเข้า 70 คน และออกจากการวิจัยด้วยเกณฑ์คัดออกเกิน 30 นาที อีก 10 คน คงเหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน

การสุ่มเข้าสู่กลุ่มทดลอง

เลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลอง และควบคุมโดยการจับฉลากอย่างง่าย และการจับคู่ด้วยอายุ และชนิดพันธุ์ เพื่อให้ง่ายต่อการทดลองทั้งสองกลุ่มมีลักษณะใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

ประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ โรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการใช้เจลประคบเย็นหลังได้รับการผ่าตัดฟันคุด จำนวน 10 ข้อ โดยประเมินระดับความเห็นด้วยในการใช้เจลประคบเย็นหลังการได้รับการผ่าตัดฟันคุดใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขนาด รูปแบบ และความแข็งแรงทนทาน จำนวน 4 ข้อ ด้านประสิทธิภาพในการใช้ประคบเย็น จำนวน 4 ข้อ และด้านความพึงพอใจในการใช้เจลประคบเย็นหลังผ่าตัดฟันคุด จำนวน 2 ข้อ ผู้ป่วยให้คะแนนด้วยมาตรวัดของ ลิเคิร์ท โดยระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 4 คือ เห็นด้วย ระดับ 3 คือ เฉย ๆ ระดับ 2 คือ ไม่เห็นด้วย และระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นำมาแปลผลจากคะแนนเฉลี่ย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด หรือพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับมาก หรือพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับปานกลาง หรือพึงพอใจในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับน้อย หรือพึงพอใจในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด หรือพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด การหาคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทดสอบค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) ได้ค่า CVI เท่ากับ 0.87

ส่วนที่ 3 เครื่องวัดอุณหภูมิอินฟราเรด (Infrared thermometer gun, Fluke corporation, USA) ผ่านการสอบเทียบเครื่องมือประจำปีจากสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับจังหวัด

ประเภทที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ก้อนน้ำแข็ง และเจลประคบเย็น (ภาพที่ 1 และ 2) มีรายละเอียดดังนี้

อุปกรณ์ประคบเย็นที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประคบเย็นซึ่งเก็บในช่องทำความเย็นแช่แข็ง ได้แก่ ก้อนน้ำแข็งบรรจุในซองซิพขนาด 10 x 15 ซม. และเจลประคบเย็นบรรจุในบรรจุภัณฑ์พลาสติกพีวีซี (PVC) ขนาด 8x20 ซม. โดยเจลนี้เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เก็บความเย็นระหว่างขนส่งยา วัคซีน หรือเวชภัณฑ์ที่ต้องเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำจากกลุ่มงานเภสัชกรรมภายหลังจากนำวัคซีนไปใช้แล้ว เจลดังกล่าวไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ใดต่อ จึงนำมาประยุกต์ใช้ประคบเย็นเป็นการใช้ภายนอกร่างกาย โดยผู้วิจัยได้ทำการหุ้มอุปกรณ์ประคบเย็นด้วยถุงที่ทำจากผ้าไม้อัดทอ (non-woven fabric) ซึ่งเป็นผ้าที่ใช้ห่ออุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับการทำลายเชื้อด้วยเครื่องอบไอน้ำ ผ้าชนิดนี้มีพื้นผิวสัมผัสที่นุ่มกว่ากระดาษมีความเหนียวไม่ฉีกขาดง่ายและไม่ซึมน้ำ (ภาพที่ 3) ให้ผู้ป่วยประคบที่ใบหน้าด้านที่ได้รับการผ่าตัด เพื่อให้อุปกรณ์ประคบเย็นไม่สัมผัสกับผิวหนังผู้ป่วยโดยตรง ลดโอกาสก่อความระคายเคือง ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการเปรียบเทียบคุณสมบัติของเจล

ประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้เกี่ยวกับความสามารถในการเก็บกักอุณหภูมิ โดยนำเจลประคบเย็นที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 30 ตัวอย่างมาทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของระดับอุณหภูมิ ณ เวลาได้ผลการทดสอบดังนี้

ภาพที่ 1 ก้อนน้ำแข็งในซองซิปล็อคขนาด 10 x 15 เซนติเมตร

ภาพที่ 2 เจลประคบเย็นบรรจุในบรรจุภัณฑ์พลาสติกพีวีซี (PVC) ขนาด 8 x 20 เซนติเมตร

ภาพที่ 3 ซองหุ้มสำหรับใส่อุปกรณ์ประคบเย็น ทำจากผ้าไม่ถักทอ (non-woven fabric)

ตาราง 1 การทดสอบความคงที่ในการเก็บความเย็นระหว่างเจลประคบเย็นที่นำมาใช้ในการทดลอง ณ อุณหภูมิห้อง 25 องศา (N= 30)

อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น			χ^2	p-value
เวลา (นาที่)	Mean Difference	SD		
0	-.35	.49	NA	
30	1.35	.49	1.800	.180
60	1.74	.47	10.00	.645

จากตารางที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเจลประคบเย็น จำนวน 30 ชิ้น ด้วยสถิติทดสอบทดสอบไคสแควร์ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ณ อุณหภูมิห้อง 25 องศาเซลเซียส ผลการศึกษา พบว่า เจลประคบเย็นทั้ง 30 ชิ้น มีระดับอุณหภูมิที่เพิ่ม เมื่อเวลาผ่านไป 30 นาที 60 นาที ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แสดงว่าเจลประคบเย็นทั้ง 30 ชิ้น มีอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1.1 ขออนุญาตดำเนินการวิจัย และนำวัสดุเหลือใช้ของโรงพยาบาลมาใช้ประโยชน์โดยประสานขอเจรจากรักษาความเย็นที่เหลือใช้จากกลุ่มงานเภสัชกรรม นำมาเก็บในช่องแช่แข็งเพื่อเก็บความเย็นเตรียมใช้งาน

1.2 ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า โดยอธิบายขั้นตอนการทดลอง ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิปฏิเสธและถอนตัวจากการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลต่อการรักษา ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ การรายงานหรือเผยแพร่ผลวิจัยจะแสดงในลักษณะภาพรวมเท่านั้น

ระยะที่ 2 ดำเนินการทดลอง

2.1 ดำเนินการทดลองในกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบประสิทธิภาพของแผ่นเจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้ หลังผ่าตัดกลุ่มตัวอย่างได้รับเจลประคบเย็น คนละ 1 ชิ้น ให้กลุ่มตัวอย่างวางเจลประคบเย็นที่ใบหน้าด้านที่ได้รับการผ่าตัดทางศัลยกรรมช่องปากทันที ในสถานที่ที่ผู้วิจัยจัดให้ ซึ่งควบคุมอุณหภูมิห้องที่ 25 องศาเซลเซียส ผู้วิจัยวัดอุณหภูมิผิวหนังบริเวณที่ผ่าตัดก่อนเริ่มประคบเย็น หลังประคบเย็น 5 นาที 30 นาที และ 60 นาที รวมระยะเวลาประคบทั้งหมดในห้องควบคุมอุณหภูมิ 60 นาที โดยกลุ่มตัวอย่างหยุดประคบขณะที่ผู้วิจัยวัดอุณหภูมิที่ผิวหนังบริเวณประคบเป็นเวลา 15 วินาที

2.2 ดำเนินการทดลองในกลุ่มควบคุม โดยการประคบด้วยถุงน้ำแข็งหลังการผ่าตัดโดยใช้กระบวนการวิจัยเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของเจลประคบเย็นจากวัสดุเหลือใช้และประเมินความพึงพอใจภายหลังการใช้เจลประคบเย็น

3.1 ประเมินประสิทธิภาพของเจลประคบเย็น และถุงน้ำแข็ง โดยวัดอุณหภูมิผิวหนังบริเวณที่ผ่าตัดก่อนเริ่มประคบเย็น หลังประคบเย็น 5 นาที 30 นาที และ 60 นาที

3.2 ประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามหลังการใช้เจลประคบเย็นจากวัสดุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลรวบรวมที่ได้ด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ One group t-test โดยกำหนด test value ที่ 20 องศาเซลเซียส

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่น่าสนใจ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพของเจลประคบเย็นด้านความสามารถในการลดอุณหภูมิผิวหนัง ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการใช้เจลประคบเย็น มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	รวม (N=60)		น้ำแข็ง (N=30)		เจล (N=30)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
- ชาย	24	40.00	13	43.33	11	36.67
- หญิง	36	60.00	17	56.67	19	63.33
อายุ						
- 17 – 25 ปี	40	64.62	18	60.00	22	73.33
- มากกว่า 25 ปี	20	35.38	12	40.00	8	26.67
อาชีพ						
- นักศึกษา	29	47.69	14	46.67	15	50.00
- รับจ้าง	17	24.61	11	36.67	6	20.00
- พนักงานของรัฐ	14	27.70	5	16.66	9	30.00
โรคประจำตัว						
- ไม่มีโรคประจำตัว	56	93.85	28	93.33	28	93.33
- มีโรคประจำตัว	4	6.15	2	6.67	2	6.67
ชนิดของฟันคุด (Type of impaction)						
- เอียงล้มมาด้านใกล้กลาง (Mesioangular)	36	60.00	17	56.67	19	63.33
- เอียงล้มนอน (Horizontal)	17	27.70	9	30.00	8	26.67
- แนวตั้ง (Vertical)	7	12.30	4	13.33	3	10.00

ในช่วงระยะเวลา 4 เดือนที่ทำการศึกษา มีผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าฟันคุดที่คลินิกทันตกรรม สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง 107 คน มีผู้ป่วยที่อยู่ในเกณฑ์คัดเข้า 70 คน เป็นไปตามเกณฑ์คัดออก 10 คน มีผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทั้งสิ้น 60 คน มีอายุระหว่าง 17-32 ปี เฉลี่ย 22.87 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.37 ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาชีพนักศึกษา และไม่มีโรคประจำตัว และเข้ารับการผ่าฟันคุดล่าง ส่วนใหญ่เป็นฟันคุดลักษณะเอียงล้มมาด้านใกล้กลาง (Mesioangular impaction)

ส่วนที่ 2 การทดสอบประสิทธิผลของเจลประคบเย็น ในด้านความสามารถในการลดอุณหภูมิผิวหนัง

ตาราง 2 การทดสอบประสิทธิภาพของเจลประคบเย็นเก็บความเย็น และน้ำแข็งด้านความสามารถในการลดอุณหภูมิผิวหนัง ≤ 20 องศาเซลเซียส โดยใช้สถิติ One sample t-test กำหนด Test Value = 20 (N=30)

เจลประคบเย็น (อุณหภูมิผิวหนังเริ่มต้นก่อนประคบ Mean = 36.73, SD= .15, Max = 37.0 , Min = 36.5)								
Time (นาที)	Mean	SD	MD	t	df	p-value	95%CI	
5	13.07	0.15	-6.93	-255.651	29	<.05	-6.982	-6.871
30	13.54	0.11	-6.46	-320.237	29	<.05	-6.498	-6.415
60	15.42	0.14	-4.58	-181.420	29	<.05	-4.628	-4.525

น้ำแข็ง (อุณหภูมิผิวหนังเริ่มต้นก่อนประคบ Mean = 36.65, SD= .17, Max = 37.0, Min = 36.5)								
Time (นาที)	Mean	SD	MD	t	df	p-value	95%CI	
5	13.01	0.14	-6.99	-267.235	29	<.05	-7.040	-6.933
30	13.84	0.45	-6.16	-74.655	29	<.05	-6.332	-5.995
60	18.45	0.86	-1.55	-9.831	29	<.05	-1.868	-1.225

* Test Value = 20 MD = Mean difference

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ ด้านความสามารถในการลดอุณหภูมิอย่างน้อย 10 – 20 องศาเซลเซียส พบว่า ทั้งเจลประคบเย็นและน้ำแข็งสามารถลดอุณหภูมิผิวหนังหลังผ่าตัดลงอย่างน้อย 20 องศาเซลเซียส ได้ ณ เวลา 5 นาที – 60 นาที ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าเจลประคบเย็นมีประสิทธิผลลดความเย็นได้เช่นเดียวกับถุงน้ำแข็งในระยะ 5 นาที – 60 นาที

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการใช้เจลประคบเย็น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ป่วย แยกตามรายชื่อของแบบสอบถาม

ข้อที่	หัวข้อที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านขนาด รูปแบบ ความแข็งแรงทนทาน			
1	ขนาดพอดี สะดวกต่อการใช้งาน	4.50	0.51
2	รูปแบบของเจลประคบน่าใช้งาน	4.50	0.51
3	ลักษณะถุงบรรจุแข็งแรง ไม่ฉีกขาดง่าย	4.67	0.48
4	สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน	4.50	0.51
ด้านประสิทธิภาพในการใช้ประคบ			
5	เจลประคบเย็นสามารถคงความเย็นได้นาน	4.83	0.38
6	เจลประคบเย็นสามารถช่วยบรรเทาอาการปวดได้	4.33	0.48
7	เจลประคบเย็นสามารถนำกลับมาใช้งานได้อีก	4.80	0.41
8	เจลประคบเย็นไม่ทำให้รู้สึกระคายเคืองผิวหนัง	4.50	0.51
ด้านความพึงพอใจต่อการใช้เจลประคบเย็น			
9	ท่านต้องการใช้เจลประคบเย็นนี้อีกในครั้งต่อไป	4.83	0.38
10	ควรให้ผู้รับบริการใช้เจลประคบเย็นรูปแบบนี้	4.87	0.35
ความพึงพอใจโดยรวมทุกด้าน		4.63	0.45

ความพึงพอใจในการใช้เจลประคบเย็น

ผู้เข้าร่วมวิจัยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.63 (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) โดยหัวข้อที่มีระดับคะแนนสูงสุด คือ ควรให้ผู้รับบริการใช้เจลประคบเย็นรูปแบบนี้ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.87 รองลงมา คือ เจลประคบเย็นสามารถคงความเย็นได้นาน และท่านต้องการใช้เจลประคบเย็นนี้อีกในครั้งต่อไป มีระดับเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ดังข้อมูลสรุปในตารางที่ 3

ความคุ้มค่าด้านงบประมาณ

การนำเจลประคบเย็นกลับมาใช้สามารถลดขยะได้อย่างน้อยเฉลี่ย 26 ชิ้นต่อเดือน เมื่อเทียบกับ การซื้อเจลสำเร็จรูปตามท้องตลาด ราคา 150 บาท จะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ 3,900 ต่อเดือน

อภิปรายผล

การประคบด้วยความเย็นเป็นการปรับสัญญาณความเจ็บปวดในระดับไขสันหลังซึ่งอธิบายด้วย ทฤษฎี ควบคุมประตู (Gate control theory) ได้ว่า ความเย็นลดการรับรู้ของเส้นใยประสาทควบคุม การทำงานในการยึดและหดตัวของใยกล้ามเนื้อบริเวณที่ได้รับบาดเจ็บ ทำให้การส่งกระแสประสาทหรือ สัญญาณความเจ็บปวดไปยังใยประสาทส่งการที่ระดับไขสันหลังลดลงและช้าลง รวมทั้งมีผลโดยตรงต่อเส้นใย

ประสาทสัมผัสทำให้มีการรับกระแสประสาทหรือจำสัญญาณความปวดลดลงด้วย ทำให้สมองส่วนการรับรู้ความเจ็บปวดลดลง (Melzack & Katz, 2004)

โดยทั่วไปแพทย์จะให้ผู้ป่วยประคบเย็นหลังร่างกายได้รับบาดเจ็บหรือศัลยกรรมเพื่อบรรเทาอาการอักเสบ ป้องกันการบวม ห้ามเลือด ลดความเจ็บปวด เพื่อให้วาระนั้นกลับสู่สภาวะปกติและใช้งานได้โดยเร็ว (Bleakley et al., 2004) การลดอุณหภูมิของผิวหนังจากปกติลงเหลือ 10-15 องศาเซลเซียส ภายใน 10-20 นาทีหลังได้รับการศัลยกรรม สามารถป้องกันอาการแสดงของการอักเสบได้ (Greenstein, 2007) สอดคล้องกับในผลการศึกษาที่การใช้น้ำแข็งหรือเจลประคบเย็นสามารถลดอุณหภูมิผิวหนังให้ลดลงได้ เช่นเดียวกับการศึกษาอื่น โดยวิธีประคบเย็นเป็นวิธีที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะให้ประคบครั้งละ 10-20 นาที ภายในช่วงเวลา 48 ชั่วโมงแรก หลังได้รับบาดเจ็บหรือศัลยกรรมสลับกับการหยุดเป็นระยะ ๆ เพื่อให้การไหลเวียนของเลือดในบริเวณนั้นกลับสู่สภาวะปกติ (Janwantanakul, 2009) นอกจากนั้นยังมีการศึกษาของกลาสและคณะที่ระบุว่า การลดอุณหภูมิบริเวณผิวหนังให้น้อยกว่า 14°C จะทำให้เกิดการปิดกั้นของการรับสัญญาณของระบบประสาท หรือการสูญเสียการทำงานชั่วคราวของเส้นประสาทชั่วคราวจากความเย็น หรือ cold-induced neuropraxia ทำให้สามารถช่วยลดความเจ็บปวดได้ (Glass, 2016)

ผลจากหลายการศึกษารายงานผลของการประคบเย็นด้วยน้ำแข็งหรือเจลประคบ สามารถช่วยลดความเจ็บปวด (Laureano et al., 2015) อาการบวมหลังจากการผ่าตัด และเพิ่มคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากได้ (Ibikunle & Adeyemo, 2016) เนื่องจากความเย็นช่วยทำให้เกิดการขยายตัวของหลอดเลือดเฉพาะที่ (local vasodilation) และรับรู้ความรู้สึกน้อยลงชั่วคราว (paresthesia) ในบริเวณประคบ (Gelesko et al., 2011)

อย่างไรก็ตาม บางการศึกษากลับพบว่าผลของการประคบเย็นด้วยน้ำแข็งหรือเจลประคบเย็นนั้นไม่มีนัยสำคัญในการช่วยบรรเทาอาการปวด บวมภายหลังการผ่าตัดได้ (Zandi et al., 2016 & van der Westhuijzen et al., 2015 & Bastian et al., 1998)

การประคบเย็นด้วยน้ำแข็งหลังจากการผ่าตัดเป็นวิธีการที่ราคาไม่แพง ใช้งานง่ายและเป็นวิธีการที่ปลอดภัย แต่ก็มีข้อควรระวังในผู้ที่มีภาวะไวต่อความเย็น (cold hypersensitivity) หรือมีปัญหาของระบบหมุนเวียนโลหิตหรือปัญหาของระบบประสาทในบริเวณที่ประคบ (Modabber et al., 2013) และจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีวิธีการประคบเย็นที่เป็นวิธีมาตรฐานในการช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนหลังจากการผ่าตัด (Post-operative complication)

จากการศึกษาผลของการประคบเย็น (Fernandes et al., 2019) พบว่า ผลของการประคบเย็นสามารถช่วยลดความเจ็บปวด (pain) ลดบวม (swelling) และการอักเสบ (trismus) ได้เล็กน้อยทั้งหมด แต่พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาไม่มีการลดอคติอย่างเหมาะสม และยังเสนอว่าต้องการงานวิจัยที่ออกแบบควบคุมตัวแปรให้ดี เพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้องว่าการประคบเย็นนั้นช่วยลดการอักเสบหลังผ่าตัดได้

ในการศึกษานี้ พบว่า ผู้ป่วยที่เข้าร่วมการศึกษาที่ใช้เจลประคบเย็นหลังการผ่าตัดมีความพึงพอใจ โดยมีระดับความเห็นด้วยระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อคำถาม เนื่องจากเจลประคบคงความเย็นได้นาน ใช้งานง่าย อีกทั้งข้อดีในเรื่องของของบรรจุเจลที่ได้มาตรฐานกว่าการใช้น้ำแข็งในถุงซิปล็อค โดยเจลนี้สามารถเก็บความเย็นได้ไม่แตกต่างจากการใช้น้ำแข็งประคบ และการนำเจลกลับมาใช้ซ้ำได้จึงช่วยลดขยะ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยในการต้องไปหาซื้อเจลประคบเย็นใช้เอง

ถึงแม้ผู้ป่วยที่ใช้เจลประคบเย็นนี้จะมีคามพึงพอใจภาพรวมในระดับดีมาก แต่ยังมีข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างบางราย คือ เจลมีขนาดใหญ่ไป ต้องการให้ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับขนาดรูปใบหน้าของผู้ป่วยแต่ละคน และสามารถจับได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ทันตบุคลากรสามารถประยุกต์ใช้เจลเก็บรักษาความเย็นวัคซีนนำมาให้ผู้ป่วยใช้ประคบเย็นได้ มีประสิทธิภาพในการลดอุณหภูมิที่ผิวหนังหลังจากที่ผู้ป่วยผ่าฟันคุดได้เช่นเดียวกับการประคบน้ำแข็งได้ ช่วยทำให้ผู้ป่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถใช้งานได้ง่าย
2. หน่วยงานสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่เหลือใช้กลับมาปรับปรุงเพื่อใช้ (Recycling) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการสร้างขยะ ประหยัดงบประมาณของหน่วยงานลดต้นทุนในการซื้อวัสดุเจลประคบเย็น รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างต้นแบบในการบริหารจัดการทรัพยากรให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อปรับขนาดของเจลประคบเย็น เพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวดตามจุดต่าง ๆ โดยพัฒนาเจลประคบเย็น ให้มีขนาด น้ำหนัก และรูปร่างที่เหมาะสมกับตำแหน่งที่นำไปประคบ รวมทั้งขยายผลในการนำไปใช้กับผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องใช้การประคบเย็นในการรักษา
2. ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาวัสดุที่สามารถปะบริเวณผิวหนังได้ โดยผู้ป่วยไม่ต้องประคบด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

- Bastian H., Sørholm B., Marker P., Eckerdal A. (1998). Comparative study of pain control by cryotherapy of exposed bone following extraction of wisdom teeth. *J Oral Sci*, 40(3), 109–113.
- Bleakley, C., McDonough, S., MacAuley, D. (2004). The use of ice in the treatment of acute soft tissue injury: a systematic review of randomized controlled trials. *Am J Sports Med*, 32(1), 251-61.
- Bui, C.H., Seldin, E.B., Dodson, T.B. (2003). Types, frequencies, and risk factors for complications after third molar extraction. *J Oral Maxillofac Surg*, 61(12), 1379-89.
- Candotto V., Oberti L., Gabrione F., Scarano A., Rossi D., Romano M. (2019). Complication in third molar extractions. *J Biol Regul Homeost Agents*, 33(3 Suppl. 1) 169-172.
- Fernandes, I.A., Armond, A.C.V., Falci, S.G.M. (2019). The effectiveness of the cold therapy (cryotherapy) in the management of inflammatory parameters after removal of mandibular third molars: a meta-analysis. *Int Arch Otorhinolaryngol*, 23(2), 221-228.

- Gelesko S., Long L., Faulk J., Phillips C., Dicus C., White R.P.Jr. (2011). Cryotherapy and topical minocycline as adjunctive measures to control pain after third molar surgery: an exploratory study. *J Oral Maxillofac Surg*, 69(11), e324–e332.
- Glass, G.E., Waterhouse, N., Shakib, K. (2016). Hilotherapy for the management of perioperative pain and swelling in facial surgery: a systematic review and meta-analysis. *Br J Oral Maxillofac Surg*, 54(8), 851–856.
- Greenstein, G. (2007). Therapeutic efficacy of cold therapy after intraoral surgical procedures: a literature review. *J Periodontol*, 78(5), 790-800.
- Ho, S.S., Coel, M.N., Kagawa, R., Richardson, A.B. (1994). The effects of ice on blood flow and bone metabolism in knees. *Am J Sports Med*, 22(4), 537-40.
- Ibikunle, A.A., Adeyemo, W.L. (2016). Oral health-related quality of life following third molar surgery with or without application of ice pack therapy. *Oral Maxillofac Surg*, 20(3), 239-47.
- Janwantanakul, P. (2009). The effect of quantity of ice and size of contact area on ice pack/skin interface temperature. *Physiotherapy*, 95(2), 120-5.
- Kitrueangphatchara, K., Songwattana, S. (2015). Factors associated with complications following impacted mandibular third molar removal. *Thai J Oral Maxillofac Surg*, 29(1), 20-33.
- Laureano Filho J.R., de Oliveira e Silva E.D., Batista C.I., Gouveia F.M. (2005). The influence of cryotherapy on reduction of swelling, pain and trismus after third-molar extraction: a preliminary study. *J Am Dent Assoc*, 136(06), 774–778.
- MacAuley, D.C. (2001). Ice therapy: how good is the evidence?. *Int J Sports Med*, 22(5), 379-84.
- Melzack, R., Katz, J. (2004). The Gate Control Theory: Reaching for the Brain. In T. Hadjistavropoulos & K. D. Craig (Eds.), *Pain: Psychological perspectives*, 13–34.
- Modabber, A., Rana, M., Ghassemi, A., Gerressen, M., Gellrich, N. C., Hölzle, F., & Rana, M. (2013). Three-dimensional evaluation of postoperative swelling in treatment of zygomatic bone fractures using two different cooling therapy methods: a randomized, observer-blind, prospective study. *Trials*, 14, 238.
- Shugars, D.A., Gentile, M.A., Ahmad, N., Stavropoulos, M.F., Slade, G.D., Phillips, C., et al. (2006). Assessment of oral health-related quality of life before and after third molar surgery. *J Oral Maxillofac Surg*, 64(12), 1721-30.
- Sreesha S., Ummar M., Sooraj S., Aslam S., Roshni A., Jabir K. (2020). Postoperative pain, edema and trismus following third molar surgery - A comparative study between submucosal and intravenous dexamethasone. *J Family Med Prim Care*. 31; 9(5), 2454-2459.

Van der Westhuijzen AJ, Becker PJ, Morkel J, Roelse JA. (2005). A randomized observer blind comparison of bilateral facial ice pack therapy with no ice therapy following third molar surgery. *Int J Oral Maxillofac Surg*, 34(3), 281–286.

Zandi M., Amini P., Keshavarz A. (2016). Effectiveness of cold therapy in reducing pain, trismus, and oedema after impacted mandibular third molar surgery: a randomized, self-controlled, observer-blind, split-mouth clinical trial. *Int J Oral Maxillofac Surg*, 45(1), 118–123.

Received: August 8, 2021

Revised: June 8, 2023

Accepted: June 10, 2023

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล
ตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

Efficiency in Performance Disaster Prevention and Mitigation Public Disaster of
Kantud-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province

นพพล แก้วเรือง (Noppol Kaewruang)¹

รัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

E-mail: noppol926@outlook.com

บทคัดย่อ

เทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด จึงมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จากปัญหาสาธารณภัยในพื้นที่ เช่น อัคคีภัย วาตภัย ภัยแล้ง เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับความร่วมมือจากข้าราชการและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 276 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย รองลงมาคือ ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ด้านการกู้ชีพกู้ภัย และสุดท้ายคือ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ผลการเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาครั้งนี้สามารถ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล กันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้

คำสำคัญ ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

Abstract

Kantwad-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province is the closest organization to the people. Therefore, it is very important to take action to prevent and mitigate public disasters from local disasters such as fires, storms, and droughts, etc. Which these problems need to be cooperated from the government officials and local people in the disaster prevention and mitigation operation to be more efficient and effective. The objectives of this study were to study the efficiency level of performance disaster prevention and mitigation public disaster of Kantwad-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province, and to compare studying the effectiveness of performance disaster prevention and mitigation public disaster of Kantwad-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province according to personal factors.

This research is a quantitative research. The population used in this research are the local administrators, municipal officials 276 members of the municipal council, village headman, headman and civil defense volunteers (OOPPR.) of Kantawajaramun Sub-District Municipality, Prasat District, Surin Province, specifying the sample size, using the tables of Crazy and Morgan with 162 people. The study tools were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and T-tests, and one-way variance analysis.

The results of the research showed that the efficiency of performance disaster prevention and mitigation public disaster of Kantwad-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province. Most of them were at the moderate level. When considering individually, the aspect with the highest average value was disaster prevention and mitigation public disaster, followed by the succor aspect, disaster victims, rescue rescuers aspect and finally maintaining peaceful aspect. The results of comparison of personal

characteristics and efficiency of performance disaster prevention and mitigation public disaster of Kantuad-ramual Municipal, Sub-district, Prasat District, Surin Province were found that gender, age, education level, primary occupation, average monthly income of different were effective in the practice of performance disaster prevention and mitigation public disaster were no different. The results of this study can be used as a guideline for the development and improvement of the performance disaster prevention and mitigation public disaster of Kantuad-ramual Municipal, Sub-district, Surin Province to be effective and achieve the goals as specified.

Keywords: Effective, Performance Disaster Prevention and Mitigation Public Disaster

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการเร่งรัดพัฒนาประเทศ โดยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มากมายมาใช้ได้อย่างมากมาย และได้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ มาใช้ รวมทั้งการผลิตและนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความเสี่ยงสูง ซึ่งมีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและสุขอนามัยของประชาชน อีกทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น สภาพสังคมก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากประชากรได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำกิน ประชากรบางส่วนได้อพยพไปหางานในเมืองใหญ่ ชุมชนเมืองมีการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเกิดความแออัด โดยพื้นที่ส่วนใหญ่จะเต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ มากมาย อาทิ ถนน อาคารสำนักงาน บ้านเรือน โรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ทำให้สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ถูกตัดแปลงแก้ไขและถูกทำลาย เพื่อการดำรงชีพของชุมชน สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ถูกตัดแปลงแก้ไขและถูกทำลาย เพื่อการดำรงชีพของชุมชนเมือง (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553, น. 11)

ภัยพิบัติเป็นลักษณะของปัญหาสาธารณะในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกล่าวคือ รูปแบบของปัญหาในการจัดการภัยพิบัตินั้นมีความอ่อนไหวและมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายตลอดจนความรุนแรงของการเกิดภัยที่ทวีความรุนแรงมาก จึงได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ โดยแนวทางการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยนั้นจะเป็นรูปแบบนโยบายที่มีการสั่งการมาจากศูนย์กลางหรือส่วนกลางลงไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นโดยมีการวางโครงสร้างของการประสานงานตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2553-2557 (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2553) หากแต่ว่าการบริหารจัดการภัยพิบัติในประเทศไทยนั้นมักจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปรับปรุงเชิงนโยบาย การสร้างแผนแม่บทแผนปฏิบัติการ และโครงสร้างการบัญชาการ ซึ่งละเลยส่วนที่สำคัญที่สุดในการจัดการภัยพิบัติคือ การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่วนกลางพยายามให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานและเผชิญภัยเป็นลำดับแรกเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและภารกิจในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือและบรรเทาภัยเป็นหน่วยงานแรก (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2553) ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา

สาธารณสุข พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการปกป้องและบรรเทาสาธารณภัย และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในท้องถิ่นของตน ดังนั้น การจัดการภัยพิบัติจึงถือเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัยและพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายหลังจากสถานการณ์ภัยพิบัติ จึงเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างมาก พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2553 ระบุว่า “เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” หมายถึง เจ้าพนักงานที่ผู้อำนวยการแต่งตั้ง ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 โดยกำหนดคุณสมบัติว่าเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องเป็นข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือสารวัตรกำนัน ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติงาน หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด หรือหลักสูตรอื่นที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้การรับรองและเป็นผู้มีสุขภาพดี และร่างกายแข็งแรง เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2553)

เทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์มีการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและภารกิจ รวมทั้งปฏิบัติงานให้บริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องมีความรู้มีความสามารถและเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง สามารถประสานงานระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังต้องมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล จากสถิติการเกิดสาธารณภัยในเขตเทศบาลตำบลกันตวจระมวล พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2563 มีการเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ ได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย และภัยแล้ง ดังนี้ เกิดอัคคีภัยในพื้นที่จำนวน 3 ครั้ง บ้านเรือนได้รับความเสียหาย จำนวน 2 หลัง และยุ้งข้าว 1 หลัง ประมาณการความเสียหายเป็นเงิน 1,100,000 บาท เกิดวาตภัยในพื้นที่จำนวน 7 ครั้ง บ้านเรือนได้รับความเสียหายบางส่วนจำนวน 55 หลัง ประมาณการความเสียหายเป็นเงิน 76,445 บาท และเกิดภัยแล้งครอบคลุมทั้งพื้นที่ ความรุนแรงเล็กน้อยถึงปานกลาง เกิดจากการขาดแคลนน้ำสำหรับ อุปโภค-บริโภค ดังนั้น งานด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจึงมีความสำคัญจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพและการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านแผนการดำเนินงานและการจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านบุคลากรประจำศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านงบประมาณการพัฒนาด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและความพร้อมด้านเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (เทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, 2563)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพมากขึ้น

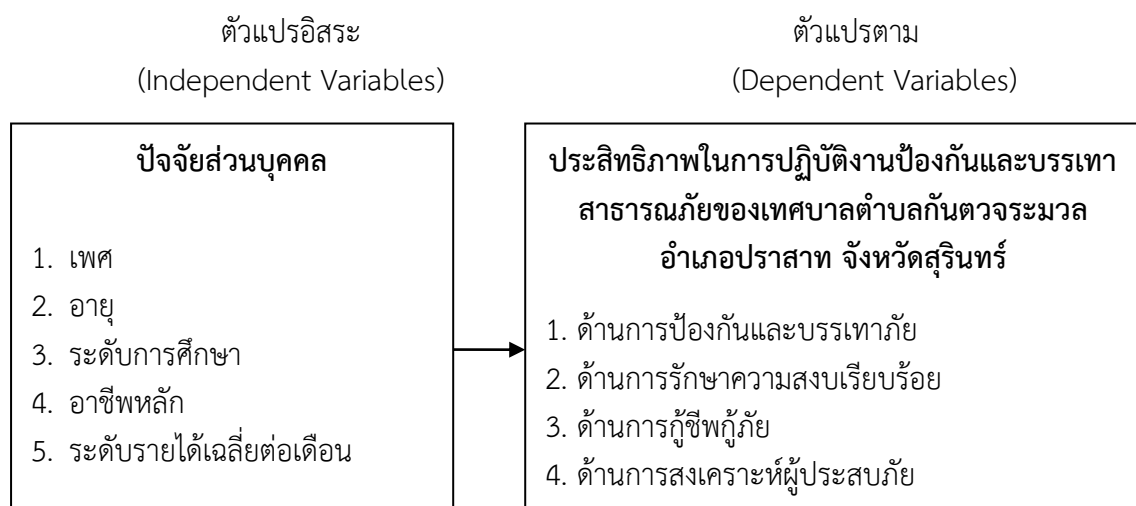
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ประมวล สุขพอ และกานต์ เสกขุนทด (2559)

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน
2. อายุต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน
3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน
4. อาชีพหลักต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการกู้ชีพกู้ภัย ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

3. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 276 คน (ข้อมูลจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอปราสาท, 2563) โดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p.608) ได้จำนวน 162 คน ทำการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของอาสาสมัครป้องกันภัยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และด้านการกู้ชีพ กู้ภัย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) เป็นแบบเลือกตอบได้ 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมาก คะแนน 3 หมายถึง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานน้อย คะแนน 1 หมายถึง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 100)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลใช้ค่า F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช มีอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป และมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ($\bar{X} = 3.80$) และด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการกู้ชีพ กู้ภัย ($\bar{X} = 3.37$) และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 2.93$)

2.1 ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก คือ ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายกฎระเบียบและอำนาจหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.06$) ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจหลักการขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ สามารถจัดการสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงทีที่มีภัยเกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.95$) มีการวางแผนและกำหนดนโยบายแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.79$) มีการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.67$) และมีการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.55$)

2.2 ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง คือ มีเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 3.10$) มีการตั้งศูนย์บัญชาการเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.06$) มีการสวัสดิการและผลตอบแทนอื่น ๆ ให้บุคลากรอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 2.93$) มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 2.82$) และมีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.74$)

2.3 ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและจัดตั้งชุดเคลื่อนที่เร็วเพื่อสำรวจความเสียหายจากเหตุสาธารณภัย ($\bar{X} = 4.06$) มีการตั้งงบประมาณด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 4.00$) และการรับเรื่องและช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระยะเวลาที่ทางราชการกำหนด ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.45$) และการส่งเสริมอาชีพหลังจากสาธารณภัยสิ้นสุด ($\bar{X} = 3.30$)

2.4 ด้านการกู้ชีพ กู้ภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในหน่วยกู้ชีพเพียงพอ ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีเครื่องมือและอุปกรณ์กู้ชีพที่ทันสมัยและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.46$) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้นท่านสามารถเข้าควบคุมเหตุการณ์ได้ในทันที ($\bar{X} = 3.20$)

การทดสอบสมมติฐาน

1. เพศต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อายุต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. อาชีพหลักต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย และด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการกู้ชีพ กู้ภัย และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายกฎระเบียบและอำนาจหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้ ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจหลักการขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติสามารถจัดการสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงทีที่มีภัยเกิดขึ้น มีการวางแผนและกำหนดนโยบายแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย มีการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมีการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ A F Mubarak1, R Amiruddin, and S Gaus (2018) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการฝึกอบรมนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย ผลการวิจัยระบุว่า การฝึกอบรมช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเทียบกับการคัดกรองและควบคุมวิดีโอเพื่อการศึกษา การฝึกอบรมมีขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเทียบกับการคัดกรองและควบคุมวิดีโอเพื่อการศึกษา กล่าวอีกนัยหนึ่งการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในทักษะการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยและไม่ใช้การฉายวิดีโอเพื่อการศึกษาหรือการควบคุม

1.2 ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง คือ มีเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ตลอด 24 ชั่วโมง มีการตั้งศูนย์บัญชาการเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสาร มีการสวัสดิการและผลตอบแทนอื่นๆ ให้บุคลากรอย่างเหมาะสม มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ และมีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ พุทธา (2561) ได้ศึกษาเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมของประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง เครื่องมือ เครื่องจักร ยานพาหนะ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกการจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และด้านการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารและบุคลากร การจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของประชาชน หากเกิดสาธารณภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และด้านการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความครอบคลุมในการได้รับบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและจัดตั้งชุดเคลื่อนที่เร็วเพื่อสำรวจความเสียหายจากเหตุสาธารณภัย มีการตั้งงบประมาณด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการรับเรื่องและช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระยะเวลาที่ทางราชการกำหนด ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมอาชีพหลังจากสาธารณภัยสิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakineh Sharifian, Zohreh Ghomian, Ali Khodadadzadeh and Katayoun Jahangiri (2016) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการบรรเทาสาธารณภัยและการเตรียมพร้อมในอิหร่านในการศึกษาปัจจุบันเราพยายามประเมินเอกสารข้อมูลของระบบสุขภาพเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติที่ใช้ในการตัดสินใจ จากการศึกษาในปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับการฝึกและวิสัยทัศน์ของ หรือการรวมกลุ่มในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ ในการปรับปรุงมาตรการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การเตรียมรับมือภัยพิบัติอื่นๆ เช่นกลไกการตอบสนองและระบบข้อมูล

1.4 ด้านการกู้ชีพ กู้ภัย อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในหน่วยกู้ชีพเพียงพอ ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีเครื่องมือและอุปกรณ์กู้ชีพที่ทันสมัยและเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง และเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้นท่านสามารถเข้าควบคุมเหตุการณ์ได้ในทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประมวล สุขพอ และกานต์ เสกขุนทด (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านการกู้ชีพกู้ภัย ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน กัน อาจเป็นเพราะว่า การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความพร้อมในการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อผลักดันการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ไปสู่เป้าหมายหลัก คือ เพื่อให้ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งของรัฐมีความปลอดภัยจากสาธารณภัย และเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬินกร บัวแก้ว (2560, น. 81) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา สถานภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการเตรียมความพร้อมด้านกำลังพล เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณภัย ดังนั้นเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณภัยให้พร้อมอยู่เสมอ
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน ดังนั้นเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในแต่ละพื้นที่เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน
3. ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมอาชีพหลังจากสาธารณภัยสิ้นสุด ดังนั้นเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรมีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อดำเนินการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ประสบภัยเพื่อเป็นการช่วยเหลือและฟื้นฟูจิตใจของผู้ประสบภัย ไม่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย
4. ด้านการกู้ชีพ กู้ภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้นท่านสามารถเข้าควบคุม เหตุการณ์ได้ในทันที ดังนั้นเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยเข้าควบคุมเหตุการณ์ให้ทันที

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการปฏิบัติงานของพนักงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
2. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินการของเทศบาลตำบลกันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย. (2553). *คู่มือแนวทางปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.
- กรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย. (2553). *แผนการจัดการความรู้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การวิเคราะห์และประมวลความรู้ด้านการป้องกันอัคคีภัยเพื่อใช้ในการพัฒนางานวิชาการด้านอัคคีภัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.
- จิรนนท์ พุทธิธา. (2561). การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 19(1), 31-44.
- วุฒิกกร บัวแก้ว. (2560). *ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

- A F Mubarak¹, R Amiruddin, and S Gaus. (2018). *The effectiveness of disaster prevention and mitigation training for the students in disaster prone areas.*
- Krejcie, Robert B; & Morgan, Daryle W. (1970, Autumn). Determining Sample Size For Research Activity, *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale.* In Reading in Fishbein. M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Sakineh Sharifian, Zohreh Ghomian, Ali Khodadadizadeh and Katayoun Jahangiri. (2016). *Assessment of Disaster Mitigation and Preparedness in Iran.*

Received: October 31, 2022

Revised: June 14, 2023

Accepted: June 18, 2023

อิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
The Influence of Engagement Affected to Well-being of
Office of Agricultural Economics Personnel

นุชรรัตน์ สติยสุวรรณ (Nucharat Satidsuwan)¹

จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ (Jakkrapan Kittinorarat)²

E-mail: jakkrapan@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความผูกพันและความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ 2) อิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 281 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นข้าราชการ และเงินเดือนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความผูกพันด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และมีความคิดเห็นต่อปัจจัยความผาสุกด้านลักษณะงาน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการทดสอบอิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผาสุก พบว่า ความผูกพันด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรส่งผลต่อความผาสุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

คำสำคัญ ความผูกพัน ความผาสุก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
(Student in Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science,
Phranakhon Rajabhat University)

² หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
(Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat
University)

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the engagement and well-being of the Office of Agricultural Economics personnel, and 2) the influence of engagement affecting the well-being of the Office of Agricultural Economics personnel. This study employed a quantitative method. Data were collected by questionnaire distributed to 281 Office of Agricultural Economics Personnel, selected by a simple random sampling. The data were analyzed by descriptive statistics, and inferential statistics for hypothesis testing Multiple regression analysis.

The findings were found that: most of the respondents were female, aged 36 - 50 years, with bachelor's degree. be a government officer and salary less than 20,000 baht per month. had the engagement factor were pride and loyalty to the organization, dedicated efforts to achieve the organization's objectives and maintaining membership and being a part of the organization was at a high level and the well-being factor were nature of work, security and progress, the commander's side is up to 1 level, in terms of enhancing motivation Compensation and benefits, and Location and facilities was at a high level too, and The influence of engagement on well-being it was found that the commitment, pride and loyalty to the organization In terms of maintaining membership and being a part of the organization and the aspect of dedicated efforts to achieve the organization's objectives affected well-being statistically significant at the .05 level, respectively.

Keywords: Engagement, Well-being

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันองค์กรที่บริหารงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย อีกทั้งสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและโครงสร้างขององค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรจะต้องปรับตัว เพื่อให้พร้อมรับต่อสถานการณ์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีการช่วยในการบริหารองค์กรให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจ หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่วัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอันเนื่องมาจากองค์กรต้องปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้นโยบายในการทำงานต้องเข้มงวด จะต้องเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

ในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรฐานของการปฏิบัติงานและเป้าหมายขององค์กรที่สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทางลบเพราะทำให้บุคลากรมีแรงกดดันในการปฏิบัติงานมากขึ้น แรงกดดันด้านต่าง ๆ อาจส่งผลให้บุคลากรมีความผาสุกลดลงเรื่อย ๆ และเมื่อมีโอกาสที่ดีกว่า บุคลากรก็อาจจะลาออกเพื่อไปสู่งานที่ให้ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน สวัสดิการ รวมถึงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ดีกว่าเพื่อป้องกันการโอนย้ายและการรักษาบุคลากรที่ดีและมีคุณภาพไว้นั้น จะต้องสร้างความผาสุกให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมุ่งมั่นให้บุคลากรมีความรักและความต้องการจะปฏิบัติงานกับองค์กรเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่น และทุ่มเท หากองค์กรใดดำเนินการดังกล่าวได้ก็จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย และสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ความผาสุกขององค์กร หมายถึง ความสุข ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการทำงานจนทำให้เกิดความสามัคคีและบรรยากาศการทำงานที่ดี จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในการทำงานจนกลายเป็นที่ยอมรับในทุกระดับทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร (ปาริชาติ เยพิทักษ์, ธีระวัฒน์ จันทิก และพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2560)

ปัจจัยด้านความผูกพันมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การปลูกฝังหรือสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจ มีความซื่อสัตย์ และจงรักภักดีที่จะร่วมมือและปฏิบัติงานให้กับองค์กรตลอดไป โดยจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เป็นแรงเสริมเพื่อกระตุ้นและคอยผลักดันให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้ ความผูกพันต่อองค์กร คือ ความรู้สึกยินดี ความรัก ความจริงใจ การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร การได้เป็นส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าให้องค์กร สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความซื่อสัตย์ ไม่ต้องการเปลี่ยนใจจากองค์กร มีความรักและความรักในองค์กร โดยมีความต้องการดำรงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรด้วยความเต็มใจ มีความรับผิดชอบต่อคุณค่าขององค์กรและการนำมาซึ่งผลประโยชน์อันดีอันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (พิเศษ ชัยดิเรก, 2563)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และวางแผนแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์เพื่อให้การเกษตรของประเทศมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดโลกและเกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ตลอดจนสร้างความสามารถในการแข่งขันสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ขับเคลื่อนประชากรกลุ่มเกษตรกร (ยากจน) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร แต่ด้วยพันธกิจและหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ต้องใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และเสียสละในการปฏิบัติงาน จนเกิดความไม่สมดุลการทำงานและชีวิตปกติ ทำให้ความผาสุกในชีวิตลดลง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงต้องการเสริมสร้างความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรให้เพิ่มมากขึ้น และแสวงหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความผาสุก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ความผาสุกนั้นขึ้นกับหลายปัจจัย แต่ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ความผูกพันต่อองค์กร (Field & Buitendach, 2010) ซึ่งพิจารณาได้จากความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาอิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน เสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เกิดความผูกพันในองค์กร เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความผูกพันและความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สมมติฐานการวิจัย

ความผูกพัน ประกอบด้วย ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จำนวน 938 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565)

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ความผูกพัน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร
- 2) ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 3) ด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความผูกพัน แบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

- 1) ด้านลักษณะงาน
- 2) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า
- 3) ด้านเพื่อนร่วมงาน
- 4) ด้านผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ
- 5) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
- 6) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความผูกพันและความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
2. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จำนวน 938 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มเพื่อเลือกบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 281 คน

2. เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาความถูกต้อง ตรงประเด็น และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.93 ถือว่าแบบสอบถามมีความถูกต้องเชิงเนื้อหา (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังสุโชติ และ อัจฉรา ชานีประศาสน์, 2562) จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้รายด้านและภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach Alpha Reliability) .62 – .92 ถือว่ามีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง (Hair, Black, Babin, and Anderson, 2010, อ้างถึงใน Ahdika, 2017)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการ Enter ทั้งนี้ มีการตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลซ้ำซ้อน (Multicollinearity) ด้วยค่าสถิติ Tolerance และ VIF

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	78	27.8
- หญิง	203	72.2
รวม	281	100.0
อายุ		
- 18 - 35 ปี	75	26.7
- 36 - 50 ปี	140	49.8
- 51 - 60 ปี	66	23.5
รวม	281	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	31	11.0
- ปริญญาตรี	139	49.5
- ปริญญาโทหรือสูงกว่า	111	39.5
รวม	281	100.0
สถานภาพการรับราชการ		
- ข้าราชการ	198	70.5
- ลูกจ้างประจำ	9	3.2
- พนักงานราชการ	74	26.3
รวม	281	100.0
เงินเดือน		
- น้อยกว่า 20,000 บาท	95	33.8
- 20,001 – 30,000 บาท	89	31.7
- 30,001 – 40,000 บาท	38	13.5
- 40,001 – 50,000 บาท	35	12.5
- 50,001 บาท ขึ้นไป	24	8.5
รวม	281	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นข้าราชการ มีเงินเดือนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความผูกพัน

ผู้วิจัยทำการการวิเคราะห์เกี่ยวกับความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยการอภิปรายผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลและแปลความหมายค่าคะแนนอภิปรายผล 5 ระดับ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการของเบส (Best, 1997: 147) ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความผูกพัน จำแนกรายด้าน

ความผูกพัน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลผล	อันดับ
- ความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร	4.32	0.65	1	5	มาก	1
- ความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร	4.32	0.54	1	5	มาก	2
- การดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วน หนึ่งขององค์กร	4.08	0.75	1	5	มาก	3

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความผูกพันด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กรมากที่สุด คือ มีความภาคภูมิใจและยินดีจะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รู้สึกภูมิใจเมื่อได้ยินบุคคลอื่นกล่าวถึงสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในทางที่ดี มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรอย่างสม่ำเสมอ และมีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นที่ตั้ง

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความผาสุก

ผู้วิจัยทำการการวิเคราะห์เกี่ยวกับความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยการอภิปรายผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลและแปลความหมายค่าคะแนนอภิปรายผล 5 ระดับ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการของเบส (Best, 1997, p. 147) ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความผาสุก จำแนกรายด้าน

ความผาสุก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลผล	อันดับ
- ด้านลักษณะงาน	4.00	0.69	1	5	มาก	2
- ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	3.72	0.88	1	5	มาก	5
- ด้านเพื่อนร่วมงาน	4.18	0.72	1	5	มาก	1
- ด้านผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับ	3.92	0.92	1	5	มาก	4
- ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ค่าตอบแทน และสวัสดิการ	3.65	0.84	1	5	มาก	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความผาสุก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	แปลผล	อันดับ
- ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.95	0.71	1	5	มาก	3

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผาสุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความผาสุกด้านเพื่อนร่วมงานมากที่สุด คือ ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน สามารถปรึกษาปัญหาการทำงานและได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากเพื่อนร่วมงานและผู้เชี่ยวชาญในองค์กร อีกทั้งสามารถทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการทำงานที่มีคุณภาพ

4. การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

จากนั้นได้ทำการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์สมมติฐาน คือ ความผูกพัน ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และด้านการดำรงสมาธิภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรส่งผลต่อความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบปกติ แต่เนื่องจากเทคนิคการวิเคราะห์ดังกล่าวมีเงื่อนไขว่าตัวแปรอิสระทุกตัวต้องไม่มีขนาดความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ซึ่งผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบ ค่า tolerance และ VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันน้อย พิจารณาได้จากค่า tolerance สูงกว่า 0.2 และค่า VIF น้อยกว่า 5 ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542) ได้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติของตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ความผาสุก

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	Sig.
- ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร (X_1)	.29	.08	.28	3.61	.000*
- ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (X_2)	.23	.08	.18	2.92	.004*
- ด้านการดำรงสมาธิภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (X_3)	.29	.06	.33	4.60	.000*
ค่าคงที่ (a)	.47	.23	.00	2.10	.037*
R = .73 R ² = .53 SEE = .46 F = 103.26 Sig of F = .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรส่งผลต่อความ ผาสุก โดยสามารถอธิบายได้ในระดับปานกลาง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กรมีผลต่อความผาสุกของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร อาจเป็นเพราะบุคลากรคำนึงถึงประโยชน์ของสำนักงาน และมีความภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่า ทำงานที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งสอดคล้องพิเศษ ชัยดิเรก (2563, น. 72) ที่พบว่า ความผาสุกของ บุคลากรภาคเอกชน เขตพื้นที่ชะอำและหัวหิน ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ 2) ด้านความรักใน งาน 3) ด้านความสำเร็จในงาน และ 4) ด้านการเป็นที่ยอมรับ มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอยู่ใน ระดับมาก

2. ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมีผลต่อความผาสุกของ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จ ตามเป้าหมาย มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำมาความรู้มาใช้ในการ ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับเนตรณัฐ ธีรธัมมังกูร (2560) ที่พบว่า การบริหารงานที่สร้างความสมดุล ระหว่างชีวิตกับการทำงานของสถาบันและหน่วยงาน ด้านการพัฒนาระบบงานมีผลต่อความผาสุกใน การทำงานของบุคลากร และสอดคล้องกับ รัชดา เหมปฐวี (2559, น. 89) ที่พบว่า ระดับความสุขใน การทำงานของบุคลากรในด้าน Happy Brain คือ การศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองตลอดเวลาจากแหล่งต่าง ๆ และพัฒนาด้านตนเองอยู่เสมอ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับระดับความผูกพันต่อองค์กร

3. ด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมีผลต่อความผาสุกของบุคลากร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีนโยบายให้ความสำคัญในเรื่องความก้าวหน้าของ บุคลากร มีการพิจารณาด้วยความยุติธรรม ถูกต้องตามระเบียบ และให้ความเท่าเทียมกับบุคลากรทุกระดับ ทำให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ไม่มีความคิดที่จะไปปฏิบัติงานที่องค์กรอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ รัชดา เหมปฐวี (2559, น. 76) ที่พบว่า บุคลากรมีภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และบุคลากรทำงานอย่างมี “ความสุข” และสอดคล้องกับปรีดาภรณ์ ศุทธิเวทิน (2563) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการทำงาน ด้านการติดต่อสัมพันธ์มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมส่งเสริมสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านความภูมิใจและจงรักภักดีต่อองค์กร ข้อคำถามท่านมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีที่ ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของสำนักงานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรปรับปรุง โดยการให้คณะผู้บริหารเป็นต้นแบบ ทั้งในเรื่องการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว มีการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับ จากนั้นสื่อสารกับบุคลากรในสำนักงานเพื่อให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นคณะผู้บริหารและสำนักงาน เมื่อบุคลากรในหน่วยงานมีต้นแบบที่ดีก็จะทำให้บุคลากรปฏิบัติตาม เช่น การเป็นผู้แทนสำนักงานไปประชุม

หรือเข้ารับการอบรมสัมมนาจากหน่วยงานภายนอก ต้องมีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ รับฟังความคิดเห็น รวมถึงมีวินัย คุณธรรม

1.2 ด้านความพยายามทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ข้อคำถามท่านคิดริเริ่มวิธีการต่าง ๆ เพื่อใช้ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ในการปฏิบัติงานควรรับฟังข้อเสนอ แนวคิด เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ ความสามารถเพื่อปรับปรุงการทำงาน เป็นการส่งผลให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจ มีพลังด้านบวกในการหาวิธีการหรือกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

1.3 ด้านการดำรงสมาชิกภาพและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ข้อคำถามท่านไม่คิดจะไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานอื่น แม้ว่าจะได้รับตำแหน่งและเงินเดือนที่ดีกว่า อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรรักษาบุคลากรให้อยู่กับสำนักงาน โดยการให้ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) เพื่อช่วยปรับปรุงความสามารถเดิมที่มีอยู่ และปรับปรุงผลงานที่บุคลากรรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาความสามารถเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพิ่มศักยภาพการทำงาน of บุคลากรให้มีความสามารถที่จะรับผิดชอบงานที่สูงขึ้น และเพื่อช่วยให้บุคลากรมีความพร้อมในการทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรได้รับเงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย ความผูกพัน ความผูกพันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ปฏิบัติงาน ณ ส่วนกลางกับบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ปฏิบัติงาน ณ ส่วนภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบความผูกพัน ความผูกพันเชิงลึก

2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพ และเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้น

2.3 ควรศึกษาความผูกพัน ความผูกพันของบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาระดับการเปลี่ยนแปลงความผูกพัน ความผูกพัน และแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความผูกพัน ความผูกพันในระดับที่สูงขึ้น

บรรณานุกรม

- เนตรณัฐ์ ชีรต์มั่งอังกูร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปาริชาติ เยพิทักษ์, ธีระวัฒน์ จันทิก และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2561). ปรากฏการณ์ความผูกพันขององค์กรที่มี ความหลากหลายในช่วงวัยทำงาน การศึกษาทฤษฎีฐานราก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีดาภรณ์ ศุทธิเวทิน. (2563). ความสุขในการทำงานของบุคลากรส่วนกลางกรมส่งเสริมสหกรณ์. (สารนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พิเศษ ชัยดิเรก. (2563). ความผูกพันและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาคเอกชนเขตพื้นที่ที่ชะอำและ หัวหิน. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ด.

- รัชดา เหมปฐวี. (2559). *ความสุข และความผูกพันต่อองค์กร ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS (Statistics for Research and SPSS Application Techniques)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญมั่นคงการพิมพ์.
- สังคม ศุภรัตน์กุล. (2557). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติขั้นสูง (Advance Research Methodology and Statistics) รหัสวิชา DP12101 หน่วยกิต 3 (2-2-5)*, สำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (อัดสำเนา).
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ahdika, A. (2017). Improvement of quality, interest, critical, and analytical thinking ability of students through the application of research based learning (RBL) in introduction to stochastic processes subject. *International Electronic Journal*.
- Field, L., & Buitendach, J. (2010). Happiness, work engagement and organisational commitment of support staff at a tertiary education institution in South Africa. *SA Journal of Industrial Psychology*, 37, 01-10. <https://doi.org/10.4102/sajip.v37i1.946>